

การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนของโรงเรียน

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

A STUDY OF RISK MANAGEMENT IN TEACHING AND LEARNING IN
PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL, GENERAL EDUCATION DIVISION, GROUP 1

พระมหาบุญยงค์ ปุณฺณวณฺโณ (พลสิงห์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

พระมหาบุญยงค์ ปุณณภาโณ (พลสิงห์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

A Study of Risk Management in Teaching and Learning in
Phrapariyattidhamma School, General Education Division, Group 1

Phramaha Bunyong Puññañño (Phonsing)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E.2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุนนธ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระครูกิตติญาณวิสิฐ, ดร.)

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร.วิชชุดา พุนวิไล)

กรรมการ

(ดร.บุญเชิด ชำนิศาสตร์)

กรรมการ

(พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปญโญ, ผศ.ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.บุญเชิด ชำนิศาสตร์

ประธานกรรมการ

พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปญโญ, ผศ.ดร. กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระมหาบุญยงค์ ปุณฺณญาโณ)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

ผู้วิจัย : พระมหาบุญยงค์ บุญญาโณ (พลสิงห์)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาพุทธบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ดร.บุญเชิด ขำนิศาสตร์, กศ.บ. (สุขศึกษา), ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย),
ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)

: พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปัญโญ, ผศ.ดร. พธ.บ. (พระพุทธศาสนา),
พธ.ม. (การบริหารการศึกษา), พธ.ด. (พุทธบริหารการศึกษา), พธ.ด. (พัฒนาสังคม)

วันสำเร็จการศึกษา: ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ๓) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารและครูโรงเรียน จำนวน ๑๖๑ รูป/คน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Description Research) โดยมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ๑๔ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

๑) สภาพความเสี่ยงและผลกระทบต่อด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ โดยภาพรวมสถิติ รายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

๒) แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรและการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาตอบสนองสภาพความเป็นจริง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ และแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๓) เสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ พัฒนาการเรียนการสอนให้มีเครือข่ายการทำวิจัย ส่งเสริมให้ครูพัฒนาด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง พัฒนาครูให้เขียนโครงการตามรายวิชาที่ได้รับผิดชอบ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน สร้างเครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความเสี่ยงทางการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Thesis Title : A Study of Risk Management in Teaching and Learning in
Phrapariyattidhamma School, General Education Division, Group 1

Researcher : Phramaha Bunyong Puññañño (Phonsing)

Degree : Master of Arts (Buddhist Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Dr. Bunchoet Chamnisat, B.Ed. (Health Educational),
M.Ed. (Early Childhood Educational), Ph.D. (Educational Administration)

: Phrakrusangkarak Chakkit Bhūripaño, Asst.Prof.Dr.
B.A. (Buddhist Studies), M.A. (Educational Administration),
Ph.D. (Buddhist Educational Administration), Ph.D. (Social Development)

Date of Graduation : March 18, 2019

Abstract

The aims of this research were to study the state of risks in teaching and learning and to study a guideline of risk management in teaching and learning in Phrapariyattidhamma School, General Education Division, Group 1. The quantitative data of this mixed method research were collected by questionnaires from 161 samples and analyzed by frequency, mean, and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 14 key-informants and analyzed by content analysis.

The results of the study found that:

1. The state of risks in teaching and learning in Phrapariyattidhamma School, General Education Division, Group 1 was at a moderate level in total and in aspects.

2. A guideline of risk management in teaching and learning in Phrapariyattidhamma School, General Education Division, Group 1 was to analyze the curriculum, to improve teaching and learning process relevant to the National Education Act, to apply teaching and learning, and to set up a committee to follow up and evaluate the teaching and learning operation continuously.

3. Suggestions in risk management in teaching and learning in Phrapariyattidhamma School, General Education Division, Group 1 were as follows: to build

network in teaching and learning and doing researches, to encourage teachers to have continuous academic development, to have teachers trained in designing projects in their teaching subjects, to encourage community to participate in school learning resource management, and to build actual evaluation tools in order to improve teaching and learning consistently and to prevent the risks in teaching and learning in Phrapariyattidhamma School, General Education Division.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอระบุนามไว้ เพื่อแสดงความขอบคุณดังต่อไปนี้ ดร.บุญเชิด ขำนิศาสตร์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐิริปญโญ, ผศ.ดร. กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ พระครูศัพทสุนทร ดร., พระครูสมุห์ทอง ลีตปญโญ ดร. และขอเจริญพรขอบคุณ ดร.อำนาจ บัวศิริ, ดร.พิสิษฐ์ ศุภวัฒน์ธนบดี, ดร.ชนันภรณ์ อารีกุลทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจแก้ไขเครื่องมือเพื่อนำไปดำเนินการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้อำนวยการและครู โรงเรียนวชิรมุกฎ, โรงเรียนบาลีสหศึกษา มจร, โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง, โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มจร, โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา, โรงเรียนวัดกาญจนสิงหาสน์วิทยา, โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล, โรงเรียนวัดม่วงพลอยวิริยาราม, โรงเรียนพระปริยัติธรรมพรหมวชิรญาณ, โรงเรียนวัดเสนา, โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวัสดิ์วิทยา, โรงเรียนวัดโกเมศรัตนาราม, โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ และโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราหุล ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนให้ความรู้ทั้งด้านวิชาการ และประสบการณ์ในการทำงานทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี จึงขอปัญญา บารมี จงบังเกิดมีแก่ทุกท่านด้วย

ขอเจริญพรขอบพระคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ช่วยเหลือในเรื่องของเอกสารข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ทำให้สำเร็จลงด้วยดี ความดีงามที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่พระรัตนตรัย ที่พึ่งอันประเสริฐ และน้อมบูชาพระคุณแต่โยมพ่อ โยมแม่ ผู้เป็นบุพการีถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ลูกมาตลอดชีวิต ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ผู้ให้กำลังใจ กำลังใจ และกำลังสติปัญญาผู้วิจัยจบจนกระทั่งบัดนี้.

พระมหาบุญยงค์ ปุณณนาโณ (พลสิงห์)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง	๘
๒.๑.๑ ความหมายของความเสี่ยง	๙
๒.๑.๒ ความหมายของการบริหารความเสี่ยง	๑๒
๒.๑.๓ กระบวนการบริหารความเสี่ยง	๑๔
๒.๒ การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา	๓๔
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน	๔๔
๒.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	๕๐
๒.๔.๑ ความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	๕๒
๒.๔.๒ การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	๕๙
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๔
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๖

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๗๘
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๗๘
๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง	๗๘
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๐
๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๘๐
๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ	๘๑
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๒
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๒
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๘๔
๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๔
๔.๒ ระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน	๘๖
๔.๓ ระดับผลกระทบต่อโรงเรียน	๙๑
๔.๔ แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอน	๙๖
๔.๕ ผลการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอน	๙๘
๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๐๔
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๐๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๖
๕.๒ อภิปรายผล	๑๐๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๔
บรรณานุกรม	๑๑๖
ภาคผนวก	๑๒๑
ภาคผนวก (ก) แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๒๒
ภาคผนวก (ข) รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๑๓๒
หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือวิจัย	
ภาคผนวก (ค) ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC)	๑๓๙
ภาคผนวก (ง) หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย	๑๔๓
ภาคผนวก (จ) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๑๔๕

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก (ฉ) หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์	๑๔๙
ภาคผนวก (ซ) หนังสือรับรองการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน	๑๖๔
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๖

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๓.๑ แสดงจำนวนผู้บริหารและครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑	๗๗
๔.๑ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๓
๔.๒ ความถี่ และร้อยละของระดับความเสี่ยงด้านคุณลักษณะของครู	๘๕
๔.๓ ความถี่ และร้อยละของระดับความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของครู	๘๖
๔.๔ ความถี่ และร้อยละของระดับความเสี่ยงด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน	๘๘
๔.๕ ความถี่ และร้อยละของระดับความเสี่ยงด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	๘๙
๔.๖ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมของระดับผลกระทบต่อโรงเรียน	๙๐
๔.๗ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ด้านคุณลักษณะของครู	๙๐
๔.๘ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู	๙๑
๔.๙ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน	๙๓
๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	๙๔
๔.๑๑ แนวทางการบริหารความเสี่ยง	๙๕

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๒.๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย
๔.๑	องค์ความรู้แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
	๑๐๔

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม ข้อ หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ ดังตัวอย่าง เช่น ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/ ๕๐/ ๑๗. หมายถึง ขุททกนิกาย มหานิทเทศ พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๙ ข้อที่ ๕๐ หน้า ๑๗

พระวินัยปิฎก

วิ.ม. (ไทย) = วินัยปิฎก มหาวรรค (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ม.อ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปปิฎกนสาส์ก	(ภาษาไทย)
ส.ข.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สัญญตนิคาย	ขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.เถร.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทศ	(ภาษาไทย)
ขุ.จุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จุฬนิตเทศ	(ภาษาไทย)
ขุ.ป.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฏีสัมภิตามรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.อป.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทาน	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นพื้นฐานของมนุษย์ การศึกษาค้นคว้าเพื่อนำความรู้มาพัฒนาตนเอง สังคม เศรษฐกิจ และเพื่อความทัดเทียมกับความเป็นสากลแห่งสังคมโลก การจัดการศึกษาของแต่ละประเทศย่อมมีความแตกต่างกันออกไป แนวคิดและความเชื่อในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้อง มีแบบแผนที่ชัดเจน และมีการปรับเปลี่ยนไปทุกยุคทุกสมัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้และนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาประเทศ^๑

แม้แต่ในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าก็ทรงให้ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง ดังที่มีพระพุทธพจน์ปรากฏว่า “คนไข่น้ำ ย่อมไข่น้ำ ช่างศร ย่อมดัดลูกศร ช่างไม้ ย่อมถากไม้ บัณฑิต ย่อมฝึกตน”^๒ และ “จงเตือนตนด้วยตนเอง”^๓ โดยการใช้สติมองในด้านใน หรือการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อไม่ให้เกิดความประมาท อันจะเป็นทางทำให้เกิดความเสื่อมเสียขึ้นได้ กล่าวคือ ความไม่ประมาท สมดังพระพุทธพจน์ว่า “ความไม่ประมาท เป็นทางแห่งอมตะ ความประมาท เป็นทางแห่งความตาย คนผู้ไม่ประมาทชื่อว่าย่อมไม่ตาย คนผู้ประมาทจึงเหมือนคนตายแล้ว บัณฑิตทราบความต่างกัน ระหว่างความไม่ประมาทกับความประมาทนั้นแล้วตั้งอยู่ในความไม่ประมาท”^๔ และ “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนเธอทั้งหลาย สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงทำหน้าที่ให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทเถิด”^๕

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓ ให้ความหมายของการศึกษาว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัด

^๑ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย, **พื้นฐานการจัดการการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

^๒ดูรายละเอียดใน ขุ.เถร. (ไทย) ๒๖/ ๘๗๗/ ๔๘๔.

^๓ดูรายละเอียดใน ขุ. ธ. (ไทย) ๒๕ / ๑๖๐/ ๘๒.

^๔ดูรายละเอียดใน ขุ. ธ. (ไทย) ๒๕ / ๒๑-๒๒/ ๓๑.

^๕ดูรายละเอียดใน ที.ม. (ไทย) ๑๐/ ๒๑๘/๑๖๖.

สภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต^๖ การศึกษาจึงเปรียบได้กับปัจจัยที่ ๕ ของการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาทุกด้านของชีวิต ท่ามกลางโลกที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ มีความจำเป็นต้องสนับสนุนให้ทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โดยใช้เวลาในการศึกษาอย่างน้อย ๑๒ ปี จึงเพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้^๗ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ^๘ การบริหารงานขององค์กรทุกประเภททั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนทุกองค์กรจะต้องมีการตั้งวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจน องค์กรอาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนั้นเสมอไป เพราะองค์กรมักจะประสบกับความเสี่ยงอยู่เสมอ ความเสี่ยงอาจปรากฏในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นความสูญเสียต่อทรัพย์สิน สูญเสียโอกาส เสียเวลาดำเนินงาน สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ทรัพยากรและพลังงานรวมไปถึงการส่งผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของทั้งบุคลากรและผู้รับบริการอีกด้วย^๙

การบริหารความเสี่ยง จึงเป็นเทคนิคทางการบริหารที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก จากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน กลายเป็นกลไกสำคัญสำหรับองค์กรต่าง ๆ เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสมัยปัจจุบัน

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้เพิ่มขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ หรือ ๒ ช่วงชั้น คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ของ

^๖กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๔), หน้า ๒.

^๗พระมหาสุทนต์ ชาญทุฒ,ดร. พร้อมคณะ, การพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา, ๒๕๖๐), หน้า ๑.

^๘กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ,๒๕๕๔), หน้า ๘.

^๙สุริย์ลักษณ์ สารฤทธิ์, “การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔), หน้า ๓.

กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ๘ กลุ่มสาระ และมีวิชาเฉพาะที่กำหนดให้นักเรียนต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา^{๑๐} สภาพการณ์ของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีประเด็นที่จะต้องมีการดำเนินการปรับปรุงแก้อย่างเร่งด่วน คือ ระบบการบริหารจัดการศึกษายังปราศจากความเข้มแข็งผู้บริหารยังไม่เป็นนักจัดการศึกษามืออาชีพ อีกทั้งยังยึดติดกับระบบปัจเจกบุคคล เช่น เจ้าอาวาส ผู้จัดการโรงเรียน เป็นต้น ทำให้การดำเนินงานยังไม่เป็นระบบมากนักและทำให้เกิดช่องว่างของการพัฒนาในระยะยาว บุคลากรทางการศึกษายังขาดความชำนาญ ในวิชาที่สอน อีกทั้งการพัฒนาบุคลากรยังไม่ต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และความมั่นคงในวิชาชีพยังมีน้อย ไม่มีระบบการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีมาตรฐานพอที่จะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ ขาดระบบการประชาสัมพันธ์/การตลาดเชิงรุกทำให้ภาพลักษณ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ถูกมองว่าเป็นการจัดการศึกษาแก่เด็กที่ขาดโอกาสเด็กที่มีคุณภาพต่ำ^{๑๑} การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยยังมีปัญหา คือ ความสูญเปล่าทางการศึกษา พระภิกษุ สามเณรลาสิกขาในระหว่างการศึกษามาก การศึกษาพระปริยัติธรรมยังไม่แพร่หลาย โดยเฉพาะวัดในส่วนภูมิภาคทำให้ขาดแคลนภิกษุสามเณรที่มีความรู้ทางพระปริยัติธรรมที่จะเป็นผู้นำที่ดีทางการศาสนา^{๑๒}

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ยังมีปัญหาอุปสรรคอันจะ ทำให้ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยงที่สำคัญในการบริหารดำเนินการ ที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่าง ๆ โดยเฉพาะความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้ตามหลักสูตรที่โรงเรียนจัดให้ ผู้บริหาร และครูควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงและความเสี่ยงที่จะเป็นอุปสรรคให้โรงเรียนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาการจัดการศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

^{๑๐}ส่วนการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, คู่มือปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๗), หน้า ๑ - ๒.

^{๑๑}คณะทำงานยกร่างแนวทางการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, แผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา, ๒๕๕๘, หน้า ๓๑-๓๒.

^{๑๒}พระมหาสมบุรณ์ เจริญทัศน์, “การบริหารความเสี่ยงในสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๗), หน้า ๔.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ อยู่ในระดับใด

๑.๓.๒ แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” มีการกำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ๔ ด้าน คือ

๑.๔.๑.๑ ด้านคุณลักษณะของครู

๑.๔.๑.๒ ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู

๑.๔.๑.๓ ด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู

๑.๔.๑.๔ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

๑.๔.๒ ด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง

๑.๔.๒.๑ ประชากร คือ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ จำนวน ๑๔ โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน ๓๔ รูป/คน และครูจำนวน ๒๔๑ รูป/คน รวมทั้งสิ้น ๒๗๕ รูป/คน

๑.๔.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวน ๑๖๑ รูป/คน

๑.๔.๓ ด้านตัวแปร

๑.๔.๓.๑ **ตัวแปรต้น** คือ ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน

๑.๔.๓.๑ **ตัวแปรตาม** คือ การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ๔ ด้าน ได้แก่

- ๑) ด้านลักษณะของครู
- ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู
- ๓) ด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
- ๔) ด้านการประเมินผลการเรียน

๑.๔.๔ ด้านพื้นที่

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ จำนวน ๑๔ โรงเรียน ใน ๓ จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร นครปฐม และปทุมธานี

๑.๔.๕ ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ธันวาคม ๒๕๖๑

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของคำต่าง ๆ ดังนี้

๑.๕.๑ **ความเสี่ยง** หมายถึง สภาวะการณ์หรือเหตุการณ์ของความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคและส่งผลกระทบ หรือสร้างความเสียหาย ความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่องค์กรจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการบริหารดำเนินงานทุกระดับ

๑.๕.๒ **การบริหารความเสี่ยง** หมายถึง การจัดการกระบวนการบริหารที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ วางแผนจัดการองค์กร ควบคุมกิจกรรม หรือ การดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อลดมูลเหตุและโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

๑.๕.๓ **การบริหารความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอน** หมายถึง การจัดการกระบวนการเรียนการสอน ให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยองค์ประกอบ ๔ ด้าน คือ ๑) คุณลักษณะของครู ๒) การจัดการเรียนการสอนของครู ๓) ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนของครู และ ๔) การประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา

๑.๕.๔ **ด้านคุณลักษณะของครู** หมายถึง ความรู้ ความสามารถของครูเกี่ยวกับกฎหมาย การศึกษา หลักสูตร มีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่สอน การทำวิจัยในชั้นเรียน การเอาใจใส่นักเรียน

๑.๕.๕ **ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู** หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยใช้แผนการสอน วิธีการสอน การวัดและประเมินผล สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)

๑.๕.๖ **ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนของครู** หมายถึง ทรัพยากรที่โรงเรียนจัดสรร เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของครู อาทิ เงิน และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนหรือนอกโรงเรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนประกวด/แข่งขันทางวิชาการ ที่ผู้บริหารจัดเตรียมให้

๑.๕.๗ **ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน** หมายถึง การติดตามผลหลังจากได้ดำเนินการตามแผนการเรียนการสอนแล้ว

๑.๕.๘ **ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๑.๕.๙ **ครู** หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่สอน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๑.๕.๑๐ **โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา** หมายถึง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการสอนโดยมุ่งให้การศึกษาด้านพระปริยัติธรรม ควบคู่กับการศึกษาวิชาสามัญศึกษา ๘ กลุ่มสาระวิชา ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ๒๕๕๑

๑.๕.๑๑ **โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑** หมายถึง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน ๑๔ โรงเรียน ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร นครปฐม และปทุมธานี

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๖.๑ ผู้บริหาร นำสารสนเทศจากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน

๑.๖.๒ ครูในสถานศึกษาสังกัดกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ นำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาตนเอง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน

๑.๖.๓ นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน คือ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน และหาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

๒.๑.๑ ความหมายของความเสี่ยง

๒.๑.๒ ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

๒.๑.๓ กระบวนการบริหารความเสี่ยง

๒.๒ แนวคิดการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๒.๔.๑ ความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๒.๔.๒ การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยในประเทศ

๒.๕.๒ งานวิจัยในต่างประเทศ

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงในองค์กรเป็นหลักการบริหารอย่างหนึ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากความเสี่ยงเป็นสิ่งไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อการบริหารดำเนินงานทั้งด้านบวกและด้านลบ การบริหารความเสี่ยงมีหลายรูปแบบ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ สามารถเลือกวิธีการบริหารจัดการกับความเสี่ยงที่เหมาะสม และจัดการกับความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานตามกระบวนการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ความเสี่ยงนั้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เลย มีอยู่ในทุกระบบของการทำงาน เป็นความไม่แน่นอน อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ความเสี่ยงจึง เปรียบเสมือนฝนร้ายที่เกิดขึ้น^๑ ดังนั้นแนวความคิดในเรื่องของความเสี่ยงจึงเกิดขึ้น จากความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่จะทำให้เกิด ความสูญเสียเกิดขึ้น โดยความเสี่ยงแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑) ความเสี่ยงจากการคาดการณ์ล่วงหน้า (Speculative Risk) จะเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ ๓ ประการ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องคือ เกิดความสูญเสีย (Loss) เกิดผลกำไร (Gain) หรือไม่มีการเปลี่ยนแปลง (No Change)

๒) ความเสี่ยงแท้จริง (Pure Risk) เป็นความเสี่ยงที่จะไม่มีผลกำไรเกิดขึ้น มีเพียงการ สูญเสียหรือไม่สูญเสียเท่านั้น เช่น ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานพยาบาล การสูญเสียรายได้จาก ภาวะทุพพลภาพของร่างกาย การเจ็บป่วยของมนุษย์ เป็นต้น ความเสี่ยงแบบแท้จริงเป็นความเสี่ยง อย่างเดียวที่สามารถทำประกันได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการชดเชยความสูญเสียแต่มิใช่ทำประกัน เพื่อหวังผลกำไร^๒

๒.๑.๑ ความหมายของความเสี่ยง

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ซึ่งจะมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ สามารถวัดได้จากผลกระทบที่ตามมา (Consequences) และความเป็นไปได้ในการเกิด (Likelihood) หรือกล่าวโดยง่ายว่า ความเสี่ยงคือสิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้องค์กรไม่สามารถ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้^๓

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่บางสิ่งบางอย่างอาจจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของสิ่งที่เป็นอันตราย ความเสี่ยงนี้เกิดจากความไม่แน่นอน (Uncertainty) ซึ่งสามารถวัดได้ ความน่าจะเป็นของสิ่งที่เกิดขึ้น หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นแต่ละหน่วยงาน ต่างมีมุมมองเรื่องความเสี่ยงแตกต่างกัน ออกไป^๔

ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นภายใน สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและจะส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสี่ยงหรือความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่

^๑ V.L.Grose, **Managing risk**. Englewood Cliffs: Prentice Hall. 1987. p. 15.

^๒ H.E. Jones and D.L. Long, **Principles of insurance: life, health, and annuities**. U.S.A.: Arcata Graphics. 1996, p. 30.

^๓ S. Thongsiri, **Enterprise Risk Management and Internal Control Framework Bangkok**. Retrieved October 10, 2011, from <http://ozthaialumni.in.th/do>. 2003.

^๔ ปราชญา กล้าผจญ, **การบริหารความเสี่ยง**. (กรุงเทพมหานคร: ปราชญา พับบลิชซิง, ๒๕๔๕), หน้า ๒๑.

จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทั้งในระดับประเทศ ระดับองค์กร ระดับหน่วยงานและบุคลากรได้^๕

ความเสี่ยง หมายถึง ภาวะหรือสถานการณ์ที่มีอุปสรรคหรือการสูญเสียโอกาส ซึ่งมีผลทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้^๖

ความเสี่ยง หมายถึง ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นจากปัญหาต่าง ๆ ในทางธุรกิจและทางส่วนตัว สำหรับอาชีพทุกสาขา ไม่ว่าจะเป็นอาชีพผู้บริหาร พนักงาน นักลงทุน นักศึกษา เจ้าของบ้าน นักเดินทาง และชาวไร่ชาวนา ต่างก็ต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้วยกันทั้งนั้นและจะต้องจัดการด้วยวิธีการต่าง ๆ บางครั้งความเสี่ยงเฉพาะอย่างจะต้องได้รับการวิเคราะห์และจัดการ บางครั้งก็มีการละเลยความเสี่ยงเพราะอาจไม่รู้ว่ามันจะมีผลตามมาอย่างไร ความเสี่ยงในแง่ของความเสี่ยงที่อาจเกิดปัญหาพิเศษขึ้นได้ จากความสูญเสียจะต้องเกิดขึ้นแน่นอน อาจจะต้องมีการวางแผนรับมือไว้ล่วงหน้าและจะต้องได้รับการจัดการเป็นการเฉพาะ โดยความรู้สิ่งที่เกิดขึ้นที่แน่นอน เมื่อมีความไม่แน่นอนว่าจะเกิดความสูญเสียที่เสี่ยงที่จะกลายเป็นปัญหาสำคัญ^๗

ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง หรือความไม่แน่นอน มีโอกาสที่จะประสบกับความสูญเสีย หรือสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ ภัยธรรมชาติ การทุจริต การลักขโมย ความเสียหายของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การถูกดำเนินการตามกฎหมาย การบาดเจ็บ ความเสียหาย เหตุร้าย การเกิดอันตราย สูญเสียทรัพย์สิน สูญเสียชื่อเสียง ภาพลักษณ์ขององค์กร และบุคลากรเกิดความไม่แน่นอน การไม่พิทักษ์สิทธิหรือศักดิ์ศรี หรือเกิดความสูญเสียจนต้องมีการชดเชยค่าเสียหาย^๘

ความเสี่ยง หมายถึง สิ่งที่เกิดจากการรวมตัวกันของข้อจำกัด (Constraint) และความไม่แน่นอน (Uncertain) ซึ่งต้องขจัดข้อจำกัด หรือลดความไม่แน่นอนลงให้มากที่สุด

^๕ เจนเนตร มณีภาค และคณะ, การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: ชัมชิลเท็ม, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

^๖ ดวงใจ ช่วยตระกูล, “การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑), หน้า ๒๔.

^๗ Trieschmann, Hoyt and Sommer อ้างใน สุริย์ลักษณ์ สารฤทธิ์, “การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔), หน้า ๗.

^๘ ธนรัตน์ แต้วัฒนา, **คู่มือการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ** ปีการศึกษา ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐), หน้า ๕.

ดังนั้น ความเสี่ยง จึงประกอบด้วยองค์ประกอบ ๒ ส่วน คือ โอกาสที่จะไม่สามารถประสบความสำเร็จตามผลลัพธ์ที่ต้องการ และการจัดการแก้ไขผลที่ตามมาของความล้มเหลวนั้น^๙

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ในอนาคต และมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร^{๑๐}

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสหรือความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้น ทำให้มีผลกระทบต่อองค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้^{๑๑}

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และส่งผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ทำให้วัตถุประสงค์ (Objective) และเป้าหมาย (Target) ที่องค์กรกำหนดไว้เบี่ยงเบนไป หรือไม่ประสบผลสำเร็จทั้งในด้านกลยุทธ์ การเงิน การดำเนินงาน และกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง^{๑๒}

ความเสี่ยง หมายถึง สถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร หรืออาจหมายถึงโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์หรือการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งมีผลกระทบให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดความเสียหาย ความผิดพลาด การรั่วไหล ความสูญเปล่า และไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานซึ่งรวมถึงการกระทำให้วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเบี่ยงเบนไป^{๑๓}

จากความหมายของความเสี่ยงที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สถานะการณ์หรือเหตุการณ์ของความไม่แน่นอนที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคและส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย ความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่องค์กรจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

^๙ สงวน ช่างฉัตร, **การบริหารความเสี่ยงโครงการ**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๔๗), หน้า ๗.

^{๑๐} สว่าง ภูพัฒน์วิบูลย์, **คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๓), หน้า ๒.

^{๑๑} ทิวสุตา ศรีสุระพลกิจ, “การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา”, **รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒.

^{๑๒} ธิธิช สุขสะอาด, **คู่มือการบริหารความเสี่ยง ๒๕๕๔**, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๔), หน้า ๖.

^{๑๓} กรมบัญชีกลาง, กระทรวงการคลัง, “**แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน การประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ**”, (เอกสารประกอบการเสวนาการบริหารจัดการความเสี่ยงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

และวัตถุประสงค์ในการบริหารดำเนินงานทุกระดับ ทั้งในระดับประเทศ ระดับองค์กร หรือแม้กระทั่งระดับบุคคล

๒.๑.๒ ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการในการป้องกันอำนาจและทรัพย์สินที่ได้มาของบริษัท โดยการลดโอกาสของการสูญเสียซึ่งมาจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากนี้การบริหารความเสี่ยงยังเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจในที่ดี โดยการให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผู้บริหารในบริษัททุกประเภทจะต้องต้นตัวต่อความเสี่ยงที่มีต่อบริษัท และผลกระทบที่อาจส่งผลถึงกำไรของบริษัทด้วย^{๑๔}

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจและการวินิจฉัยสั่งการ โดยให้สามารถเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งต่อความเสี่ยงและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น^{๑๕}

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การจัดกระบวนการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายโดยมีการวางแผน วิเคราะห์ กำกับ พัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยง ตรวจสอบ และควบคุมให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันตามวัตถุประสงค์ขององค์กร^{๑๖}

การบริหารความเสี่ยงองค์กร คือ การกำหนดกลยุทธ์ บุคลากร กระบวนการ เทคโนโลยีและองค์ความรู้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อสร้างวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงขององค์กร โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาความสามารถในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร COSO enterprise wide risk management ได้ให้คำจำกัดความของการบริหารความเสี่ยงองค์กรไว้ว่า “การบริหารความเสี่ยงองค์กร เป็นวิธีการบริหารความเสี่ยงที่ผนวกเข้ากับแผนกลยุทธ์ขององค์กร โดยทำการประเมินสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อองค์กรและจัดทำแผนการป้องกันไว้ล่วงหน้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุพันธกิจขององค์กรและเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการบริหารทุกคนของบริษัท”^{๑๗}

การบริหารความเสี่ยง คือ การบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยลดมูลเหตุและโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย เพื่อให้ระดับของความเสียหายและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้

^{๑๔} ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, **การบริหารความเสี่ยง**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๙-๒๐.

^{๑๕} ปราชญา กล้าผจญ, **การบริหารความเสี่ยง**, (กรุงเทพมหานคร: ปราชญา พับบลิชซิง, ๒๕๕๕), หน้า ๒๓.

^{๑๖} ดวงใจ ช่วยตระกูล, “การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, **คุณวินิพนธ์ ปรัชญาคุณวินิพนธ์** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑), หน้า ๒๕.

^{๑๗} นฤมล สะอาดโหม, **การบริหารความเสี่ยงองค์กร**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๓๐.

และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ^{๑๘}

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การปฏิบัติการควบคุมความเสี่ยงซึ่งประกอบด้วย การวางแผนความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยงด้านต่าง ๆ การพัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยง การตรวจสอบความเสี่ยง เพื่อหาว่าความเสี่ยงได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และบันทึกการบริหารความเสี่ยงทั้งหมด^{๑๙}

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการกำหนดแนวทางการควบคุม เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง^{๒๐}

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการซึ่งทุกคนในองค์กรไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารระดับใด หรือบุคคลในงานส่วนใด ต่างต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการหาและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการคาดการณ์ เพื่อการตัดสินใจในการเลือกยุทธศาสตร์ กำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนงาน และจัดสรรงบประมาณในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งเป้าหมายเพื่อจะให้การปฏิบัติงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ หรือลดผลของความเสียหาย ที่อาจจะเกิดขึ้น อันมีผลต่อความสูญเสียขององค์กร^{๒๑}

จากความหมายของการบริหารความเสี่ยงที่กล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการบริหารความเสี่ยง หมายถึง การจัดการกระบวนการบริหารที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ วางแผน จัดการองค์กร ควบคุมกิจกรรม หรือ การดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อลดมูลเหตุและโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ วิเคราะห์ กำกับ และติดตามควบคุมอย่างมีระบบ พัฒนาทางเลือกในการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความมั่นใจ สำหรับผู้บริหารในการบริหารจัดการ เพื่อให้การบริหารองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

^{๑๘} เจนเนตร มณีภาค และคณะ, *การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ*, (กรุงเทพมหานคร: ชัมซิลเท็ม, ๒๕๔๘), หน้า ๒๓.

^{๑๙} สงวน ช้างฉัตร, *การบริหารความเสี่ยงโครงการ*, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๔๗), หน้า ๑๐.

^{๒๐} อธิษฐ์ สุขสะอาด, *คู่มือการบริหารความเสี่ยง ๒๕๕๔*, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๔), หน้า ๘.

^{๒๑} สว่าง ภูพัฒน์วิบูลย์, *คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๓), หน้า ๔.

๒.๑.๓ กระบวนการบริหารความเสี่ยง

๒.๑.๓.๑ กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวของ ธนรัตน์ แต้วัฒนา

ธนรัตน์ แต้วัฒนา กล่าวว่า เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบในการบริหารความเสี่ยง โดยการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย (ทั้งในรูปของตัวเงิน หรือไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ชื่อเสียง และการฟ้องร้องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือ ความคุ้มค่า คุณค่า) ให้ระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสียหายที่เกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ตามยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์เป็นสำคัญ เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

(๑) การสร้างความมีส่วนร่วมของคนในองค์กร เพื่อให้คนในองค์กรทราบว่าเขาเป็นหนึ่งในองค์กร การที่เขาจะทำอะไรไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงขององค์กร หรือผู้อื่นทำอะไรไม่ดี ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงขององค์กร ขั้นตอนแรกในการสร้างความรู้สึกร่วมกัน คือจะต้องมีการออกเป็นหนังสือเป็นนโยบายว่าเราจะทำการบริหารความเสี่ยงเพื่ออะไร ใครรับผิดชอบ มีข้อดีข้อเสียอย่างไรในการทำ หรือวัตถุประสงค์ในการทำของเราว่าเรา ทำเพื่ออะไร หลัก ๆ ก็คือการมี การร่างนโยบาย (Policy Statement) ออกมาก่อน ซึ่งก็คือระดับผู้บริหารที่เป็นคนวางนโยบายว่า เราคิดจะบริหารความเสี่ยง และมีเรื่องสำคัญอะไรบ้างที่ต้องกำหนดไว้ในนโยบาย

(๒) การค้นหาความเสี่ยงและระบุความเสี่ยง ต้องอาศัยการศึกษาร่วมกันเพราะคนที่อยู่ในองค์กรเองเป็นคนที่รู้มากที่สุดว่ามีความเสี่ยงอะไรบ้างในองค์กร คนภายนอกไม่สามารถไปบอกได้อย่างถูกต้อง ต้องมีการศึกษาร่วมกัน ช่วยกันมองในแต่ละเรื่องในแต่ละประเด็น ผู้บริหารทุก ๆ ฝ่ายต้องมีตัวแทนเข้ามาดู เข้ามาประชุมร่วมที่ต้องมาพิจารณา และต้องระบุออกไปว่าเป็นความเสี่ยงขององค์กร ระบุให้ได้ว่าความเสี่ยงมีอะไรบ้างในองค์กร ระบุมาเป็นรายการว่าอันไหนมีลำดับความสำคัญมากที่สุด แล้วอันที่เราจะเลือกจัดการบริหารความเสี่ยงกับมัน

(๓) การประเมินความเสี่ยงบางสิ่งบางอย่างเราอาจจะมองข้ามไป แต่หาว่านั่น คือ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นและทำให้ต้องสูญเสียมูลค่า เช่น กรณีพนักงานขับรถยนต์ไปรับอาจารย์ ผู้สอน ณ จุดนัดหมายไม่ตรงเวลา ทำให้อาจารย์ผู้สอนต้องเข้าห้องเรียนสาย ผู้ที่ได้รับความเสียหาย ก็คือนิสิตนักศึกษาได้รับการสอนที่ไม่เต็มเวลา หากคำนวณเป็นจำนวนเงินก็จะเห็นมูลค่าของการสูญเสีย มาก กรณี เช่น ทางเดินเชื่อมระหว่างอาคารมีการก่อสร้างอาจทำให้เกิดความเสี่ยงต่อชีวิต และทรัพย์สินบุคคล ผู้รับผิดชอบจะต้องมีระบบป้องกันอันตรายจากบริเวณดังกล่าว ซึ่งถ้าเกิดเหตุการณ์ขึ้นอาจต้องเสียหายถึงระดับชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

(๔) เลือกวิธีการจัดการกับความเสี่ยง เมื่อเราสามารถรู้ได้ว่าความสูญเสียและความเสี่ยงมีอะไรบ้าง เราจะมาเลือกวิธีการที่คุ้มที่สุด และที่สำคัญคือสอดคล้องกับวัฒนธรรม และสถานะแวดล้อมขององค์กรของเรา และสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมด้วย เพราะฉะนั้นในขั้นตอนนี้เราจะต้องใช้ความรู้หลายด้านในการที่จะเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับความเสี่ยงในแต่ละด้านที่เราจะบริหาร

(๕) การประเมินผลการกำกับดูแล (Performance Monitoring) เมื่อได้ Implement ไปแล้ว มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นต้องมีการปรับ (Fine Tune) ปรับแก้ที่เราเลือกใช้หรือไม่ เราอาจจะเลือกวิธีการนี้ไปแล้วปรากฏว่าพอลองใช้ไปแล้วไม่สอดคล้องกับสังคมเรา กับวัฒนธรรมองค์กรเรา เช่นนั้น ก็ใช้ไม่ได้จึงต้องมาปรับแก้ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น ในขั้นตอนของการประเมินต้องใช้หลักทางสถิติ โดยอ้างอิงหลักความน่าจะเป็นทางสถิติดูว่าความสูญเสียมีการแจกแจงอย่างไร ถ้าเป็นความเสี่ยงที่ไม่ขึ้นกับกรณีที่กำลังพิจารณา มันจะมีการแจกแจงที่เราสามารถจะดูได้ว่ามีลักษณะอย่างไร ลักษณะตัวอย่างของการแจกแจง เช่น ความสูญเสียอาจจะเกิดหรือไม่เกิด โดยมีโอกาสจะเกิดขึ้น ๔๐ % เราต้องมีข้อมูล จึงจะสามารถทำเช่นนี้ได้ แต่ในทุกองค์กรที่เริ่มต้นทำการบริหารความเสี่ยง มักจะไม่มีข้อมูล ไม่มีการแจกแจงความน่าจะเป็นแบบที่เราต้องการ เพราะฉะนั้น ที่เราจะมีได้เต็มที คือ มาก กลาง ต่ำ หรือว่าจะแบ่งเป็นลำดับที่ เช่น ๕, ๔, ๓, ๒ และ ๑ ว่ามาน้อยแค่ไหน และวิธีการที่เราจะจัดการ โดยยังไม่มีควาามน่าจะเป็น (Probability) เข้าไปเท่าไร^{๒๒}

๒.๑.๓.๒ กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวของ นฤมล สอาดโณม

นฤมล สอาดโณม กล่าวถึง ปัจจัยเสี่ยงที่ผู้นำองค์กรในประเทศกำลังพัฒนาควรให้ความสำคัญ คือความไม่แน่นอนทางการเมือง ความผันผวนของปัจจัยทางเศรษฐกิจ สภาพการแข่งขันทางธุรกิจ ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศรวมถึงความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติหรือภาวะโลกร้อน สำหรับความเสี่ยงขององค์การภาครัฐมีความแตกต่างไปจากความเสี่ยงขององค์กรภาคเอกชน เนื่องจากวิสัยทัศน์และพันธกิจต่างกันอย่างชัดเจน แผนยุทธศาสตร์ขององค์กรภาคเอกชนมุ่งเน้นไปที่การสร้างกำไรสูงสุด ความเสี่ยงทางการเงินจึงเป็นความเสี่ยงที่สำคัญที่สุดในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรภาคเอกชน ในขณะที่แผนยุทธศาสตร์ขององค์กรภาครัฐมุ่งเน้นไปที่การตอบสนองนโยบายรัฐและให้บริการประชาชน การบริหารความเสี่ยงขององค์กรภาครัฐจึงเกี่ยวเนื่องกับความเสี่ยงเชิงนโยบาย และปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งความเสี่ยงทางการเงินนับเป็นหนึ่งปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบให้หน่วยงานราชการไม่สามารถดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ได้สำเร็จ

^{๒๒} ธนรัตน์ แต้ววัฒนา, คู่มือการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา ๒๕๕๐, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐), หน้า ๗-๘.

เช่นเดียวกันการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์อาจไม่ประสบความสำเร็จ จากปัจจัยความเสี่ยงสี่กลุ่ม ตามที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กำหนดไว้ ดังนี้

(๑) ความเสี่ยงด้านธุรกิจ ความเสี่ยงด้านธุรกิจขององค์กรภาครัฐครอบคลุมความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและแผนกลยุทธ์ เช่น ความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ อันเป็นผลมาจากขาดการวางแผนการดำเนินงานที่สามารถรับแผนยุทธศาสตร์ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้การตัดสินใจด้านการบริหารงานอันส่งผลต่อทิศทางขององค์กรในทางที่ไม่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ ก็นับเป็นความเสี่ยงด้านธุรกิจเช่นกัน

(๒) ความเสี่ยงจากการดำเนินงาน ความเสี่ยงจากการดำเนินงานอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในกระบวนการการทำงานตามแผนยุทธศาสตร์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ เช่น

- การขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ไม่ประสบผลสำเร็จ หรือประสบผลสำเร็จแต่ล่าช้าไปกว่าที่คาดการณ์ไว้

- การออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสม

- ผู้ปฏิบัติในแต่ละหน่วยงานไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ขั้นตอน หรือข้อกำหนดในการปฏิบัติงาน

- การปฏิบัติงานผิดพลาดหรือล่าช้า อันเป็นความผิดพลาดหรือล่าช้าอันเป็นความผิดพลาดของบุคลากรที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์

- การขาดข้อมูลหรือเครื่องมือที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์

- การทุจริตโดยบุคลากรภายในองค์กรเอง บุคคลภายนอก การที่คู่สัญญาจัดซื้อจัดจ้างในสัญญาจัดซื้อจัดจ้างไม่สามารถดำเนินการได้ตามสัญญา นอกจากจะส่งให้เกิดผลทางลบกับโครงการนั้น ๆ แล้ว ยังอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังโครงการอื่นที่สำคัญสำหรับแผนยุทธศาสตร์

(๓) ความเสี่ยงทางการเงิน แผนยุทธศาสตร์ที่ดีควรได้รับการกำหนดภายใต้เงื่อนไขและองค์ประกอบที่อำนวยความสะดวกให้การดำเนินการตามแผนนั้นสามารถสัมฤทธิ์ผลได้ตามเวลาที่กำหนด แต่ในทางปฏิบัติบ่อยครั้งที่โครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องหรือสำเร็จลุล่วงภายใต้กรอบเวลาที่กำหนด เป็นเพราะการบริหารงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการประเมินค่าใช้จ่ายของโครงการไว้ต่ำกว่าที่ความเป็นจริง หรือการเพิ่มขึ้นของราคาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับโครงการทำให้งบประมาณที่ตั้งไว้ไม่เพียงพอ ทำให้โครงการสำเร็จล่าช้า หรือต้องยอมลดคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้โครงการสามารถสำเร็จได้ตามกำหนด ซึ่งทำให้คุณภาพของผลงานของโครงการไม่ดีเท่าที่แผนวางไว้

(๔) ความเสี่ยงด้านเหตุการณ์ ความเสี่ยงที่ไม่ได้เกิดขึ้นประจำ แต่ส่งผลกระทบต่อ การสัมฤทธิ์ผลตามแผนยุทธศาสตร์ เป็นอีกหนึ่งกลุ่มความเสี่ยงหลักที่ผู้บริหารองค์กรควรให้ ความสำคัญในหลายกรณี ผู้บริหารอาจเข้าใจว่าความเสี่ยงที่ไม่ได้เกิดบ่อยครั้งเป็นความเสี่ยงที่ไม่ จำเป็นต้องได้รับการจัดการโดยเร่งด่วน หรือเป็นความเสี่ยงที่องค์กรสามารถรับไว้เองได้ ความเข้าใจ ผิดเช่นนี้เป็นอันตรายอย่างยิ่งกับองค์กรทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีความเสี่ยงจะให้ความสำคัญกับความ รุนแรงของความสูญเสียมากกว่าความถี่ของการสูญเสีย กล่าวคือ ความเสี่ยงที่มีความรุนแรงน้อย แต่เกิดขึ้นบ่อยครั้งเป็นความเสี่ยงที่องค์กรสามารถรับเอาไว้ได้เอง เนื่องจากความถี่ที่มากขึ้นจะช่วย เสริมให้การคาดการณ์ทางสถิติเป็นไปอย่างแม่นยำมากยิ่งขึ้น และความรุนแรงที่น้อยนั้นไม่ส่งผล กระทบมากนักต่อองค์กรในภาพรวม ในขณะที่ความเสี่ยงที่มีความรุนแรงมาก แต่เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งจะ ถูกนับเป็นความเสี่ยงที่ควรได้รับความสำคัญ เพราะการคาดการณ์การเกิดความสูญเสียไม่สามารถ เป็นไปอย่างแม่นยำและหากเกิดความสูญเสียขึ้นจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อองค์กร นอกจากนี้ ความเสี่ยงด้านเหตุการณ์ยังรวมถึงการเกิดจากปัจจัยภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้บริหาร ทำให้แผนยุทธศาสตร์ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ฉะนั้นถึงแม้องค์กรจะ มีการจัดการบริหารความเสี่ยงด้านธุรกิจ ความเสี่ยงจากการดำเนินงาน ความเสี่ยงทางการเงิน และ ความเสี่ยงด้านเหตุการณ์ภายในองค์กรไว้อย่างเหมาะสมครบถ้วนแล้ว การดำเนินการตามแผน ยุทธศาสตร์ อาจไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ หากขาดการวางแผนรองรับกระทบจากปัจจัย ภายนอก^{๒๓}

๒.๑.๓.๓ กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวของ สว่าง ภูพัฒน์วิบูลย์

สว่าง ภูพัฒน์วิบูลย์ กล่าวว่า ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยงในระดับหน่วยงาน/ โครงการ ประกอบด้วย ๗ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดวัตถุประสงค์

ความเสี่ยงเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ดังนั้น การกำหนดและทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย จึงเป็นขั้นตอนแรกที่ต้องกระทำ เพื่อกำหนดหลักการและทิศทางในกระบวนการบริหารความเสี่ยง โดยการกำหนดระบบสารสนเทศ วัตถุประสงค์ตามพันธกิจ/ประเด็นยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์สามารถ พิจารณาได้หลายระดับ ได้แก่

^{๒๓} นฤมล สะอาดโหม อ่างใน สุรีย์ลักษณ์ สารฤทธิ์, “การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔), หน้า ๙-๑๑.

(๑) ระดับองค์การ (Organization Risk) ต้องคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงจากทั้งภายในและภายนอกองค์การ ที่สามารถสร้างผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์การ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยได้บูรณาการวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) ยุทธศาสตร์ (Strategy) และเป้าหมาย (Goal) ให้มีความสอดคล้องกันทั้งมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง จนถึงบุคลากรระดับปฏิบัติการ โดยบุคลากรทุกคนในมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการกำหนด ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น จึงเป็นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในมหาวิทยาลัยเช่นกัน

(๒) ระดับการดำเนินงาน (Operational Risk) เน้นที่การบริหารแผนงาน/โครงการ (Program/Project Risk) ซึ่งมีเครื่องมือในการบริหาร เช่น การจัดทำผังแสดงระยะเวลากิจกรรม (Gantt Chart) ในส่วน of ความเสี่ยงในงานประจำ (Routine Work)

(๓) ระดับบุคลากร (Individual Risk) ให้ความสำคัญกับอุบัติเหตุ (Accident) ความปลอดภัย (Safety) และสุขภาพ (Health) ของบุคลากร อาจจะนำหลักการด้านการจัดเวลา การปฏิบัติงาน หรือ Job Scheduling และ Shift Work มาประยุกต์ใช้ รวมถึงการหมุนเวียนงาน (Job Rotation) เพื่อป้องกันการหยุดหรือสะดุดในงาน (Work Stoppage) หรือป้องกันที่ระบบการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นการพึ่งพาหรือยึดติดกับบุคคลเพียงคนเดียว การจำกัดจำนวนชั่วโมง การปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องความเมื่อยล้า (Fatigue) และความเครียดในงาน (Job Stress) การสนับสนุนให้บุคลากรในที่ทำงานได้ออกกำลังกาย เพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพของบุคลากรในที่ทำงาน

การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จะช่วยให้การระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน สำหรับเทคนิคการกำหนดวัตถุประสงค์มีหลายเทคนิควิธี เช่น อาจใช้หลัก SMART ได้แก่

Specific : มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

Measurable : สามารถวัดผลหรือประเมินผลได้

Achievable : สามารถปฏิบัติให้บรรลุผลได้

Reasonable : สมเหตุสมผลมีความเป็นไปได้

Time Constrained : มีกรอบเวลาที่ชัดเจนและเหมาะสม

ขั้นตอนที่ ๒ การระบุความเสี่ยง

ในการระบุความเสี่ยง ควรทำความเข้าใจกับความหมายของ “ความเสี่ยง (Risk)” “ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor)” และ “ผลกระทบ” ก่อน ดังนั้น การระบุความเสี่ยง (Identify Risk) จึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานร่วมกันระบุความเสี่ยง และปัจจัยความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้

ทราบถึงเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยต้องคำนึงถึง

(๑) สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กร เช่น นโยบายภาครัฐ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

(๒) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น รูปแบบการบริหารสั่งการ การมอบหมาย อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ โครงสร้างองค์กร ระเบียบ ข้อบังคับภายใน เป็นต้น

การระบุความเสี่ยงมีหลายวิธี ซึ่งแต่ละหน่วยงานอาจเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม ดังนี้

(๑) การระบุความเสี่ยง โดยการรวมกลุ่มระดมสมองเพื่อให้ได้ความเสี่ยงหลากหลาย

(๒) การระบุความเสี่ยง โดยการใช้ Checklist ในกรณีที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ

และทรัพยากร

(๓) การระบุความเสี่ยง โดยการวิเคราะห์สถานการณ์จากการตั้งคำถาม “What If”

(๔) การระบุความเสี่ยง โดยการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนที่สำคัญ สำหรับการระบุความเสี่ยงที่จะนำมาใช้ในคู่มือฉบับนี้ คือ การระบุความเสี่ยงโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์ ๒ ขั้นตอน คือ

(๑) การระบุความเสี่ยง หรือผลของความเสียหายในแต่ละขั้นตอน

(๒) ระบุปัจจัยความเสี่ยง หรือต้นเหตุของความเสียหายในแต่ละขั้นตอน

การระบุความเสี่ยง ควรเน้นการระดมความคิด การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการสร้างความเข้าใจ ความตระหนักถึงการมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลความสูญเสียที่เกิดขึ้นใน แต่ละหน่วยงาน ทั้งในรูปของความถี่และความรุนแรงของการเกิดความสูญเสีย รวมทั้งข้อมูลการดำเนินการเพื่อลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นในอดีต ทั้งที่ประสบความสำเร็จและเกิดปัญหาอุปสรรค

ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินความเสี่ยง

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยง ที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของ กระบวนการดำเนินงานของหน่วยงาน หรือองค์การประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ

(๑) การกำหนดเกณฑ์ การประเมินมาตรฐาน เป็นการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการ ประเมินความเสี่ยง ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) ระดับความรุนแรงของ ผลกระทบ (Impact) และระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) โดยคณะกรรมการบริหารความ เสี่ยงของแต่ละหน่วยงานจะต้องกำหนดเกณฑ์ของหน่วยงานขึ้น ซึ่งสามารถกำหนดเกณฑ์ได้ทั้งเกณฑ์ ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลสภาพแวดล้อมในหน่วยงานและดุลยพินิจ การตัดสินใจของคณะกรรมการฯ และฝ่ายบริหารของหน่วยงาน โดยเกณฑ์ในเชิงปริมาณจะเหมาะ กับหน่วยงานที่มีข้อมูลตัวเลข หรือจำนวนเงินมาใช้ในการวิเคราะห์อย่างพอเพียง สำหรับหน่วยงาน

ที่มีข้อมูลเชิงพรรณนาไม่สามารถระบุเป็นตัวเลข หรือจำนวนเงินที่ชัดเจนได้ให้กำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพ

(๒) การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสีย เป็น การนำความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยที่ระบุมาประเมินโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงต่าง ๆ และประเมินระดับความรุนแรง หรือมูลค่าความเสียหาย (Impact) จากความเสี่ยงเพื่อให้เห็นถึงระดับของความเสียที่แตกต่างกัน ทำให้สามารถกำหนดการควบคุมความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานสามารถวางแผนและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างถูกต้องภายใต้งบประมาณ กำลังคน หรือเวลาที่มีจำกัด โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ข้างต้น

คณะกรรมการฯ ที่ทำหน้าที่ประเมินของหน่วยงาน ควรเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ สำหรับเทคนิคการให้คะแนนระดับการประเมินโอกาสและผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยงนั้น อาจใช้คะแนนเสี่ยงข้างมากในที่ประชุม หรือให้แต่ละคนเป็นผู้ให้คะแนน แล้วนำคะแนนนั้นมาหาค่าเฉลี่ย เป็นต้น ทั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(๑) พิจารณาโอกาส/ความถี่ในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ (Likelihood) ว่ามีโอกา/ความถี่ที่จะเกิดนั้นมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

(๒) พิจารณาความรุนแรงของผลกระทบความเสี่ยง (Impact) ที่มีผลต่อองค์กร/หน่วยงาน ว่ามีระดับความรุนแรงหรือมีความเสียหายเพียงใด ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

(๓) การวิเคราะห์ระดับความเสี่ยง หน่วยงานพิจารณาโอกาส/ความถี่ ที่จะเกิดเหตุการณ์และความรุนแรงของผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยง แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของความเสี่ยงต่อองค์กร/หน่วยงาน ใส่ในตารางระดับความเสี่ยง

(๔) การจัดลำดับความเสี่ยง เป็นการจัดลำดับความรุนแรงของความเสี่ยงที่มีผลต่อองค์กร/หน่วยงาน เพื่อพิจารณากำหนดกิจกรรมการควบคุมในแต่ละสาเหตุของความเสี่ยงที่สำคัญให้เหมาะสม โดยพิจารณาจากระดับของความเสี่ยงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของความเสี่ยงที่ประเมินได้ ตามตารางการวิเคราะห์ความเสี่ยงจัดเรียงตามลำดับจากระดับสูงมาก สูง ปานกลาง น้อย

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินมาตรการควบคุม

เป็นการประเมินกิจกรรมที่กำหนดขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยควบคุมความเสี่ยงหรือปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งกิจกรรมการควบคุมดังกล่าวหมายถึง กระบวนการวิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่จะทำให้อย่างมั่นใจได้ว่า ผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมได้ดำเนินการสอดคล้องกับทิศทางที่ต้องการ สามารถป้องกัน และชี้ให้เห็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อบุคคลได้ โดยทั่วไปการปฏิบัติงานจะต้องมีการควบคุมเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานอยู่แล้ว

เช่น การอนุมัติ การลงความเห็น การตรวจสอบ การทบทวนประสิทธิภาพของการดำเนินงาน การจัดการทรัพยากร และการแบ่งหน้าที่ของบุคลากร เป็นต้น

หลังจากประเมินความเสี่ยงแล้ว หน่วยงานจะทำการวิเคราะห์การควบคุมที่มีอยู่เดิมก่อนว่า ได้มีการจัดการควบคุม เพื่อลดความเสี่ยงดังกล่าวข้างต้นไว้แล้วหรือไม่ ซึ่งปกติจะมีการกำหนดอยู่ค่อนข้างมาก แต่ผู้ปฏิบัติงานมักไม่ค่อยปฏิบัติตามการควบคุมที่กำหนด จึงจำเป็นที่หน่วยงานต้องวิเคราะห์ และประเมินการควบคุมเหล่านั้นก่อน ตามขั้นตอนต่อไปนี้

(๑) นำเอาปัจจัยเสี่ยงที่อยู่ในระดับความเสี่ยงสูงมาก และ/หรือสูง มากำหนดวิธีการควบคุมที่ควรจะมี เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงหรือปัจจัยเสี่ยงเหล่านั้น

(๒) พิจารณาหรือประเมินว่าในปัจจุบันความเสี่ยง หรือปัจจัยเสี่ยงเหล่านั้น มีการควบคุมอยู่แล้วหรือไม่

(๓) ถ้ามีการควบคุมแล้วให้ประเมินต่อไปว่า การควบคุมนั้นได้ผลตามความต้องการอยู่หรือไม่

ขั้นตอนที่ ๕ การบริหารจัดการความเสี่ยง

การบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นการนำกลยุทธ์มาตรการ หรือแผนงานมาใช้ปฏิบัติในองค์กร/หน่วยงาน เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง หรือลดความเสียหายของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงในการดำเนินงาน ตามโครงการ/กิจกรรมที่ยังไม่มีกิจกรรมควบคุมความเสี่ยง หรือที่มีอยู่แต่ยังไม่เพียงพอ และนำมาวางแผนจัดการความเสี่ยง ทางเลือกในการจัดการความเสี่ยง มีหลายวิธี และสามารถปรับเปลี่ยนหรือนำผลมาผสมผสานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ผู้รับผิดชอบ โดยสามารถจัดแบ่งวิธีการจัดการความเสี่ยงได้หลายวิธี ดังนี้

(๑) การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance หรือ Take) เป็นการยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่คุ้มค่าในการจัดการควบคุม หรือป้องกันความเสี่ยงที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสร้างระบบควบคุม แต่อย่างไรก็ตามหากหน่วยงานเลือกที่จะบริหารความเสี่ยงด้วยวิธีนี้ ก็จะต้องมีการติดตามเฝ้าระวังความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ

(๒) การลด/การควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction หรือ Treat) เป็นการปรับปรุงระบบการทำงาน หรือออกแบบวิธีการทำงานใหม่ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดหรือลดผลกระทบให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เช่น การจัดอบรม เพิ่มทักษะในการทำงานให้กับพนักงาน การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

(๓) การกระจายความเสี่ยง หรือการโอนความเสี่ยง (Risk Sharing หรือ Transfer) เป็นการกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบไป เช่น การทำประกันภัย/

ประกันทรัพย์สินกับบริษัทประกัน หรือการจ้างบริษัทภายนอกมาจัดการในงานบางอย่างแทน เช่น งานรักษาความปลอดภัย

(๔) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance หรือ Terminate) เป็นการจัดการกับความความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก และหน่วยงานไม่อาจยอมรับความเสี่ยงได้ จึงต้องตัดสินใจยกเลิกโครงการ/กิจกรรมที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงงั้นไป

วิธีการจัดการความเสี่ยงของแต่ละหน่วยงาน อาจมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น บางหน่วยงานอาจเลือกการควบคุมอย่างเดียว แต่สามารถควบคุมได้หลายความเสี่ยง หรือบางหน่วยงานอาจเลือกการควบคุมหลายวิธีร่วมกัน เพื่อควบคุมความเสี่ยงสำคัญเพียงเรื่องเดียว เป็นต้น ดังนั้น เมื่อหน่วยงานทราบความเสี่ยงที่ยังเหลืออยู่จากการประเมินความเสี่ยง และการประเมินการควบคุมแล้ว ให้พิจารณาความเป็นไปได้และค่าใช้จ่ายของแต่ละทางเลือก เพื่อตัดสินใจเลือกมาตรการลดความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาจากเหตุการณ์ต่อไปนี้

(๑) พิจารณาว่าจะยอมรับความเสี่ยงหรือจะกำหนดกิจกรรมควบคุม เพื่อลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดระดับความเสี่ยงที่หน่วยงานยอมรับได้

(๒) พิจารณาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายหรือต้นทุน (Cost) ในการจัดการให้มีมาตรการควบคุมกับผลประโยชน์ (Benefit) ที่จะได้รับจากประสิทธิผลของมาตรการดังกล่าวว่าคุ้มค่าหรือไม่

(๓) กรณีที่หน่วยงานเลือกกำหนดกิจกรรมควบคุมเพื่อลดความเสี่ยง ให้กำหนดวิธีการควบคุมในแผนบริหารความเสี่ยง

(๔) สำหรับในรอบปีถัดไป ให้พิจารณาผลการติดตามการบริหารความเสี่ยงในงวดก่อนที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ หรือไม่ได้ดำเนินการมาบริหารความเสี่ยงตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้น หากพบว่ายังมีความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญซึ่งอาจมีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

การจัดการความเสี่ยงจากการระบุความเสี่ยง และประเมินความเสี่ยง ทำให้ผู้บริหารความเสี่ยงทราบถึงความสำคัญที่ต่างกันของความเสี่ยงแต่ละเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรร่วมกันพิจารณาเพื่อเสนอกลยุทธ์ที่เป็นทางเลือกสำหรับการจัดการกับความสูญเสียแต่ละรายการ เช่น

ความเสี่ยงที่ตกอยู่ในช่อง “ความถี่สูง/ความรุนแรงสูง” ที่มุมขวาสุดของแผนภูมิความเสี่ยง เป็นความเสี่ยงที่ควรได้รับการจัดการก่อน

ความเสี่ยงที่ตกอยู่ในช่อง “ความถี่ต่ำ/ความรุนแรงสูง” ที่มุมซ้ายบนของแผนภูมิความเสี่ยง เป็นความเสี่ยงที่ควรได้รับการจัดการเป็นอันดับรองลงมา

ความเสี่ยงที่ตกอยู่ในช่อง “ความถี่ต่ำ/ความรุนแรงต่ำ” ที่มุมซ้ายล่างของแผนภูมิความเสี่ยง เป็นความเสี่ยงที่องค์กรอาจสามารถรับเอาไว้เองได้

ขั้นตอนที่ ๖ การรายงาน

เป็นการรายงานผลการดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยง ว่ามีความเสี่ยงที่ยังเหลืออยู่หรือไม่ ถ้ายังมีเหลืออยู่ มีอยู่ในระดับความเสี่ยงสูงมากเพียงใด และมีวิธีจัดการความเสี่ยงนั้นอย่างไร เสนอต่อผู้บริหารเพื่อให้ทราบและพิจารณาสั่งการ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ทั้งนี้ การบริหารความเสี่ยงจะเกิดผลสำเร็จได้ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บริหาร ซึ่งหลังจากหน่วยงานทราบผลการประเมินความเสี่ยง และนำความเสี่ยงที่ยังเหลืออยู่ในระดับสูงมาก และ/หรือสูง มากำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยงแล้ว จะต้องจัดทำรายงานผลการบริหารความเสี่ยงเสนอขอความเห็นชอบจากคณบดี/ผู้อำนวยการ และจัดส่งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อผู้บริหารและสภามหาวิทยาลัยทุกสิ้นปี งบประมาณ

ขั้นตอนที่ ๗ การติดตามประเมินผล

การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามผลหลังจากได้ดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยงแล้ว เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการบริหารความเสี่ยงนั้นมีประสิทธิภาพ ทั้งสาเหตุของความเสี่ยงที่มีผลต่อความสำเร็จ ความรุนแรงของผลกระทบ วิธีการบริหารจัดการกับความเสี่ยง รวมถึงค่าใช้จ่ายของการควบคุมมีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าหมายในการติดตามผล คือ

(๑) เป็นการประเมินคุณภาพ และความเหมาะสมของวิธีการจัดการความเสี่ยง รวมทั้งติดตามผลการจัดการความเสี่ยงที่ได้มีการดำเนินการไปแล้ว ว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงหรือไม่

(๒) เป็นการตรวจสอบความคืบหน้าของมาตรการควบคุมที่เพิ่มเติม ว่าแล้วเสร็จตามกำหนดหรือไม่ สามารถลดโอกาส หรือผลกระทบของความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่

หน่วยงานต้องสอบถามดูว่าวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงใดมีประสิทธิภาพดี ก็ให้ดำเนินการต่อไป หรือวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงใดควรปรับเปลี่ยน และนำผลการติดตามไปรายงานให้ฝ่ายบริหารทราบ^{๒๔}

๒.๑.๓.๔ กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวของ ชัยเชษฐ พรหมศรี

ชัยเชษฐ พรหมศรี กล่าวว่า ก่อนที่ผู้บริหารจะเริ่มกระบวนการบริหารควรตอบคำถามเหล่านี้ให้ได้เสียก่อนเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นในเรื่องการบริหารความเสี่ยง คำถามประกอบด้วย

^{๒๔} สว่าง ภูพัฒน์วิบูลย์, *คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๓), หน้า ๙-๑๒.

- อะไรคือเป้าประสงค์ของหน่วยงานและโครงการที่ทำ
- โครงการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่
- อะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ
- ต้องมีทรัพยากรจำนวนเท่าไร
- ระดับทักษะของบุคลากรที่มีอยู่เป็นอย่างไรบ้าง
- มีเวลาเท่าไรในการทำโครงการนี้ให้สำเร็จ
- ใครเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการนี้

โดยทั่วไป กระบวนการในการบริหารความเสี่ยงนั้นประกอบด้วย ๕ ขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

ขั้นที่ ๑ การระบุถึงความเสี่ยงและโอกาสของความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น เป็นกระบวนการที่เปิดเผยและกำหนดว่าความเสี่ยงที่เป็นไปได้ขององค์กรมีอะไรบ้าง การระบุความเสี่ยงจะช่วยให้องค์กรสามารถที่จะได้รู้ว่ากิจกรรม หรือสถานที่ หรือทรัพยากรใดขององค์กรที่อยู่ในความเสี่ยงโดยทั่วไปการระบุถึงความเสี่ยงสามารถอธิบายได้ตามองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการดังต่อไปนี้

๑) แหล่งของความเสี่ยง (Sources of Risks) เป็นส่วนประกอบของสภาพแวดล้อมขององค์กรที่นำมาซึ่งผลลัพธ์ทั้งในด้านบวกและลบ

๒) ปัจจัยที่อันตราย (Hazard Factors) เป็นสภาพหรือสถานการณ์ที่เพิ่มโอกาสของความสูญเสีย หรือความเสียหาย หรือความรุนแรง ความผิดพลาดในการบริหารจัดการองค์กร

๓) ภัย (Peril) คือ บางสิ่งที่ใกล้เคียงกับความเสี่ยง และมีผลลัพธ์ในเชิงลบหรือไม่ก่อให้เกิดผลดีใด ๆ ภัยสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และไม่สามารถทราบ หรือคาดเดาความเสียหายได้

๔) ทรัพยากรที่มีโอกาสต่อความเสี่ยง (Resources Exposed to Risk) หมายถึงวัตถุที่กำลังเผชิญกับความสูญเสียหรือการได้ผลประโยชน์ที่เป็นไปได้ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะได้รับผลกระทบเมื่อความเสี่ยงเกิดขึ้น

ขั้นที่ ๒ วัดความถี่และความรุนแรงของความสูญเสียและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ในการวัดความถี่และความรุนแรงของความเสี่ยงอาจต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งโดยทั่วไปผู้บริหารหรือผู้จัดการความเสี่ยงอาจกำหนดตารางให้กับบุคลากรในแต่ละสายงานเพื่อช่วยกันระดมสมองในการหาลำดับความสำคัญของความเสี่ยงตามคะแนนที่ต้องระบุไว้ โดยมีองค์ประกอบหรือปัจจัยที่สำคัญ ๓ ประการเพื่อใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงได้แก่ผลกระทบ (Impact) โอกาสที่จะเกิด (Probability) และการพินิจพิเคราะห์ (Dis-crimination)

ขั้นที่ ๓ ประเมินตัวเลือกและเลือกเทคนิคที่ดีที่สุดในการรับมือกับความเสี่ยง หลังจากที่ได้มีการระบุและวัดโอกาสของความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นแล้ว ผู้บริหารยังต้องตัดสินใจอีกด้วยว่าจะ

รับมือความเสี่ยงที่มาพร้อมกับความสูญเสียอย่างไร ซึ่งมีวิธีการหรือเทคนิคในการรับมือความเสี่ยงที่สำคัญ ๔ แบบ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การควบคุมความเสี่ยง การคงไว้ซึ่งความเสี่ยง และการถ่ายโอนความเสี่ยง

ขั้นที่ ๔ การนำเอาโปรแกรมการบริหารความเสี่ยงไปปฏิบัติ ความสำคัญของการนำเอาการตัดสินใจเรื่องการบริหารความเสี่ยงไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับเทคนิคที่เลือกและกิจกรรมที่กระทำอยู่ เช่น การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงสำหรับกิจกรรมที่กระทำอยู่มาสารนำไปปฏิบัติได้โดยการซื้อกิจกรรมนั้นจากผู้อื่นภายนอกองค์กรของตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ ให้ระบุถึงเป้าประสงค์ที่หน่วยงานต้องการ พร้อมทั้งความเสี่ยง ๓ อันดับแรกที่ต้องให้ความสนใจก่อน เพราะเป็นความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการบรรลุเป้าหมาย หลังจากนั้นให้พิจารณากิจกรรมที่ใช้ในการควบคุมที่มีอยู่แล้ว และระบุต่อไปว่ายังมีความเสี่ยงอะไรอยู่อีกบ้างถึงแม้จะมีการนำกิจกรรมเหล่านั้นมาควบคุมแล้ว และมีแนวทางในการปรับปรุงการควบคุมอย่างไรบ้าง หลังจากที่ได้แนวทางการบริหารความเสี่ยงซึ่งแยกในแต่ละเป้าประสงค์ที่ต้องการแล้ว ให้นำทั้งหมดไปรวมกันในแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อบรรลุเป้าประสงค์

ขั้นที่ ๕ การติดตามผล เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การติดตามผลจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะว่าประเภทของความเสี่ยงรูปแบบใหม่นั้นเกิดขึ้นได้เสมอ ด้วยเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้บริหารจึงต้องคอยสอดส่องการจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง และประเมินวิธีการใช้เพื่อรับมือกับความเสี่ยงเหล่านั้นเป็นระยะ รวมทั้งปรับปรุงเทคนิคเหล่านั้นในกรณีที่มีความจำเป็น

จากแนวคิดและกระบวนการเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง สามารถสรุปขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง ได้ ๔ ขั้นตอน ประกอบด้วย

- ๑) การระบุความเสี่ยง
- ๒) การประเมินความเสี่ยง
- ๓) การบริหารความเสี่ยง
- ๔) การติดตามผลความเสี่ยง^{๒๕}

๒.๑.๓.๕ กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวของ COSO

COSO ได้ให้แนวทางว่า องค์กรที่นำกรอบการบริหารความเสี่ยงไปปฏิบัติได้อย่างประสบผลสำเร็จ มีขั้นตอนที่สำคัญของการบริหารความเสี่ยงดังนี้

๑) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)

^{๒๕} ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, การบริหารความเสี่ยง, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑-๔๐.

การกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติการ การรายงาน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบทุกองค์การจะเผชิญกับความเสี่ยงที่หลากหลายทั้งจากแหล่งภายในและภายนอก การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่จะทำให้สามารถระบุเหตุการณ์ ประเมินความเสี่ยง และตอบสนองต่อความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk Appetite) ซึ่งเป็นตัวกำหนดระดับของช่วงความเปี่ยงเบนของความเสี่ยงที่ยอมรับได้ขององค์กร (Risk Tolerance Levels)

๒) การระบุเหตุการณ์ (Event Identification)

ฝ่ายบริหารจะระบุเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นว่า หากเหตุการณ์เหล่านั้นขึ้นแล้วจะมีผลกระทบที่เป็นโอกาสหรือเป็นอุปสรรคต่อความสามารถในการดำเนินกลยุทธ์ ให้สำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือไม่ เหตุการณ์ที่มีผลกระทบในเชิงลบหรือเป็นอุปสรรค ก็คือความเสี่ยงซึ่งฝ่ายบริหารจะต้องประเมินและตอบสนองต่อความเสี่ยงนั้น เหตุการณ์ที่มีผลกระทบในเชิงบวก ก็คือ โอกาสซึ่งฝ่ายบริหารจะนำโอกาสนั้นไปพิจารณาในกระบวนการการกำหนดกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ในการระบุเหตุการณ์ ฝ่ายบริหารจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงและโอกาส โดยจะต้องพิจารณาให้ครอบคลุมทั่วทั้งองค์กร

๓) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

การประเมินความเสี่ยงจะช่วยให้แต่ละองค์กรพิจารณาถึงเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ฝ่ายบริหารจะประเมินเหตุการณ์จาก ๒ มุมมอง ซึ่งได้แก่ โอกาสที่จะเกิดและผลกระทบ ซึ่งโดยปกติแล้วจะใช้ทั้งวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณร่วมกัน องค์กรจะพิจารณาผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบจากเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งในรายเหตุการณ์หรือตามประเภทของเหตุการณ์นั้น และตลอดทั่วทั้งองค์กร นอกจากนี้จะต้องมีการประเมินความเสี่ยงบนพื้นฐานของความเสี่ยงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ (Inherent Risk) และความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk)

๔) การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response)

เมื่อได้มีการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องแล้วฝ่ายบริหารจะพิจารณาว่าจะตอบสนองต่อความเสี่ยงอย่างไร วิธีการตอบสนองต่อความเสี่ยง รวมถึงการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Avoidance) การลดความเสี่ยง (Reduction) การหาผู้ร่วมรับความเสี่ยง (Sharing) และการยอมรับความเสี่ยง (Acceptance) ในการพิจารณาว่าจะตอบสนองต่อความเสี่ยงอย่างไร ฝ่ายบริหารจะประเมินผลกระทบที่มีต่อโอกาสที่จะเกิดและผลกระทบของความเสี่ยง รวมทั้งต้นทุนและประโยชน์ที่ได้รับเพื่อเลือกวิธีการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ทำให้ความเสี่ยง ที่เหลืออยู่ อยู่ภายในช่วงความเปี่ยงเบนของความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ฝ่ายบริหารจะระบุโอกาสที่อาจจะมีอยู่ และมองความเสี่ยงใน

ระดับองค์กรหรือความเสี่ยงในภาพรวม แล้วจึงพิจารณาว่าความเสี่ยงที่เหลืออยู่ โดยรวมนั้นอยู่ในระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้หรือไม่

๕) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

กิจกรรมการควบคุม คือ นโยบายและวิธีปฏิบัติที่จะช่วยให้มั่นใจว่า ได้มีการดำเนินการตามแนวทางการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ได้วางไว้ กิจกรรมการควบคุมเกิดขึ้นในทุกระดับ ทุกหน้าที่งาน ทั้งทั้งองค์กรกิจกรรมการควบคุมประกอบไปด้วยกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมที่แตกต่างกัน เมื่อได้มีการดำเนินการตอบสนองต่อความเสี่ยงแล้ว ฝ่ายบริหารจะระบุกิจกรรมการควบคุมที่จะช่วยให้มั่นใจว่า ได้มีการดำเนินการตอบสนองต่อความเสี่ยงอย่างเหมาะสมและทันเวลา กิจกรรมการควบคุมเชื่อมโยงและสอดคล้องกับประเภทของการตอบสนองต่อความเสี่ยงทั้ง ๔ ประเภท คือการหลีกเลี่ยง การลด การหาผู้ร่วมรับความเสี่ยง และการยอมรับความเสี่ยง

๖) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงจะต้องถูกระบุ บันทึกและจัดเก็บไว้และสื่อสารในรูปแบบ และกรอบเวลาที่ช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานตามความรับผิดชอบของตนได้ ระบบสารสนเทศใช้ข้อมูลทั้งที่ผลิตภายในองค์กรและข้อมูลจากแหล่งภายนอกซึ่งช่วยสนับสนุนสารสนเทศสำหรับการบริหารความเสี่ยงและการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของสารสนเทศ ซึ่งสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ขององค์กร การสื่อสารที่มีประสิทธิผลจะเกิดขึ้น ไหลไปสู่ระดับล่าง ข้ามหน่วยงาน และขึ้นสู่ระดับบนขององค์กร บุคลากรทุกคนต้องได้รับข่าวสารที่ชัดเจนจากผู้บริหารระดับสูงกว่า ความรับผิดชอบในเรื่องการบริหารความเสี่ยงขององค์กรถือเป็นสำคัญและต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ทุกคนต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรรวมทั้งต้องเข้าใจว่ากิจกรรมของแต่ละบุคคลเกี่ยวพันถึงงานของบุคคลอื่น อย่างไรก็ตามทุกคนต้องมีช่องทางและวิธีการสื่อสารข้อมูลที่สำคัญย้อนกลับไปสู่ระดับบน

๗) การติดตามประเมินผล

การบริหารความเสี่ยงขององค์กร จะต้องมีการติดตามผลและประเมินแต่ละองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่มีอยู่จริง และยังทำหน้าที่ได้ตามที่กำหนด ตามช่วงเวลา การติดตามประเมินผลสามารถทำได้โดยใช้วิธีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละกิจกรรม หรือประเมินแยกต่างหาก หรือใช้ทั้ง ๒ วิธีร่วมกัน การติดตามผลประเมินอย่างต่อเนื่องจะเกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมทางการบริหารตามปกติ ส่วนการประเมินแยกต่างหากนั้นการกำหนดขอบเขตและความถี่ จะขึ้นอยู่กับ การประเมินความเสี่ยงและประสิทธิผลของวิธีการติดตาม

ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ข้อบกพร่องที่พบจากการติดตามประเมินผลการบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะรายงานต่อผู้บังคับบัญชา^{๒๖}

๒.๑.๓.๖ กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวของ อนุฯ ภัทรมนตรี

อนุฯ ภัทรมนตรี กล่าวว่า กระบวนการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) เพื่อให้ทราบขอบเขตการดำเนินงานในแต่ละระดับ และสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ครบถ้วน การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร ควรมีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ และความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ สำหรับในระดับแผนกหรือระดับฝ่าย การกำหนดวัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้อง หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกับวัตถุประสงค์ขององค์กร เพื่อให้วัตถุประสงค์ในภาพรวมบรรลุเป้าหมาย โดยการกำหนดวัตถุประสงค์จะต้องคำนึงถึงหลัก SMART คือ มีความชัดเจน (Specific) สามารถวัดได้ (Measurable) สามารถปฏิบัติได้ (Achievable) มีความสมเหตุสมผล (Reasonable) และอยู่ในเงื่อนไขเวลาที่กำหนด (Time Constrained)

๒) การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) เป็นการค้นหาว่ามีความเสี่ยงใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการขององค์กร โดยดูจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยปกติการระบุความเสี่ยงจะดูจากประวัติการเกิดเหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านมา หรือการคาดเดาเหตุการณ์ที่อาจมีผลกระทบในอนาคตซึ่งประกอบด้วย ๖ ด้าน ดังนี้

๒.๑) ความเสี่ยงด้านโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ (Governance Structure Risk) ความเสี่ยงด้านโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากโครงสร้างขององค์กร กลยุทธ์ การดำเนินงาน ผู้บริหารที่ไม่มีศักยภาพในการบริหารงาน หรือไม่มีอุดมการณ์ หรือไม่มี ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งจะส่งผลกระทบอย่างมากต่อธุรกิจ และความน่าเชื่อถือขององค์กร

๒.๒) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงาน และการนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อรายได้หรือการดำรงอยู่ของกิจการ ขาดการส่งเสริมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และไม่มี การจัดโครงสร้างพื้นฐานภายในที่เหมาะสมสำหรับการนำไปปฏิบัติ เช่น การจัดองค์การ บุคลากร งบประมาณ ระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบการติดตาม และควบคุมการปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ และจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

^{๒๖} COSO อ้างใน สุริย์ลักษณ์ สารฤทธิ์, “การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓-๑๕.

๒.๓) ความเสี่ยงด้านเครดิต (Credit / Default Risk) ความเสี่ยงด้านเครดิต คือ โอกาสหรือความน่าจะเป็น ที่คู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามภาระที่ตกลงไว้ เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ลูกหนี้หรือคู่ค้าอื่นขององค์กรไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญา ทำให้องค์กรไม่ได้รับชำระหนี้ตามจำนวนและช่วงเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งก่อให้เกิดหนี้ค้างชำระเกินกำหนดเวลาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือหนี้สูญ รวมทั้งส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดและรายได้ขององค์กร ความเสี่ยงด้านเครดิต เป็นความเสี่ยงที่มีความสำคัญมากเพราะเกี่ยวข้องกับเงินให้สินเชื่อที่เป็นธุรกรรมหลักขององค์กร

๒.๔) ความเสี่ยงด้านตลาด (Market Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และราคาตราสารในตลาดเงิน ตลาดทุนที่มีผลกระทบในทางลบต่อรายได้ขององค์กร ความเสี่ยงด้านตลาด จึงแบ่งออกได้ ๒ ประเภท คือ ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Risk) เป็นความเสี่ยงที่รายได้ได้รับผลกระทบในทางลบ จากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยของรายการสินทรัพย์หนี้สิน และรายการนอกงบดุลทั้งหมดที่มีความอ่อนไหวต่ออัตราดอกเบี้ย (Rate Sensitive Items) ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อรายได้ ดอกเบี้ย มูลค่า ตลาดของรายการเพื่อค้า (Trading Account) นอกจากนี้แล้วยังรวมถึงความเสี่ยงจากการลงทุนและการเสียโอกาสในการลงทุน เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่ดีกว่า และความเสี่ยงจากราคา (Price Risk) เป็นความเสี่ยงที่รายได้ได้รับผลกระทบในทางลบ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของราคาตราสารหนี้ และตราสารทุน ทำให้มูลค่าของพอร์ตเงินลงทุนเพื่อค้าและเผื่อขาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำกำไรขององค์กรลดลง

๒.๕) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity Risk) ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่องค์กรไม่สามารถชำระหนี้สิน และภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถจัดหาเงินทุนได้ แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ขององค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๒.๖) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (Operational Risk) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ คือ ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือขาดธรรมาภิบาลในองค์กร และการขาดการควบคุมที่ดี โดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน คน ระบบงาน หรือเหตุการณ์ภายนอก และส่งผลกระทบต่อรายได้ ทั้งนี้ ไม่นับรวมความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านตลาด และความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ซึ่งความไม่เพียงพอหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทั้ง ๔ ปัจจัยข้างต้น เป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านปฏิบัติการขึ้นได้ เช่น การทุจริต ความไม่เพียงพอหรือความไม่ถูกต้องของข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การหยุดชะงัก หรือการขัดข้องของระบบคอมพิวเตอร์ การก่อวินาศกรรม หรือภัย

ธรรมชาติ เป็นต้น และอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินงานขององค์กรได้ ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการจำแนกออกได้ ดังนี้

๒.๖.๑) ความเสี่ยงจากการทุจริต ความเสี่ยงจากการทุจริตจากภายใน เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการทุจริตของบุคลากรในองค์กร เพื่อให้ผลประโยชน์ที่เกิดจากการทุจริตดังกล่าวตกแก่พวกพ้องของตนเอง เช่น การปลอมแปลงเช็ค การปลอมแปลงเอกสาร การยกยอกหรือการรับสินบน เป็นต้น ความเสี่ยงจากการทุจริตจากภายนอก เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการทุจริตของบุคลากรภายนอกองค์กร แต่ก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงต่อองค์กร เช่น การปลอมแปลงเช็ค การปลอมแปลงเอกสารทางการเงิน การฉ้อโกง เป็นต้น

๒.๖.๒) ความเสี่ยงด้านบุคลากร เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจ้างงานที่ไม่เหมาะสม การจ่ายค่าตอบแทน หรือการปฏิบัติต่อพนักงานอย่างไม่เป็นธรรม ซึ่งอาจก่อให้เกิดการฟ้องร้อง การลาออก การหยุดงานประท้วง หรือการทำงานอย่างเฉื่อยชา ล่าช้าได้ และการสรรหาบุคลากร ซึ่งอาจมีความรู้ ความสามารถ หรือมีคุณสมบัติไม่เพียงพอกับการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังรวมถึงความปลอดภัยในสถานที่ ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และการควบคุมสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่เพียงพอ จนส่งผลกระทบต่อสุขภาพของพนักงานอันเนื่องมาจากโรคร้าย หรือได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานได้

๒.๖.๓) ความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของทรัพย์สิน เป็นความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินขององค์กรอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุต่าง ๆ เช่น อุบัติเหตุ อัคคีภัย ภัยธรรมชาติ การทำลายทรัพย์สิน การจลาจล การก่อความไม่สงบทางการเมือง การก่อวินาศภัย เป็นต้น เกิดขึ้นจากความผิดพลาดในวิธีปฏิบัติงาน (Methodology) ความผิดพลาดของระบบการปฏิบัติงาน หรือความผิดพลาดจากการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรและพนักงาน จากการจ้างงานภายนอก เช่น การนำเข้าข้อมูลผิดพลาด การประเมินมูลค่าหลักประกันไม่ถูกต้อง การไม่ปฏิบัติตามสัญญา การจ้างงานตามสัญญาจ้างงานจากภายนอก การขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และการใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ของพนักงานในการทำงานที่ไม่เหมาะสม รวมถึงการจัดทำนิติกรรมสัญญาและเอกสารทางกฎหมายที่ไม่สมบูรณ์ ทำให้ไม่สามารถใช้บังคับได้ตามกฎหมาย เป็นต้น

๒.๖.๔) ความเสี่ยงจากลูกค้า ผลิตภัณฑ์ และวิธีปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจ เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากวิธีปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจ กระบวนการออกผลิตภัณฑ์ และการเข้าถึงข้อมูลลูกค้าที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ที่ทางการกำหนด เช่น การทำธุรกรรมที่ละเมิดกฎหมาย การดำเนินธุรกรรมที่ได้รับอนุญาต การทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน และการนำข้อมูลความลับของลูกค้าไปหาผลประโยชน์ เป็นต้น

๓) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ประกอบด้วยการวิเคราะห์ ประเมิน และจัดลำดับความเสี่ยง

๓.๑) การวิเคราะห์ เป็นการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ต่อองค์การ โดยมีประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ ดังนี้

๓.๑.๑) ประเด็นหรือสาระความเสี่ยง มีลักษณะเป็นประโยชน์ที่พรรณนาถึง ความเสี่ยงอย่างสั้น ๆ แต่ได้ใจความชัดเจนที่กำลังพิจารณา หรือกล่าวถึงความเสี่ยงในเรื่องอะไร ภายใต้แต่ละด้านของกลุ่มความเสี่ยง เช่น ความเสี่ยงที่ไม่ใช่ทางการเงิน มีประเด็นหรือสาระความเสี่ยง เช่น ความเสี่ยงในการวางแผนและงบประมาณ ความเสี่ยงจากความพึงพอใจของลูกค้า ความเสี่ยงจากระบบคอมพิวเตอร์ ความเสี่ยงจากความผิดพลาดของการรับใบสั่งซื้อ และความเสี่ยงจากการผิดสัญญาข้อตกลง

๓.๑.๒) ปัจจัยเสี่ยง หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เป็นเหตุทั้งที่มาจากภายในหรือภายนอกที่กระทบกระเทือนต่อสถานภาพขององค์กร ถือว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง ในการพิจารณาต้องหา Scenario หรือสมมุติฐานต่าง ๆ ที่ค่านึงเป็นการล่วงหน้าในการชี้บ่งอันตราย อาจเลือกใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธีที่เหมาะสมตามลักษณะการประเมินกิจการ หรือ ลักษณะความเสี่ยงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ในการตั้งสมมุติฐานที่สมบูรณ์ควรต้องมี องค์ประกอบของการอธิบายสมมุติฐาน ดังนี้ เนื้อหา ขอบเขต และข้อมูลประกอบสถานการณ์ ที่สมมุติฐานอยู่ในรูปของสถิติหรือพรรณนา เช่น ข้อมูลจากผลการดำเนินการที่ผ่านมา ประสบการณ์ต่าง ๆ ข้อมูลจากผลการตัดสินใจ ข้อมูลจากภายนอก สำหรับประโยชน์ของคำอธิบาย และข้อมูลประกอบเพิ่มเติม คือ ทำให้ทราบที่มาของปัจจัย ทำให้ทราบปริมาณ และความบ่อยครั้ง (โอกาสจะเกิด) ทำให้ทราบขอบเขตของปัจจัยเสี่ยง สามารถป้องกันและรับมือได้ถูกต้อง (แก้ที่เหตุ) คุณภาพของรายได้ดี

๓.๑.๓) ผลกระทบหรือปัญหาที่คาดว่าจะเกิดตามมา หมายถึง ผลที่เกิดจากสมมุติฐานของเหตุการณ์ที่คาดการณ์ไว้เป็นการล่วงหน้าของแต่ละสมมุติฐาน ควรอธิบายไว้อย่าง ชัดเจนว่าได้เกิดอะไรขึ้น มีอะไรเป็นความเสียหาย ระบุขนาด และปริมาณความเสียหาย โดยใช้ ข้อมูลจากเหตุการณ์ลักษณะนี้ที่เกิดขึ้นมาแล้ว มีการบันทึกไว้ การแก้ปัญหา หรือจากการตัดสินใจ (ประสบการณ์) ในการพิจารณาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดตามมา จะต้องพิจารณาให้ครอบคลุมทุก ด้านดังต่อไปนี้ คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านบุคคล ด้านทรัพย์สิน ด้านสมาชิกและผู้ให้บริการ และด้านภาพลักษณ์

๓.๒) การประเมินความเสี่ยงใช้หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑) พิจารณาถึงโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ (Likelihood) ว่ามี มากน้อยเพียงใด โดยจัดระดับเป็น ๕ ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ และต่ำมาก แทนด้วย

ตัวเลข ๕,๔,๓,๒,๑,

๓.๒.๒) พิจารณาถึงความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ (Impact) ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยจัดระดับความรุนแรงและผลกระทบเป็น ๕ ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ และต่ำมาก แทนด้วยตัวเลข ๕,๔,๓,๒,๑, ตามลำดับผลกระทบประกอบด้วย ผลกระทบเชิงปริมาณ ได้แก่ ผลกระทบต่อองค์กรที่คิดเป็นมูลค่าความสูญเสีย และผลกระทบเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจัดระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคล ชุมชน สิ่งแวดล้อม ภาพลักษณ์ขององค์กร การประมาณและจัดระดับความน่าจะเป็นเกิด อาจพิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด เช่น พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณงานมาก-น้อย ความซับซ้อนของงานมาก-น้อย อัตราความผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากที่กำหนดความสามารถของผู้บริหารสำคัญ ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ และการควบคุมภายใน ส่วนการจัดระดับผลกระทบอาจพิจารณาจากความสำคัญทางการเงินและที่มีต่อการดำเนินงาน เช่น จำนวนเงิน อัตราส่วนทางการเงิน หรือ ความสำคัญต่อผลการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลด้านชื่อเสียงของกิจการ เป็นต้น

ในการกำหนดระดับ หากสามารถคำนวณจากจำนวนเงินหรือจำนวนเชิงปริมาณได้ ก็อาจจัดระดับสูง-ต่ำ ไปตามจำนวนเงินหรือจำนวนเชิงปริมาณและตามขนาดที่เหมาะสมกับองค์กร เช่น หากจำนวนเงินไม่เกิน ๐.๒๘ ล้านบาท กำหนดผลกระทบมากในระดับ ๑ หากจำนวนเงินไม่เกิน ๑๔ ล้านบาท กำหนดผลกระทบต่ำ ในระดับ ๒ และจำนวนเงินเกิน ๑๔๐ ล้านบาท กำหนดผลกระทบสูงมากในระดับ ๕ เป็นต้น แต่หากไม่สามารถคำนวณเป็นจำนวนเงินหรือจำนวนเชิงปริมาณได้ นิยมให้จัดระดับเชิงปริมาณเปรียบเทียบแทน เช่น ให้ระดับ ๕-๑ โดยระดับคะแนน ๕ = พอใจมาก ระดับคะแนน ๔ = พอใจ ระดับคะแนน ๓ = ปานกลาง ระดับคะแนน ๒ = ไม่พอใจ ระดับคะแนน ๑ = ไม่พอใจมาก

๓.๓) การจัดระดับความเสี่ยง (Degree of Risks) การจัดระดับความเสี่ยง หมายถึง การนำผลการประเมินความเสี่ยงตามข้อ (๓.๒.๒) มาประมวลเข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถทำได้ ๒ วิธี คือ

๓.๓.๑) วิธีการคำนวณทางคณิตศาสตร์ เป็นวิธีการคำนวณระดับความเสี่ยงกรณีที่มีผลกระทบทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

๓.๓.๒) วิธีการจัดทำข้อมูลสถานะความเสี่ยง (Risk Profile) จะเป็นการสร้างภาพแสดงค่าโอกาสในการเกิดปัจจัยความเสี่ยง (Likelihood) และค่าระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยเสี่ยงนั้น (Impact) ซึ่ง Risk Profile จะแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๕ ส่วนในการวิเคราะห์ความเสี่ยงได้กำหนดให้ปัจจัยความเสี่ยงในพื้นที่ซึ่งมีค่า Co-Ordinate ของ Likelihood และ Impact ของปัจจัยความเสี่ยงเป็น (๕, ๕), (๕, ๔), (๔, ๔), (๕, ๓), (๔, ๓) และ (๓, ๔) เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่จะต้องกำหนดมาตรการรองรับ และจัดการเป็นลำดับต้น ๆ

๔) การจัดการความเสี่ยง (Risk Treatment) เป็นการพิจารณาเลือกวิธีการที่ควรกระทำตามผลการประเมินความเสี่ยง ซึ่งพิจารณาจากความน่าจะเป็นเกิดและผลกระทบ โดยเปรียบเทียบระดับความเสี่ยงที่เกิดกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) และความคุ้มค่าในการที่จะบริหารความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) นั้น วิธีการตอบสนองความเสี่ยงประกอบด้วย การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) หมายถึง การเลิก หรือหลีกเลี่ยงการกระทำ หรือลดการกระทำ หรือเปลี่ยนวัตถุประสงค์ เป็นต้น การลดความเสี่ยง (Risk Reduction) หมายถึง การลดโอกาสความน่าจะเป็นเกิด หรือลดความเสียหาย โดยการจัดระบบการควบคุมเพื่อป้องกันการปรับปรุงแก้ไข กระบวนการรวมกับการกำหนดแผนสำรองในเหตุการณ์ (Contingency Planning) การกระจายความเสี่ยง (Risk Diversification) หมายถึง การลดโอกาสความน่าจะเป็นเกิด หรือลดความเสียหาย โดยการแบ่งโอน การหาผู้รับผิดชอบในความเสี่ยง การจ้างบุคคลภายนอกเป็นผู้ดำเนินการแทน การจัดประกันภัย เป็นต้น และการยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) หมายถึง การไม่กระทำ การใด ๆ เพิ่มเติม กรณีนี้ใช้กับความเสี่ยงที่มีน้อย ความน่าจะเป็นเกิดน้อย หรือเห็นว่ามีต้นทุนในการบริหารความเสี่ยงสูง โดยขออนุมัติหลักการรับความเสี่ยงไว้

การบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพ ต้องกำหนดบุคคลที่รับผิดชอบในการจัดการความเสี่ยงในแต่ละเรื่องที่ได้รับการบ่งชี้ บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการจัดการความเสี่ยงในแต่ละเรื่อง ควรมีคุณสมบัติคือสามารถทบทวนประสิทธิภาพของแนวปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงที่อยู่ในปัจจุบัน สามารถควบคุมและจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ สามารถประเมินความเสี่ยงที่เหลืออยู่หลังจากได้มีการจัดการในปัจจุบันแล้ว และสามารถกำหนดเวลาที่แน่นอนในแต่ละขั้นตอนการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

๕) การติดตามประเมินผลและการรายงาน (Monitoring Evaluating and Reporting) หมายถึง การติดตามประเมินผลและรายงานผลการบริหารความเสี่ยง ซึ่งมีขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการตามความเหมาะสม เช่น ประสานงานติดตามผล โดยมีการติดตามผลทุก ๖ เดือน ต่อครั้ง คณะทำงานบริหารความเสี่ยงสรุปและทบทวนปัจจัยความเสี่ยง และจัดทำร่าง รายงานการจัดการความเสี่ยงเสนอคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงเสนอร่างรายงานการบริหารความเสี่ยง ต่อคณะกรรมการดำเนินการขององค์กรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ คณะผู้ตรวจสอบกิจการรายงานผลการติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นอิสระ ต่อคณะกรรมการดำเนินการเพื่อทราบ แจ้งฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำแผนรองรับความเสี่ยง และจัดสรุปเผยแพร่ในรายงานกิจการประจำปีขององค์กร^{๒๗}

^{๒๗} อุษณา ภัทรมนตรี, “การตรวจสอบและควบคุมภายใน: แนวคิดและกรณีศึกษา”, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๘-๒๓.

จากทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยง เพื่อให้มีประสิทธิภาพนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่องค์การได้กำหนดไว้นั้น มีขั้นตอนหรือกระบวนการที่สำคัญ ๖ ประการ คือ

- ๑) การกำหนดวัตถุประสงค์
- ๒) การบ่งชี้เหตุการณ์
- ๓) การประเมินความเสี่ยง
- ๔) การตอบสนองความเสี่ยง
- ๕) กิจกรรมการควบคุมความเสี่ยง
- ๖) การติดตามและการรายงานผล

กระบวนการบริหารความเสี่ยง ก็เป็นแต่เพียงกรอบการบริหารที่จะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้บริหารต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การเท่านั้น ไม่สามารถรับประกันผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นได้ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่แท้จริง ผู้บริหารตลอดถึงบุคลากรทุกฝ่ายในองค์การ จะต้องปรึกษาร่วมกันตลอดเวลา เพื่อหาแนวทางป้องกันแก้ไขที่เหมาะสม ตลอดถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

๒.๒ การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า สำหรับการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษานั้นมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดเป็นระเบียบให้มีการปฏิบัติหลายแห่ง เช่น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ หมวดที่ ๓ มาตรา ๙ (๑) กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติการไว้เป็นการล่วงหน้าซึ่งมีการบริหารความเสี่ยงเป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่งในแผนปฏิบัติการ และในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๐ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้เลือก “ระดับความสำเร็จ ของการจัดทำระบบบริหารความเสี่ยง” เป็นหัวข้อการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ ๑๗ นอกจากนี้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในด้วย รวมไปถึงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ที่เห็นชอบให้กระทรวงที่มีผู้ตรวจราชการจัดให้มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาลของ

แผนงาน/โครงการที่จัดทำขึ้นตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยแนบผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงไปพร้อมกับคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๑^{๒๘}

การบริหารความเสี่ยงไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับทางด้านการศึกษา แต่เป็นกิจกรรมซึ่งมีการดำเนินงานอยู่แล้วในหลายเรื่องเช่น ความปลอดภัยของครูและนักเรียน การควบคุมการภาวะโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ การรักษาความปลอดภัย ระบบประกันคุณภาพ การป้องกันอุบัติเหตุ การรายงานอุบัติการณ์ การใช้เครื่องมือที่ปลอดภัย การเขียนป้ายบอกเขตอันตราย สิ่งเหล่านี้เรียกว่าโปรแกรมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง (risk management program) สิ่งที่ขาดหายไปในการศึกษาส่วนใหญ่คือการประสานกิจกรรมบริหารความเสี่ยงเพื่อให้ผู้ที่รูวากำลังเกิดความเสี่ยงอะไรขึ้น สถานศึกษากำลังเผชิญกับความเสี่ยงอะไร กิจกรรมการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาได้ผลเพียงใด ผลของการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้งหมดเข้าด้วยกันคือ ระบบบริหารความเสี่ยง (risk management system) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการบริหารความเสี่ยงไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับทางด้านการศึกษา แต่เป็นกิจกรรมซึ่งมีการดำเนินงานอยู่แล้วในหลายเรื่องเช่น ความปลอดภัยของครูและนักเรียน การควบคุมการภาวะโภชนาการในโรงเรียน การป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ การรักษาความปลอดภัย ระบบประกันคุณภาพ การป้องกันอุบัติเหตุ การรายงานอุบัติการณ์ การใช้เครื่องมือที่ปลอดภัย การเขียนป้ายบอกเขตอันตราย สิ่งเหล่านี้เรียกว่าโปรแกรมเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง (risk management program) สิ่งที่ขาดหายไปในการศึกษาส่วนใหญ่คือการประสานกิจกรรมบริหารความเสี่ยงเพื่อให้ที่รูวกำลังเกิดความเสี่ยงอะไรขึ้น สถานศึกษากำลังเผชิญกับความเสี่ยงอะไร กิจกรรมการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาได้ผลเพียงใด ผลของการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้งหมดเข้าด้วยกันคือ ระบบบริหารความเสี่ยง (Risk management system) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ (Economist Intelligence Unit ๑๙๙๕) ที่กล่าวว่าการบริหารความเสี่ยงเป็นกิจกรรมแยกสวนออกไปโดด ๆ หรือเป็นกิจกรรมพิเศษ เช่น การบริหารความเสี่ยงด้านการเงิน ก็เป็นเรื่องของการเงินฝ่ายอื่นไม่เกี่ยวข้อง แนวคิดใหม่จะต้องบูรณาการโดยบริหารความเสี่ยงร่วมกันและบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องมีระบบและรูปแบบที่ชัดเจน^{๒๙}

^{๒๘} กระทรวงศึกษาธิการ อ่างใน ดวงใจ ช่วยตระกูล, “การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, **ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑), หน้า ๒๘-๒๙.

^{๒๙} A & The Economist Intelligence Unit Anderson อ่างใน ดวงใจ ช่วยตระกูล, “การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, **ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑), หน้า ๙๒-๙๓.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ศึกษา สังเคราะห์สถานการณ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย คือ

๑. คน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร/กรรมการศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรฝ่ายสนับสนุน ซึ่งรวมไปถึงบุคลากรในหน่วยต้นสังกัด เช่น ศึกษานิเทศก์ และผู้เรียน

๒. ระบบ อันได้แก่ ระบบการเรียนการสอน การบริหารจัดการและระบบความคิดความเข้าใจ

๓. สภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม

๔. ทรัพยากรสนับสนุนได้แก่งบประมาณ การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

โดยปัจจัยด้านคน มีรายละเอียด ดังนี้

๑) ครู แม้จะมีความพยายามปรับเปลี่ยนวิธีการสอนแบบใหม่ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน แต่ครูก็ยังเป็นปัจจัยชี้ขาดว่าการศึกษจะได้ผลหรือไม่ เนื่องจากครูคือด่านหน้าหรือผู้ปฏิบัติการกลุ่มแรกที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน แนวคิดที่ยิ่งใหญ่เล็ดหลูจากกระทรวงศึกษาธิการท้ายสุดอาจต้องยุติอยู่ที่ห้องเรียนเล็ก ๆ ในโรงเรียนที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ที่อุดมสมบูรณ์บ้าง ขาดแคลนบ้าง ปะปนกันไป ในปัจจุบันครูในสถานศึกษาต้องรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบบริหารและแนวทางการเรียนการสอน เช่น การบริหารที่เน้นโรงเรียนเป็นฐานและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นต้น เฉพาะเรื่องแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียว หากครูจะปรับการเรียนการสอนให้ตอบสนองแนวคิดเรื่องนี้ ครูต้องมีการกิจเพิ่มขึ้นอย่างน้อยถึง ๑๑ ประการ เช่น ครูต้องศึกษาวิจัยเพื่อทำความรู้จักกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถให้คำแนะนำได้ทุกเรื่อง ทุกเวลา ครูต้องร่วมวางแผนการเรียนรู้กับผู้เรียน ครูต้องสรรหาและสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ไว้ให้พร้อม โดยเฉพาะห้องสมุดและอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ดังนั้น ครูทั่วไปจึงตอบสนองด้วยการให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการค้นคว้ารายงานด้วยตนเอง อันเป็นการเพิ่มภาระงานให้ผู้เรียนทุกวิชาและต้องค้นหารายงานโดยที่ไม่ทราบรายละเอียดของงานว่าคืออะไร เพื่ออะไร งานวิจัยบางชิ้นชี้ว่าปัญหาที่เกิดจากครู คือ

- ครูมีภาระกิจการสอนมากทำให้ครูไม่มีเวลาในการพัฒนาและจัดการเรียนรู้มากนัก โดยเฉพาะการเรียนรู้ตามแนวทางที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งต้องใช้เวลาและต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

- ครูต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเรื่องเอกสารรายงานการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยสุดท้ายที่นโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ และต้องรายงานผลงานทุกเรื่องทำให้เอกสารมากเกินไป

- ครูบางส่วนไม่ยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน แม้จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจดีว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญจะก่อประโยชน์แก่ตัวผู้เรียนมากกว่าวิธีการเดิม ซึ่งข้อนี้นับเป็นอุปสรรคสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

- ครูบางกลุ่มทำผลงานเพื่อขอตำแหน่ง โดยเปิดเขียนเวลาของผู้เรียน การที่ครูเอาเวลาที่ควรสอนมาเขียนผลงานส่วนตัว ทำให้เด็กขาดโอกาสในการพัฒนา ไม่เพียงเท่านั้น ผลงานที่เสนอกว้านั้นยังไม่ได้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนดีขึ้น

- ครูที่ไม่ได้จบวิชาเอกหรือโทตามภารกิจงานสอน เช่น ครูวิทยาศาสตร์ไม่ได้จบวิชาเอกหรือโททางวิทยาศาสตร์ และมักจะไม่มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มากพอ ซึ่งปัญหานี้จะพบมากในโรงเรียนในชนบท สิ่งที่การศึกษายุคใหม่เรียกร้องคือ ขอให้ครูพัฒนาตนเองทั้งในฐานะของวิชาชีพและคนในสังคม ต้องเพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง มิใช่เพียงเพื่อการประเมินงานเข้าสู่ตำแหน่ง

๒) ผู้บริหาร เป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นตัวจักรสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศและสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา ต่อการสร้างสรรค์คุณภาพการเรียนการสอน โรงเรียนที่มีครูดี มีความรู้ มีความกระตือรือร้นที่จะทำเพื่อผู้เรียน แต่สภาพนี้อาจจะสะดุดหยุดลงได้เมื่อโรงเรียนมีการเปลี่ยนผู้บริหารคนใหม่เข้ามาทำงาน ในลักษณะที่ทำให้ครูรู้สึกอึดอัด ไม่ส่งเสริม ไม่โปร่งใส เป็นต้น โรงเรียนจำนวนไม่น้อยอยู่ในสภาพขาดการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกจากผู้บริหาร ผู้บริหารส่วนหนึ่ง ไม่ใส่ใจงานด้านวิชาการ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ทั้งเรื่องหลักสูตรและการปฏิรูปการศึกษา ใช้เวลาอยู่ที่สถานศึกษาน้อย และไม่มีเวลาในการรับฟังครู ทำให้ครูที่มีความตั้งใจขาดขวัญและกำลังใจ เพราะไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน บทบาทของผู้บริหารจึงเป็นบทบาทที่ละเอียดอ่อนและมีความสำคัญ ผู้บริหารต้องสามารถเป็นผู้กระตุ้นและสร้างเสริมทั้งด้านวิชาการ ด้านขวัญกำลังใจ ผลักดันให้บุคลากรในสถานศึกษาซึ่งมีแนวโน้มที่จะวางเฉยในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนระบบได้กลับมามีความกระตือรือร้น ทำงานเพื่อผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น ผู้บริหารทุกระดับต้องสามารถสร้างระบบการบริหารที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพอย่างจริงจัง มิใช่เป็นเพียงการทนายงานเพื่อประเมินตนเองโดยไม่ลงไปสู่วัฒนธรรมการทำงานอย่างแท้จริง

๓) ผู้เรียน เยาวชนไทยในทุกระดับต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีลักษณะรุนแรง และมีทั้งความขาดและเกิน ที่ขาดคือขาดแคลนความสุข ความอบอุ่นทางใจ ขาดความอบอุ่นทางครอบครัว ขาดตัวแบบหรือผู้ชี้ในทางที่ถูกที่ควร ในส่วนที่มากเกินไปคือ มีตัวแบบที่ยั่วยุให้ติดกับความฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อตามอย่างวัฒนธรรมบริโภคมากเกินไป มีแหล่งหรือพื้นที่สำหรับมั่วสุม กระทำกิจกรรมในทางเสื่อมเสียมากยิ่งขึ้น ดังนั้น แม้สังคมจะเปิดโอกาสให้เยาวชนที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

สามารถมีช่องทางหาความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้ ไม่มีมากพอและไม่มีพลังพอที่จะดึงดูดเยาวชนส่วนใหญ่ให้หันกลับมาอยู่กับแนวทางที่ถูกที่ควรได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนเขตนอกเมืองหรือเขตชานเมือง ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากพื้นที่เหล่านี้ลดลง

๔) ผู้สนับสนุน ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้บริหารจากหน่วยงานต้นสังกัด ศึกษานิเทศก์ ประชาชนในชุมชน บุคคลเหล่านี้บางส่วน เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง บางฝ่ายเป็นเสมือนพี่เลี้ยงทางวิชาการ เช่น ศึกษานิเทศก์ ที่หลังจากปรับโครงสร้างเป็นเขตพื้นที่และมอบอำนาจไปสู่โรงเรียน ทำให้เกิดปัญหาความสับสนในการนิเทศอยู่บ้าง เช่น ครูที่มาจากโรงเรียนมัธยมไม่ยอมรับแนวทางการนิเทศที่มาจาก สปช.เดิม แต่อย่างไรก็ตาม บุคคลเหล่านี้ยังต้องทำงานควบคู่กับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมการวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อันหลากหลาย ในส่วนของพ่อแม่ผู้ปกครอง นับว่ามีส่วนอย่างมากในการส่งเสริม การเรียนรู้และการจัดการศึกษาในทุกกลุ่มการศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มการศึกษาปฐมวัย พบว่า ผู้ปกครองจำนวนมาก ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้กับสถานศึกษาให้บุตรหลานของตนมากนัก โดยอาจเข้าร่วมเฉพาะเมื่อมีประชุมผู้ปกครองหรือการมีกิจกรรมที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น^{๓๐}

ความเสี่ยงในบริบทของการศึกษา เป็นความเสี่ยงที่ใช่สำหรับการรักษาสภาพทางการเงินที่เป็นผลที่เกิดจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในลักษณะที่มีประสิทธิภาพที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเฉพาะเรื่องของการฟ้องร้องต่าง ๆ มักจะทำให้เจ้าหน้าที่ต้องสูญเสียเงินไป ^{๓๑}

รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ลุกลามไปสู่สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ มีความสลับซับซ้อนและยากแก่การตรวจสอบเช่นเดียวกับการคอร์รัปชันในสังคมอื่น ๆ พฤติกรรมคอร์รัปชันที่นิยามในงานวิจัยครั้งนี้คือการทำหรือใช้เอกสารปลอม การใช้เวลาราชการไปหาประโยชน์แก่ตนเอง การออกคำสั่งสถานศึกษาที่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต การละทิ้งหรือการทอดทิ้งหน้าที่ การพิจารณาความดีความชอบขัดต่อหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนด การลวงละเมิดสิทธิเด็ก การประพฤติมิชอบในการคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ การประพฤติมิชอบในการคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียน การเรียกการรับหรือยอมจะรับเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ การเบียดบังยกยอกหรือนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้ส่วนตัวโดยทุจริต การเบิกจ่ายเงินงบประมาณไม่โปร่งใส การเบิกจ่ายเงินนอกงบประมาณไม่โปร่งใส การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างไม่โปร่งใส การใช้ข้อสอบเอื้อเฉพาะผู้ที่ตนหรือคณะสอนพิเศษ การเสนอ

^{๓๐} สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์ และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น. ๒๕๕๐). หน้า ๒.

^{๓๑} Karen Komoroski, "Risk Management :A Study of Grade Appeals For Clinic Performance in a Professional Program" The BOARD of Public Education Agenda (August 2004) : p. 59.

ผลงานทางวิชาการเป็นเท็จและการตัดสินผลการเรียนโดยไม่เป็นธรรมแก่นักเรียน ผู้วิจัยตั้งคำถามการวิจัยไว้ ๓ ประการคือ ๑) สภาพปัจจุบันปัญหาคอร์รัปชันในสังคมไทยและในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐเป็นอย่างไร ๒) รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐมีลักษณะอย่างไร ๓) รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐมีความตรงหรือไม่อย่างไร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บจากการศึกษาเอกสาร เก็บจากกลุ่มผู้รับรูการคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในกิจการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ เครื่องมือ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม การขัดเกลาสาธณะและการไขเอกสารบันทึก ผลการวิจัยพบว่าการคอร์รัปชันยังมีปรากฏในสังคมไทยและในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมีความซับซ้อนยากแก่การตรวจสอบ เนื่องจากวัฒนธรรมของคนไทยและของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดโครงสร้างสถานศึกษาไม่สอดคล้องต่อภารกิจที่เปลี่ยนไปสู่การกระจายอำนาจ รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาพบว่ามีองค์ประกอบต่าง ๆ คือ ๑) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ๒) ดัชนีชี้วัดรูปแบบ ๓) แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบประกอบด้วยหลักการจัดการความเสี่ยง หลักการกระจายอำนาจแบบการมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร และหลักการควบคุมองค์กร แต่ละหลักการประกอบด้วยแนวทางการปฏิบัติและใช้การตรวจสอบความตรงของรูปแบบโดยการจัดการสัมมนาขัดเกลาสาธณะรูปแบบ^{๓๒}

การบริหารความเสี่ยงโดยประสานโครงสร้างองค์กร กระบวนการ/กิจกรรมตามภารกิจ และวัฒนธรรมองค์กร เข้าด้วยกัน โดยมีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่

- การผสมผสานและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร โดยการบริหารความเสี่ยงควรสอดคล้องกับภารกิจและพันธกิจ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ วัตถุประสงค์ การตัดสินใจ และสามารถนำไปใช้กับองค์ประกอบอื่น ๆ ในการบริหารองค์กรการพิจารณาความเสี่ยงทั้งหมดโดยครอบคลุมความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรทั้งระดับโครงการ ระดับหน่วยงานย่อย และระดับองค์กร ในปัจจัยเสี่ยงด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความเสี่ยงเกี่ยวกับกลยุทธ์ การดำเนินงาน การเงิน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้อาจทำให้เกิดความเสียหาย ความไม่แน่นอน และโอกาสรวมถึงการมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

^{๓๒} ประกอบ กุลเกลี้ยง, “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”, วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

- การมีความคิดแบบมองไปข้างหน้า โดยบ่งชี้ความเสี่ยงอะไรที่อาจจะเกิดขึ้นบ้าง และหากเกิดขึ้นจริงจะมี ผลกระทบอย่างไรต่อวัตถุประสงค์ เพื่อให้องค์กรได้มีการเตรียมการบริหาร ความเสี่ยง

- การได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วม โดยทุกคนในองค์กรตั้งแต่ระดับ คณะกรรมการ ผู้บริหารระดับสูง และบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยง พื้นฐาน ของการบริหารความเสี่ยงที่ดีขององค์กร ควรมีองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงครบถ้วน โดยจะเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และควรถูกปลูกฝังรวมกับกิจกรรมปกติของ องค์กร เพื่อให้องค์กร สามารถดำเนินการตามกลยุทธ์ที่กำหนด และบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กร ต้องการได้^{๓๓}

ปัจจัยเสี่ยงในการฆาตกรรมในโรงเรียน โดยมี ๙ เหตุการณ์ในการฆาตกรรมของ ผู้เคราะห์ร้ายหลายๆ คนในโรงเรียนมัธยมศึกษาชาวอเมริกันและการตรวจสอบการจำแนกความ สัมพันธ์ของปัจจัยเสี่ยงจากการทบทวนวรรณกรรมและประเมินรูปแบบของความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องใน เรื่องของความสัมพันธ์ทางธุรกิจร่วมกับปัจเจกชน ครอบครัว สังคม สังคมกลุ่มใหญ่และสถานการณ์ ปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับความรุนแรงของวัยรุ่นและการบุกรุก และจากการตรวจสอบปัจจัยเสี่ยงดังกล่าว สามารถแบ่งปัจจัยเสี่ยงได้ ๔ ด้าน คือ

๑) ด้านปัจเจกบุคคล เกี่ยวกับการรักษาทางด้านร่างกาย อุปสรรคทางด้านอารมณ์ เช่น ใจร้อน ประวัติการลงละเมิด การหลอกลวง ทัศนคติ/ความเชื่อตนเอง

๒) ด้านครอบครัว การเปิดเผยความรุนแรง ความขัดแย้งของครอบครัว การยึดทรัพย์ การต่อต้านสังคมเป็นต้น

๓) โรงเรียน

๔) สังคมและสิ่งแวดล้อม^{๓๔}

ความเสี่ยงของเด็กชาวอเมริกันที่อาศัยอยู่ในแอฟริกาตอปรายากาสแรงงูใจและ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่มีผลต่อ โรงเรียน การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัย บรรยากาศ ในโรงเรียนกับแรงงูใจและการดำเนินการทางวิชาการเป็นสิ่งเปราะบางโดยเฉพาะอย่าง ยิง นักเรียนชาวอเมริกันที่อาศัยอยู่ในแอฟริกาที่อยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายชาวอเมริกันในแอฟริกาจำนวน ๒๘๒ คน ผลการศึกษา พบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อมูลการวิจัยสนับสนุนโมเดลที่กำหนดและเสนอแนะถึงความสำคัญ

^{๓๓} สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน), คู่มือการบริหารความเสี่ยงองค์กร ปี ๒๕๖๐, หน้า ๑๓-๑๔.

^{๓๔} Stephanie Verlinden, Michel Hersen, and Jay Thomas, “Risk Factors in School Shootings”, Pacific University, Clinical Psychology Review (August 2000), p 3-6.

ของสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีน่าสนใจและเพลิดเพลินใจ และควรมีข้อตกลงทางวิชาการระหว่างนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงด้วยผลการวิจัยดังกล่าวมีความสำคัญต่อบทบาทของครูในการสร้างบรรยากาศเช่นเดียวกัน^{๓๕}

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ศึกษา สังเคราะห์สภาพการณ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย คือ

๑. คน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร/กรรมการศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรฝ่ายสนับสนุน ซึ่งรวมไปถึงบุคลากรในหน่วยงานสังกัด เช่น ศึกษานิเทศก์ และผู้เรียน

๒. ระบบ อันได้แก่ ระบบการเรียนการสอน การบริหารจัดการและระบบความคิดความเข้าใจ

๓. สภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม

๔. ทรัพยากรสนับสนุนได้แก่งบประมาณ การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจัยด้านคน มีรายละเอียด ดังนี้

๑. ครู แม้จะมีความพยายามปรับเปลี่ยนวิธีการสอนแบบใหม่ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน แต่ครูก็ยังเป็นปัจจัยชี้ขาดว่าการศึกษาจะได้ผลหรือไม่ เนื่องจากครูคือด่านหน้าหรือผู้ปฏิบัติการกลุ่มแรกที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน แนวคิดที่ยิ่งใหญ่เลิศหรูจากกระทรวงศึกษาธิการท้ายสุดอาจต้องยุติอยู่ที่ห้องเรียนเล็ก ๆ ในโรงเรียนที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ที่อุดมสมบูรณ์บ้าง ขาดแคลนบ้าง ปะปนกันไป ในปัจจุบันครูในสถานศึกษาต้องรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบบริหารและแนวคิดการเรียนการสอน เช่น การบริหารที่เน้นโรงเรียนเป็นฐานและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นต้น เฉพาะเรื่องแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียว หากครูจะปรับการเรียนการสอนให้ตอบสนองแนวคิดเรื่องนี้ ครูต้องมีการกิจเพิ่มขึ้นอย่างน้อยถึง ๑๑ ประการ เช่น ครูต้องศึกษาวิจัยเพื่อทำความรู้จักกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถให้คำแนะนำได้ทุกเรื่อง ทุกเวลา ครูต้องร่วมวางแผนการเรียนรู้กับผู้เรียน ครูต้องสรรหาและสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ไว้ให้พร้อม โดยเฉพาะห้องสมุดและอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ดังนั้น ครูทั่วไปจึงตอบสนองด้วยการให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการค้นคว้ารายงานด้วยตนเอง อันเป็นการเพิ่มภาระงานให้ผู้เรียนทุกวิชาและต้องค้นหารายงานโดยที่ไม่ทราบรายละเอียดของงานว่าคืออะไร เพื่ออะไร งานวิจัยบางชิ้นชี้ว่าปัญหาที่เกิดจากครู คือ

^{๓๕} L.Mickey Fenzel and Lindsey M.O'Brennan, Educating At-Risk Urban African Children :

- ครูมีภารกิจการสอนมากทำให้ครูไม่มีเวลาในการพัฒนาและจัดการเรียนรู้มากนัก โดยเฉพาะการเรียนรู้ตามแนวทางที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งต้องใช้เวลาและต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

- ครูต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเรื่องเอกสารรายงานการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยสุดท้ายที่นานโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ และต้องรายงานผลงานทุกเรื่องทำให้เอกสารมากเกินไป

- ครูบางส่วนไม่ยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน แม้จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจดีว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญจะก่อประโยชน์แก่ตัวผู้เรียนมากกว่าวิธีการเดิม ซึ่งข้อนี้นับเป็นอุปสรรคสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

- ครูบางกลุ่มทำผลงานเพื่อขอตำแหน่ง โดยเปิดเผยเวลาของผู้เรียน การที่ครูเอาเวลาที่ควรจะสอนมาเขียนผลงานส่วนตัว ทำให้เด็กขาดโอกาสในการพัฒนา ไม่เพียงเท่านั้น ผลงานที่เสนอก่อนนั้นยังไม่ได้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนดีขึ้น

- ครูที่ไม่ได้จบวิชาเอกหรือโทตามภารกิจงานสอน เช่น ครูวิทยาศาสตร์ไม่ได้จบวิชาเอกหรือโททางวิทยาศาสตร์ และมักจะไม่มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มากพอ ซึ่งปัญหานี้จะพบมากในโรงเรียนในชนบท สิ่ง que การศึกษายุคใหม่เรียกร้องคือ ขอให้ครูพัฒนาตนเองทั้งในฐานะของวิชาชีพและคนในสังคม ต้องเพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง มิใช่เพียงเพื่อการประเมินงานเข้าสู่ตำแหน่ง

๒. ผู้บริหาร เป็นผู้ที่มืบบทบาทสำคัญมากเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นตัวจักรสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศและสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนา ต่อการสร้างสรรคคุณภาพการเรียนการสอน โรงเรียนที่มีครูดี มีความรู้ มีความกระตือรือร้นที่จะทำเพื่อผู้เรียน แต่สภาพนี้อาจจะสะดุดหยุดลงได้เมื่อโรงเรียนมีการเปลี่ยนผู้บริหารคนใหม่เข้ามาทำงาน ในลักษณะที่ทำให้ครูรู้สึกอึดอัด ไม่ส่งเสริม ไม่โปร่งใส เป็นต้น โรงเรียนจำนวนไม่น้อยอยู่ในสภาพขาดการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกจากผู้บริหาร ผู้บริหารส่วนหนึ่ง ไม่ใส่ใจงานด้านวิชาการ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ทั้งเรื่องหลักสูตรและการปฏิรูปการศึกษา ใช้เวลาอยู่ที่สถานศึกษาน้อย และไม่มีเวลาในการรับฟังครู ทำให้ครูที่มีความตั้งใจขาดขวัญและกำลังใจ เพราะไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน บทบาทของผู้บริหารจึงเป็นบทบาทที่ละเอียดอ่อนและมีความสำคัญ ผู้บริหารต้องสามารถเป็นผู้กระตุ้นและสร้างเสริมทั้งด้านวิชาการ ด้านขวัญกำลังใจ ผลักดันให้บุคลากรในสถานศึกษาซึ่งมีแนวโน้มที่จะวางเฉยในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนระบบได้กลับมามีความกระตือรือร้น ทำงานเพื่อผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น ผู้บริหารทุกระดับต้องสามารถสร้างระบบการบริหารที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพอย่างจริงจัง มิใช่เป็นเพียงการทนายงานเพื่อประเมินตนเองโดยไม่ลงไปสู่วัฒนธรรมการทำงานอย่างแท้จริง

๓. ผู้เรียน เยาวชนไทยในทุกระดับต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีลักษณะรุนแรง และมีทั้งความขาดและเกิน ที่ขาดคือขาดแคลนความสุข ความอบอุ่นทางใจ ขาดความอบอุ่นทางครอบครัว ขาดตัวแบบหรือผู้ชี้ในทางที่ถูกที่ควร ในส่วนที่มากเกินไปคือ มีตัวแบบที่ยั่วยุให้ติดกับความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยตามอย่างวัฒนธรรมบริโภคมากเกินไป มีแหล่งหรือพื้นที่สำหรับมั่วสุม กระทำกิจกรรมในทางเสื่อมเสียมากยิ่งขึ้น ดังนั้น แม้สังคมจะเปิดโอกาสให้เยาวชนที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนสามารถมีช่องทางหาความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้ ไม่มีมากพอและไม่มีพลังพอที่จะดึงดูดเยาวชนส่วนใหญ่ให้หันกลับมาอยู่กับแนวทางที่ถูกที่ควรได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนเขตนอกเมืองหรือเขตชานเมือง ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากพื้นที่เหล่านี้ลดลง

๔. ผู้สนับสนุน ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้บริหารจากหน่วยงานต้นสังกัด ศึกษานิเทศก์ ประชาชนในชุมชน บุคคลเหล่านี้บางส่วน เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง บางฝ่ายเป็นเสมือนพี่เลี้ยงทางวิชาการ เช่น ศึกษานิเทศก์ ที่หลังจากปรับโครงสร้างเป็นเขตพื้นที่และมอบอำนาจไปสู่โรงเรียน ทำให้เกิดปัญหาความสับสนในการนิเทศอยู่บ้าง เช่น ครูที่มาจากโรงเรียนมัธยมไม่ยอมรับแนวทางการนิเทศที่มาจาก สปช.เดิม แต่อย่างไรก็ตาม บุคคลเหล่านี้ยังต้องทำงานควบคู่กับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมการวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อันหลากหลาย ในส่วนของพ่อแม่ผู้ปกครอง นับว่ามีส่วนอย่างมากในการส่งเสริม การเรียนรู้และการจัดการศึกษาในทุกกลุ่มการศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มการศึกษาปฐมวัย พบว่า ผู้ปกครองจำนวนมาก ยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้กับสถานศึกษาให้บุตรหลานของตนมากนัก โดยอาจเข้าร่วมเฉพาะเมื่อมีประชุมผู้ปกครองหรือการมีกิจกรรมที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น^{๓๖}

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความเสี่ยงทางการศึกษา เป็นการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยลดมูลเหตุและโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสี่ยง เพื่อให้อัตราของความเสียหายและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุมิติวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ รวมถึงภาวะที่เกิดกับจิตใจและอารมณ์ การเกิดภาวะความเสี่ยงสามารถเกิดขึ้นได้ จากสภาวะแวดล้อม ภูมิศาสตร์ การจัดการ การให้บริการ การปฏิบัติการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับปัญหา โอกาสการเกิด “กรณี” ที่ทำให้เกิดผลเสียหายต่อการถูกฟ้องร้องจึงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพราะสภาวะสังคมเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดช่องว่างเกี่ยวกับความต้องการทางด้านการศึกษาของผู้ใช้บริการ ซึ่งหมายถึงผู้ปกครอง นักเรียนและสมรรถภาพของผู้ให้บริการ ซึ่งหมายถึงผู้บริหาร ครู เป็นต้น

^{๓๖} สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, รายงานการสังเคราะห์สถานการณ์ และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น. ๒๕๕๐). หน้า ๒.

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

๒.๓.๑. ทฤษฎีการสอนแบบพหุปัญญา (Multiple Intelligence)

ในการเรียนการสอนนั้น มักจะเน้นความสามารถของสมอง ในด้านของการใช้ภาษา การใช้ทักษะทางคณิตศาสตร์ และการคิดเชิงเหตุผล ซึ่งทำให้นักเรียนไม่สามารถพัฒนาความสามารถได้เท่าที่ควร ยกตัวอย่างนักเรียนบางคน มีความสามารถหลายด้าน เช่น ศิลปะ ดนตรี หรืออื่น ๆ แต่กลับต้องเรียนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ที่ไม่ชอบ เมื่อผลการเรียนไม่ดี ผู้ปกครอง ครู เข้าใจว่า “เด็กโง่” แต่ความจริงถ้าพัฒนาให้ถูกด้าน นักเรียนคนนั้นอาจจะมี ความสามารถมากกว่าที่เห็นทั่วไป เพื่อเป็นการตอบโจทยนี้ “ทฤษฎีการสอนแบบพหุปัญญา” (Multiple Intelligence) จึงถือกำเนิดขึ้นมาในวงการศึกษ

การ์ดเนอร์ (Gardner) ได้ให้ความหมายของเขาวนปัญญาใหม่ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ หรือการสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง รวมทั้งความสามารถในการตั้งปัญหา เพื่อจะหาคำตอบ และเพิ่มพูนความรู้^{๓๗}

การ์ดเนอร์นั้น มีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับสติปัญญาที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. เขาวนปัญญาของบุคคลมิได้มีเพียงความสามารถทางภาษา และทางคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่มีอยู่อย่างหลากหลายถึง ๘ ประเภทด้วยกัน แต่การ์ดเนอร์เอง ก็กล่าวว่า อาจจะมีมากกว่า ๘ ประเภท โดยคนแต่ละคนจะมีความสามารถเฉพาะด้านแตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถที่แตกต่างกันออกไปนี้ เมื่อผสมผสานออกมา แล้วจะก่อให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะตัวบุคคล

๒. เขาวนปัญญาไม่ใช่สิ่งที่มั่นคงถาวรตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย หากแต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อม และการส่งเสริมที่เหมาะสม

การ์ดเนอร์เองได้อธิบายถึงเขาวนปัญญาไว้ว่า ประกอบด้วยความสามารถ ๓ ประการ ได้แก่

๑. ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นไปตามธรรมชาติ และตามบริบททางวัฒนธรรมของแต่ละบุคคล

๒. ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพ และสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรม

^{๓๗} การ์ดเนอร์ (Gardner) อ้างใน ทิศนา ขัมมณี, ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๔๕), หน้า ๘๖.

๓. ความสามารถในการแสวงหาหรือตั้งปัญหาเพื่อหาคำตอบ และเพิ่มพูนความรู้ การมองและเข้าใจเขาวัวปัญหาในความหมายที่ต่างกันย่อมก่อให้เกิดการกระทำที่แตกต่างกัน ทฤษฎีปัญหา ได้ขยายขอบเขตของความหมายของคำว่าปัญหาออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้นจากเดิม ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอน ขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวางเช่นกัน แนวทางการนำทฤษฎีปัญหาไปใช้ในการเรียนการสอนมีหลากหลาย ดังนี้^{๓๘}

๑. เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีเขาวัวปัญหาแต่ละด้านไม่เหมือนกัน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่สามารถส่งเสริมเขาวัวปัญหาหลาย ๆ ด้านมิใช่มุ่งพัฒนาแต่เพียงเขาวัวปัญหาด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น ดังเช่นในอดีตเรามักจะมีการเน้นการพัฒนาด้านภาษาและด้านคณิตศาสตร์ หรือด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะอันเป็นการพัฒนาสมองซีกซ้ายเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสพัฒนาเขาวัวปัญหาด้านอื่น ๆ เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่มีเขาวัวปัญหาด้านอื่นสูง จะขาดโอกาสที่จะเรียนรู้และพัฒนา ในด้านที่ตนมีความสามารถหรือถนัดเป็นพิเศษ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของสติปัญญาหลาย ๆ ด้านจะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาที่จะพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพ หรือความสามารถเฉพาะตนของผู้เรียนไปในตัว

๒. เนื่องจากผู้เรียนมีระดับพัฒนาการในเขาวัวปัญหาแต่ละด้านไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการในแต่ละด้านของผู้เรียน ตัวอย่างเช่น เด็กที่มีเขาวัวปัญหาด้านดนตรีสูง จะพัฒนาปัญหาด้านดนตรีของตนไปอย่างรวดเร็ว ต่างจากเด็กคนอื่น ๆ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็ก ที่มีขั้นพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งสูงควรต้องแตกต่างไป จากเด็กที่มีขั้นพัฒนาการในด้านนั้นต่ำกว่า

๓. เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีเขาวัวปัญหาแต่ละด้านไม่เหมือนกัน การผสมผสานของความสามารถด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ไม่เท่ากันนี้ ทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ (Uniqueness) หรือลักษณะเฉพาะของแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกัน หรืออีกนัยหนึ่ง เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลทำให้แต่ละคนแตกต่างกัน และความแตกต่างที่หลากหลาย (Diversity) นี้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังนั้น กระบวนการคิดที่ว่าคนนี้โง่ หรือเก่งกว่าคนนั้นคนนี้จะควรจะเปลี่ยนไป การสอนควรเน้นการส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียน ครูควรสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนค้นหาเอกลักษณ์ของตนภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเอง และเคารพในเอกลักษณ์ของผู้อื่นรวมทั้งเห็นคุณค่า และเรียนรู้ที่จะใช้ความแตกต่างของแต่ละบุคคลให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่นนี้ ผู้เรียนก็จะเรียนรู้

^{๓๘} ทิศนา ขัมมณี, ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๘๙-๙๐.

อย่างมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองเห็นคุณค่าในตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็มีความเคารพในผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกัน

๔. ระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปจากแนวคิดเดิมที่ใช้การทดสอบ เพื่อวัดความสามารถทางเชาว์ปัญญาเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และที่สำคัญ คือไม่สัมพันธ์กับบริบทที่แท้จริงที่ใช้ความสามารถนั้น ๆ ตามปกติ วิธีการประเมินผลการเรียนการสอนที่ดี ควรมีการประเมินหลาย ๆ ด้าน และในแต่ละด้านควรเป็นการประเมินในสภาพการณ์ของปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเชาว์ปัญญาด้านนั้น ๆ การประเมินจะต้องครอบคลุมความสามารถในการแก้ปัญหา หรือการสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเชาว์ปัญญาด้านนั้นอีกวิธีหนึ่ง คือการให้เรียนอยู่ในสภาพการณ์ ที่ซับซ้อนซึ่งต้องใช้สติปัญญาหลายด้าน หรือการให้อุปกรณ์ซึ่งสัมพันธ์กับเชาว์ปัญญาหลาย ๆ ด้านและสังเกตดูว่า ผู้เรียนเลือกใช้เชาว์ปัญญาด้านใด หรือศึกษาและใช้อุปกรณ์ ซึ่งสัมพันธ์กับเชาว์ปัญญาด้านใด มากเพียงไร

๒.๓.๒. ทฤษฎีการสอนแบบมโนทัศน์ของจอยส์และวีล (Joyce & Weil)

จอยส์และวีล (Joyce & Weil)^{๓๙} พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นโดยใช้แนวคิดของบรุนเนอร์ กู๊ดนาว และออสติน (Bruner, Goodnow, and Austin) การเรียนรู้มโนทัศน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น สามารถทำได้ โดยการค้นหาคุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญของสิ่งนั้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่ใช่และไม่ใช่สิ่งนั้นออกจากกันได้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มโนทัศน์ของเนื้อหาสาระต่าง ๆ อย่างเข้าใจ และสามารถให้คำนิยามของมโนทัศน์นั้นด้วยตนเอง กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ มีดังนี้

ขั้นที่ ๑ ผู้สอนเตรียมข้อมูลสำหรับให้ผู้เรียนฝึกหัด

๑) ผู้สอนเตรียมข้อมูล ๒ ชุด ชุดหนึ่งเป็นตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน อีกชุดหนึ่งไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน

๒) ในการเลือกตัวอย่างข้อมูล ๒ ชุดข้างต้น ผู้สอนจะต้องเลือกหาตัวอย่างที่มีจำนวนมากพอที่จะครอบคลุมลักษณะของมโนทัศน์ที่ต้องการนั้น

๓) ถ้ามโนทัศน์ที่ต้องการสอนเป็นเรื่องยากและซับซ้อนหรือเป็นนามธรรม อาจใช้วิธีการยกเป็นตัวอย่างเรื่องสั้น ๆ ที่ผู้สอนแต่งขึ้นเองนำเสนอแก่ผู้เรียน

๔) ผู้สอนเตรียมสื่อการสอนที่เหมาะสมจะใช้นำเสนอตัวอย่างมโนทัศน์เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะต่าง ๆ ของมโนทัศน์ที่ต้องการสอนอย่างชัดเจน

^{๓๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๕-๒๒๗.

ขั้นที่ ๒ ผู้สอนอธิบายกติกาในการเรียนให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจตรงกัน ผู้สอนชี้แจงวิธีการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนเริ่มกิจกรรมโดยอาจสาธิตวิธีการและให้ผู้เรียนลองทำตามที่ผู้สอนบอก จนกระทั่งผู้เรียนเกิดความเข้าใจพอสมควร

ขั้นที่ ๓ ผู้สอนเสนอข้อมูลตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอนและข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน

การนำเสนอข้อมูลตัวอย่างนี้ทำได้หลายแบบ แต่ละแบบมีจุดเด่น - จุดด้อย ดังต่อไปนี้

๑) นำเสนอข้อมูลที่เป็นตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนทีละข้อมูลจนหมดทั้งหมด โดยบอกให้ผู้เรียนรู้ว่าเป็นตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนแล้วตามด้วยข้อมูลที่ไม่ใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนทีละข้อมูลจนครบหมดทั้งหมดเช่นกัน โดยบอกให้ผู้เรียนรู้ว่าข้อมูลชุดหลังนี้ไม่ใช่สิ่งที่จะสอน ผู้เรียนจะต้องสังเกตตัวอย่างทั้ง ๒ ชุดและคิดหาคุณสมบัติร่วมและคุณสมบัติที่แตกต่างกันเทคนิควิธีนี้สามารถช่วยให้ผู้เรียนสร้างมโนทัศน์ได้เร็ว แต่ใช้กระบวนการคิดน้อย

๒) เสนอข้อมูลที่ใช้และไม่ใชตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนสลับกันไปจนครบเทคนิควิธีนี้ช่วยสร้างมโนทัศน์ได้ช้ากว่าเทคนิคแรก แต่ได้ใช้กระบวนการคิดมากกว่า

๓) เสนอข้อมูลที่ใช้และไม่ใชตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนอย่างละ ๑ ข้อมูล แล้วเสนอข้อมูลที่เหลือทั้งหมดทีละข้อมูลโดยให้ผู้เรียนตอบว่าข้อมูลแต่ละข้อมูลที่เหลือนั้นใช่หรือไม่ใชตัวอย่างที่จะสอน เมื่อผู้เรียนตอบ ผู้สอนจะเฉลยว่าถูกหรือผิด วิธีนี้ผู้เรียนจะได้ใช้กระบวนการคิดในการทดสอบสมมติฐานของตนไปที่ละขั้นตอน

๔) เสนอข้อมูลที่ใช้และไม่ใชตัวอย่างของสิ่งที่จะสอนอย่างละ ๑ ข้อมูล แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันยกตัวอย่างข้อมูลที่ผู้เรียนคิดว่าใช่ตัวอย่างของสิ่งที่จะสอน โดยผู้สอนจะเป็นผู้ตอบว่าใช่หรือไม่ใช่ วิธีนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสคิดมากขึ้นอีก

ขั้นที่ ๔ ให้ผู้เรียนบอกคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอนจากกิจกรรมที่ผ่านมาในขั้นต้น ๆ ผู้เรียนจะต้องพยายามหาคุณสมบัติเฉพาะของตัวอย่างที่ใช้และไม่ใช้สิ่งที่คุณต้องการสอน และทดสอบคำตอบของตน หากคำตอบของตนผิดผู้เรียนก็ต้องหาคำตอบใหม่ซึ่งก็หมายความว่าต้องเปลี่ยนสมมติฐานที่เป็นฐานของคำตอบเดิม ด้วยวิธีนี้ผู้เรียนจะค่อย ๆ สร้างความคิดรวบยอดของสิ่งนั้นขึ้นมา ซึ่งก็จะมาจากคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งนั้นนั่นเอง

ขั้นที่ ๕ ให้ผู้เรียนสรุปและให้คำจำกัดความของสิ่งที่ต้องการสอน เมื่อผู้เรียนได้รายการของคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอนแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนช่วยกันเรียบเรียงให้เป็นคำนิยามหรือคำจำกัดความ

ขั้นที่ ๖ ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันถึงวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการหาคำตอบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิดของตัวเอง

เนื่องจากผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โน้ตค้น จากการคิด วิเคราะห์และตัวอย่างที่หลากหลาย ดังนั้น ผลที่ผู้เรียนจะได้รับโดยตรงคือ จะเกิดความเข้าใจในโน้ตค้นนั้น และได้เรียนรู้ทักษะการสร้างโน้ตค้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการทำความเข้าใจโน้ตค้นอื่น ๆ ต่อไปได้ รวมทั้งช่วยพัฒนาทักษะการใช้เหตุผล โดยการอุปนัย (inductive reasoning) อีกด้วย

๒.๓.๓. ทฤษฎีการสอนแบบ ๔ MAT

ระบบการสอนแบบ ๔ MAT เกิดขึ้นจากแนวคิดนักการศึกษาคนสำคัญ ชาวอเมริกา ชื่อ ซูซานมอร์ริส (Susan Moris) และเบอร์นิส แม็คคาร์ธีย์ (Bernice Mc Carthy)^{๔๐} เมื่อปี ๑๙๘๐ จึงถือว่ามีใช้เป็นรูปแบบการสอน ที่แปลกใหม่หรือเกิดขึ้นใหม่แต่อย่างใด แต่ที่เพิ่งได้รับความสนใจและเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้ เนื่องมาจากได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences) ของโฮวาร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ที่เข้ามา และได้รับความสนใจกันอย่างกว้างขวางในหมู่นักการศึกษาไทยในปัจจุบัน

เมื่อวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการสอนแบบ ๔ MAT จะได้ประเด็นหลักของแนวคิดซึ่งสรุปได้เป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. แบบฉบับหรือลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความแตกต่างกันตามความแตกต่างระหว่างบุคคลมี ๔ แบบ ได้แก่

๑.๑ ผู้เรียนแบบที่ ๑ (WHY) เป็นคนช่างคิดช่างสงสัย อยากรู้ อยากเห็น ชอบเรียนรู้ด้วยการสังเกต และสัมผัส ชอบเรียนรู้จากการฟัง การเฝ้าดู การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ชอบงานทำร่วมกับผู้อื่น จึงมักชอบตั้งคำถามว่าทำไม

๑.๒ ผู้เรียนแบบที่ ๒ (WHAT) เป็นผู้สนใจข้อเท็จจริง ชอบเรียนรู้จากการรับข้อมูลและสิ่งต่าง ๆ จากครูหรือจากคนอื่น ๆ เป็นคนช่างวิเคราะห์ ชอบเรียนรู้ด้วยวิธีการ คิดไตร่ตรอง

๑.๓ ผู้เรียนแบบที่ ๓ (HOW) เป็นผู้สนใจในวิธีการต่าง ๆ อยากรู้ว่าสิ่งต่าง ๆ นั้นทำงานอย่างไร ชอบที่จะได้ลงมือปฏิบัติจริงเป็นการเรียนรู้จากสามัญสำนึก ที่สัมผัสได้ เช่น จับต้อง ลูบคลำ ทดลอง ทำของจริง ฝึกปฏิบัติ

๑.๔ ผู้เรียนแบบที่ ๔ (IF) ชอบค้นหาคำตอบเป็นไปได้อย่างไร ถ้าไม่เป็นอย่างนี้จะเป็นอย่างอื่นได้หรือไม่ จึงสนใจในการค้นหาสิ่งใหม่ด้วยตนเองด้วยการทดลองพิสูจน์เรียนรู้จากความรู้สึกของตนเอง เรียนรู้ด้วยการลองผิดลองถูก ชอบที่จะลองทำดู และค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเอง

^{๔๐} ซูซานมอร์ริส (Susan Moris) และเบอร์นิส แม็คคาร์ธีย์ (Bernice Mc Carthy) อ้างใน พระมหาธีรสุข ธรรมสาโร (อุบ.ไชย), “การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี : กรณีศึกษาสำนักเรียน วัดโมลีโลกยาราม เขต บางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๑ - ๒๓.

๒. ลีลาการสอนหรือวิธีการสอนของครูจึงต้องมี ๔ แบบเพื่อตอบสนอง ความแตกต่างระหว่างบุคคลเช่นกัน

บทบาทที่ ๑ ครู คือ ผู้กระตุ้นสร้างแรงจูงใจ ครูจะต้องเป็นผู้ช่วย/กระตุ้นการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนโดยการให้เขาได้สังเกต คิดไตร่ตรองสัมผัส ครูนำประสบการณ์จริงไปสู่การคิดกระตุ้นให้เขาได้ฟังได้เห็น และอยากคิดอยากตั้งถามซึ่งคำถามที่เกิดขึ้นมีหลากหลายมากมาย แต่สิ่งที่ควรเกิดขึ้นกับผู้เรียนมากที่สุด คือ คำว่า ทำไมวิธีการสอนอาจใช้สถานการณ์จำลองการอภิปราย การให้สังเกตสิ่งต่าง ๆ การตั้งคำถามบทบาทนี้จะทำให้ผู้เรียนแบบที่ ๑ (WHY) มีความสุขความสบายใจในการเรียนมากที่สุดเจตนาของ ๔ MAT ในชั้น WHY จะเป็นการกระตุ้นช่วยเหลือโดยการให้นักเรียนได้สังเกตได้ฟังแล้ว ทั้งปริศนาให้นักเรียนขบคิดจนเกิดการตั้งคำถามถามให้ได้ว่า ทำไมกับครูหรือกับตนเองหรือกับใคร ๆ เพื่อเขาจะได้มีความกระตือรือร้น และมีแรงจูงใจในการแสวงหาคำตอบหรือความรู้ในชั้น What หรือ ชั้น How ได้ต่อไป

บทบาทที่ ๒ ครู คือ ผู้สอนผู้บอกความรู้ บทบาทของครูเป็นผู้ป้อนความรู้ ป้อนความจริงให้กับนักเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ครูจะต้องให้ความรู้เนื้อหาที่ลึกซึ้งให้แก่ นักเรียน ครูเป็นผู้สอนผู้แจ้งให้ทราบบทบาทที่ ๒ นี้จะทำให้ผู้เรียนแบบที่ ๒ (WHAT) มีความสุขความสบายใจในการเรียนมากที่สุด

บทบาทที่ ๓ ครู คือ โค้ชหรือผู้ฝึกสอนครูจะปล่อยให้ นักเรียนลงมือทำจากของจริง และฝึกปฏิบัติจากของจริงด้วยตนเองครูเพียงแต่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก และจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ให้นักเรียน เป็นเพียงผู้ชี้แนะแนะนำ เพื่อให้นักเรียนลงมือปฏิบัติงานให้สำเร็จครูจึงเปรียบเสมือนโค้ชหรือผู้ฝึกสอน ครูจำเป็นจะต้องออกแบบกิจกรรมให้ได้ เพื่อให้นักเรียนกระหายอยากลงมือปฏิบัติบทบาทนี้ผู้เรียนแบบที่ ๓ (HOW) จะมีความสุขความสบายใจมากที่สุด

บทบาทที่ ๔ ครู คือ ผู้ประเมินผลผู้ร่วมเรียนรู้ผู้แก้ไขครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้ค้นหา คิดค้น และทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตัวของเขาเองโดยการกระตุ้นและกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เขาได้คิดค้น หรือค้นพบสิ่งใหม่ ๆ เช่นถ้าไม่เป็นอย่างนี้แล้วจะเป็นอย่างไร ได้อีกมันจะเป็นแบบอื่นได้หรือไม่ ถ้าไม่เป็นอย่างนี้ มันจะเกิดอะไรขึ้นหรือถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว จะเกิดอะไรขึ้นหรือถ้ามันเป็นอย่างนั้นแล้วจะอย่างไร ตัวอย่างเช่น ครูสอนการเพาะถั่วงอก ด้วยกระดาสีชมพูเมื่อถึงชั้น IF อาจตั้งคำถามว่าจากเมล็ดถั่วเขียวมันจะงอกออกมาภายในกี่วันจะมีใบกึ๋นหรือถ้าไม่ใช่กระดาสีชมพูจะใช้วัสดุอื่นได้หรือไม่ หรือถ้ามันไม่งอกเพราะอะไรจะเกิดอะไรขึ้นถ้าเพาะในห้อยกับเพาะกลางแจ้งถั่วเพาะในห้อยไม่มีแสงเป็นอย่างไร ถั่วเพาะกลางแจ้งถั่วงอกจะเป็นอย่างไร ครูจะกระตุ้นให้นักเรียนลองผิดลองถูกและเรียนรู้เองสอนกันเองค้นพบความรู้ด้วยตนเองครูเพียงแต่เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียน และทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินความรู้ และผลงานนักเรียนว่าเป็น

อย่างไร และคอยแก้ไขแนะนำผลงานของนักเรียนเท่านั้นในชั้น IF นี้ นักเรียนจะสามารถประมวลความรู้ที่ได้รับให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ หรือนำเอาความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

๓. รูปแบบการสอนทั้ง ๔ แบบจะมี ๘ เทคนิคเพื่อพัฒนาสมองทั้ง ๒ ซีก คือ เริ่มจากเทคนิค ขวา-ซ้าย ขวา-ซ้าย ซ้าย-ขวา ซ้าย-ขวา ตามลำดับต่อเนื่องกันไป ๘ ขั้นตอน

จากแนวคิด ทฤษฎีที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนการสอนเชื่อว่าบุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน และมีความสามารถแตกต่างกันไป จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการในแต่ละด้านของผู้เรียน การสอนที่เน้นการส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียน และที่สำคัญ คือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรวัดความสามารถของผู้เรียนในหลาย ๆ ด้าน นอกจากการวัดด้านความจำแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนได้อย่างสูงสุด การจัดการเรียนการสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้กระบวนการสอนที่เน้นการพัฒนาสมองทั้งสองซีก ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตัวเองได้อย่างสมบูรณ์ครบทุกด้าน และบรรลุถึงความสำเร็จในการเรียนรู้ตามวิธีที่ตนเองมีความถนัดซึ่งหากครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถนำไปใช้ ในการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ก็จะสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุขเต็มตามศักยภาพของแต่ละคนได้อย่างเต็มที่

๒.๔ ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาของสงฆ์แต่เดิมนั้น เริ่มต้นมาแต่สมัยพุทธกาลแล้ว สมดังพระพุทธพจน์ว่า

“ ผู้ใด ย่อมรู้ความหมายของพระปริยัติธรรม

ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้แล้ว

และครั้นรู้แล้วก็ทำตามที่รู้

ผู้นั้น ชื่อว่าเป็นผู้อยู่ในอำนาจเหตุผล เป็นบัณฑิต

และพึงเป็นผู้วิเศษเพราะรู้ธรรมทั้งหลาย”^{๔๑}

บุคคลผู้เข้ามาสู่สังฆมณฑลในครั้งพุทธกาล ตามประวัติความเป็นมาส่วนมากมักจะได้รับการศึกษาทั้งคติโลกและคติธรรมมาเป็นอย่างดี ตามลัทธิศาสนาในสมัยนั้น เป็นต้นว่าเรียนจบไตรเภทก่อนการศึกษาในสมัยที่พระพุทธองค์ยังทรงพระชนม์ อยู่มี ๒ ประการ กล่าวคือ ฐานะ ๒^{๔๒}

๑) คັນถธุระ (Burden of Study) ได้แก่ ฐานะฝ่ายคัมภีร์ การศึกษาพระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

^{๔๑}ดูรายละเอียดใน พ.เถร. (ไทย) ๒๖/ ๓๗๔/ ๔๐๒.

^{๔๒}ดูรายละเอียดใน พ.อป. (ไทย) ๓๒/ ๓๖๖/ ๕๗.

๒) วิปัสสนาธุระ (Burden of Insight Development) ได้แก่ ธุระฝ่ายเจริญวิปัสสนา ซึ่งรวมทั้งสมถะด้วย อันเป็นเครื่องมือหรืออุบายฝึกหัดจิตใจของตนเองให้สะอาดผ่องแผ้ว ปราศจากกิเลสอาสวะทั้งปวง^{๔๓}

ต่อมาเมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระสงฆ์สาวกได้ประชุมกันทำการสังคายนาพระธรรมวินัยเพื่อรวบรวมประมวลคำสั่งสอนของพระองค์ไว้เป็นหมวดหมู่เรียกว่า “พระไตรปิฎก” (The Three Baskets) จำแนกเป็น ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้น มี ๓ หมวด คือ

๑) พระวินัยปิฎก (The Basket of Discipline) หมวดพระวินัย ประมวลสิกขาบทสำหรับภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมชั้น

๒) พระสุตตันตปิฎก (The Basket of Discourses) หมวดพระสูตร ประมวลพระธรรมเทศนา คำบรรยายธรรมและเรื่องเล่าต่าง ๆ อันยกย่องตามบุคคลและโอกาส มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมชั้น

๓) พระอภิธรรมปิฎก (The Basket of Sublime) หมวดอภิธรรม ประมวลหลักธรรมและคำอธิบายในรูปหลักวิชาล้วนไม่เกี่ยวกับเหตุการณ์และบุคคล มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมชั้น

การศึกษาของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาดังกล่าวนั้น มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

๑) ปริยัติ^{๔๔} (The True Doctrine of Study) ได้แก่ การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย นับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติ และการเล่าเรียนพระธรรมวินัยหรือปริยัติธรรมนั้น เป็นการศึกษาภาคทฤษฎี คือ การศึกษาพระธรรมวินัยให้มีความรู้พื้นฐานอย่างแจ่มแจ้งว่าคำสอนของพระพุทธองค์ที่เป็นธรรมบทนั้น บทนี้ว่าด้วยเรื่องอะไร ถ้าผู้เรียนจำน้อมนำเอาพระธรรมคำสอนมาปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทาง หรือแสงประทีปแห่งชีวิตว่าจะทำอย่างไร และเมื่อปฏิบัติตามแล้วจะได้ผลอย่างไร เป็นต้น

๒) ปฏิบัติ^{๔๕} (The True Doctrine of Practical) ได้แก่ การน้อมเอาหลักธรรมคำสอนที่ได้เรียนรู้ในทางภาคทฤษฎีนั้นมาสู่ภาคปฏิบัติ คือ นำมาประพฤติปฏิบัติจริง ๆ เพื่อเป็นการอบรมกาย วาจา ใจ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ นำเอาหลักธรรมที่เรียนรู้แล้วนั้นมาเป็นแนวทางหรือปทัฏฐานแห่งชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะของตน

^{๔๓} พระธรรมปัญญาภรณ์ (สุชาติ ธรรมรัตน์) และพระมหาทองดี ปญญาวชิโร, การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี, (กรุงเทพมหานคร: อาหารการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๓๓๓.

^{๔๔} คุรุยละเอียดใน ชุ.ม. (ไทย) ๒๙/ ๕๐/ ๑๓๖., ชุ.จุ. (ไทย) ๓๐/ ๑๑๘/ ๓๘๖., ส.ช. (ไทย) ๑๗/ ๑/ ๓. และ วิ.ม. (ไทย) ๔/ ๑๗๑/ ๒๕๙.

^{๔๕} คุรุยละเอียดใน ชุ.ม. (ไทย) ๒๙/ ๕๐/ ๑๓๖. และ ม.อุ. (ไทย) ๑๔/ ๔๖๐/ ๕๐๘.

๓) ปฏิเวธ^{๔๖} (The True Doctrine of Penetration) ได้แก่ การนำเอาหลักธรรมคำสอนที่ได้เรียนรู้มา และประพฤติปฏิบัติจนได้ผลแห่งการประพฤติปฏิบัติมาเทศนาสั่งสอนประชาชนเป็นขั้นที่แสดงถึงผลของการปฏิบัติธรรม^{๔๗}

การศึกษาจึงเปรียบได้กับปัจจัยที่ ๕ ของการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาทุกด้านของชีวิต ท่ามกลางโลกที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบให้วิถีการดำเนินชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกันนั้น การศึกษาจึงมีบทบาทและความจำเป็นมากยิ่งขึ้น การศึกษาที่จะช่วยให้ทุกคนมีชีวิตที่ดีและมีความสุข ต้องมีลักษณะที่สำคัญคือ ต้องเป็นการศึกษาที่ให้ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นอย่างเพียงพอ เช่น ความรู้และทักษะทางด้านภาษา การคิดคำนวณ ความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ มีความจำเป็นต้องสนับสนุนให้ทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โดยใช้เวลาในการศึกษาอย่างน้อย ๑๒ ปี จึงเพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้^{๔๘}

๒.๔.๑ ความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา^{๔๙} เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็จำเป็นต้องอนุวัตรไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.

^{๔๖}ดูรายละเอียดใน ข.ป. (ไทย) ๓๑/ ๕๖/ ๘๙. และ ท.ม. (ไทย) ๑๐/ ๙๖/ ๕๗.

^{๔๗}พระธรรมปัญญารักษ์ (สุชาติ ธรรมรัตน์) และพระมหาทองดี ปญฺญาวชิโร, การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี, (กรุงเทพมหานคร: อาหารการพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๓๕-๓๗.

^{๔๘}พระมหาสุจิต ชาญพิชิต, พร้อมคณะ, การพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา, ๒๕๖๐), หน้า ๑.

^{๔๙}ส่วนการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, คู่มือปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๗), หน้า ๑ - ๓.

๒๕๓๕ เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการจัดการศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ทำให้มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบงานคณะสงฆ์และพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาโดยตรง คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งแยกมาจากกรมการศาสนา ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีระเบียบควบคุมการดำเนินงานที่ชัดเจน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ออกระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักร ก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะสามารถดำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน

ต่อมา โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. ๒๕๔๕^{๕๐} ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๖ ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในหมวดที่ ๒ มาตรา ๑๒ ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง” และมาตรา ๑๘ (๒) กำหนดว่า “โรงเรียนได้แก่โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น” ดังนั้น จึงถือได้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อความในมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

^{๕๐} สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) ๒๕๔๕, (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๗), หน้า ๑๒-๑๔.

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกฎกระทรวงดังกล่าว โดยมุ่งเน้นให้วัดที่จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์เป็นสำคัญ มหาเถรสมาคม จึงได้ออกประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยกำหนดให้มีการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กำหนด ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรฐาน แผนการจัดการศึกษา ให้คำแนะนำ ส่งเสริมการจัดการศึกษา และพิจารณาวินิจฉัย ขี้ขาดปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ มีสมเด็จพระวันรัต เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นรอง ประธานกรรมการ มีผู้แทนจากบุคคลและหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ อาทิ ประธานกลุ่มโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนักงานประกันคุณภาพ การศึกษา เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นคณะกรรมการ โดยมี ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับ มัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ หรือ ๒ ช่วงชั้น^{๕๑} คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและ มัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกลุ่มสาระ การเรียนรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ๘ กลุ่มสาระ คือ

- ๑) ภาษาไทย
- ๒) คณิตศาสตร์
- ๓) วิทยาศาสตร์
- ๔) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- ๕) สุขศึกษา และพลศึกษา
- ๖) ศิลปะ
- ๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- ๘) ภาษาต่างประเทศ

และมีวิชาเฉพาะ ที่กำหนดให้นักเรียนคือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของ คณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วยพุทธ ประวัติ ธรรมวินัย และศาสนปฏิบัติ) เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์

^{๕๑} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณร ในฐานะที่เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา

หลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ มี ๒ ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดดังนี้^{๕๒}

๑. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้เวลาเรียน ๓ ปี หรือ ๖ ภาคเรียน ผู้เรียนจะต้องเรียนรวมวิชาทั้งสิ้น ให้ครบ ๙๖ หน่วยการเรียนรู้ โดยแยกเป็นวิชาบังคับ จำนวน ๗๘ หน่วยการเรียนรู้และวิชาเลือกเสรี จำนวน ๑๘ หน่วยการเรียนรู้

วิชาที่เรียนจำแนกเป็น วิชาสามัญ ๖ หมวด ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา และวิชาปริยัติ ๔ หมวด ได้แก่ ภาษาบาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ และศาสนศิลป์

๒. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียน ๓ ปี หรือ ๖ ภาคเรียน ผู้เรียนจะต้องเรียนรวมวิชาทั้งสิ้นให้ครบ ๘๑ หน่วยการเรียนรู้ โดยแยกเป็นวิชาบังคับ จำนวน ๔๒ หน่วยการเรียนรู้ และวิชาเสรี จำนวน ๓๙ หน่วยการเรียนรู้

วิชาที่เรียนจำแนกเป็น วิชาสามัญ ๖ หมวด ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา และวิชาปริยัติ ๔ หมวด ได้แก่ ภาษาบาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ และศาสนศิลป์

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นอกจากจะจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ยังได้สนองงานคณะสงฆ์ด้านการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกนักธรรมและบาลีอีกด้วย โดยได้จัดให้มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรนักธรรมและบาลีให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ทั้งนี้ ในการประชุมมหาเถรสมาคม เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๕ ที่ประชุมมหาเถรสมาคมมีมติเห็นชอบให้ปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนและเกณฑ์การจบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามคำสั่งประธานคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ ๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๕ เรื่องการปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียนและเกณฑ์การจบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอบผ่านธรรมสนามหลวงและบาลีสนามหลวงได้ โดยเพิ่มหน่วยกิตวิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (พุทธประวัติ ธรรมวินัย และศาสนปฏิบัติ) ทั้งนี้ ผู้ที่จะจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ ต้อง

^{๕๒} กิตติ อีรศานต์, เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๙), หน้า ๑๖-๑๗.

สอบได้นักธรรมชั้นตรีเป็นอย่างต่ำ และจะจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้ ต้องสอบได้นักธรรมชั้นโทเป็นอย่างต่ำ (มติมหาเถรสมาคมที่ ๓๘๘/๒๕๕๕)

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ยังได้ปรับตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๘) ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยให้ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามเป้าหมายเฉพาะของสถานศึกษา (หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมคือวิชาพุทธประวัติและธรรมวินัย วิชาศาสนปฏิบัติ และวิชาภาษาบาลี) นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอีกด้วย ในการนี้ เพื่อดำเนินการดังกล่าว สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ร่วมกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. จัดให้มีการสอบวัดผลทางการศึกษาระดับชาติ ด้านพระพุทธศาสนา หรือเรียกย่อว่า B-NET (Buddhism National Educational Test)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ (ปัจจุบันใช้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรจะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรมสมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้ว สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้าราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าให้แก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน ในระยะเริ่มแรกมีเจ้าอาวาส ๕๑ แห่ง รายงานเสนอจัดตั้งต่อกรมการศาสนา เดิมนั้นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ^{๕๓}

ปัจจุบัน สังกัดกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ และศึกษาหลักสูตรพระปริยัติธรรม (บาลี, ธรรมวินัยและศาสนปฏิบัติ) ภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ.๒๕๔๘ ลงนามโดย นายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

^{๕๓}กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๓), หน้า ๑๙.

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ.๒๕๔๖ ข้อ ๑๙ ความว่า ให้มีกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อควบคุมดูแลการบริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด^{๕๔}

ทั้งนี้ในปัจจุบัน กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แบ่งเป็น ๑๔ กลุ่ม^{๕๕} ดังนี้

๑) กลุ่มที่ ๑ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร นครปฐม และปทุมธานี จำนวน ๑๔ โรงเรียน

๒) กลุ่มที่ ๒ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช ปัตตานี ยะลา ะนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี จำนวน ๒๒ โรงเรียน

๓) กลุ่มที่ ๓ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ชัยนาท ประจวบคีรีขันธ์ พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง และอุทัยธานี จำนวน ๒๒ โรงเรียน

๔) กลุ่มที่ ๔ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และอุตรดิตถ์ จำนวน ๒๕ โรงเรียน

๕) กลุ่มที่ ๕ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และลำพูน จำนวน ๔๐ โรงเรียน

๖) กลุ่มที่ ๖ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดเชียงราย น่าน พะเยา แพร่ และลำปาง จำนวน ๕๕ โรงเรียน

๗) กลุ่มที่ ๗ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดขอนแก่น เลย และหนองบัวลำภู จำนวน ๔๔ โรงเรียน

๘) กลุ่มที่ ๘ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดสกลนคร หนองคาย และอุดรธานี จำนวน ๓๘ โรงเรียน

๙) กลุ่มที่ ๙ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดมุกดาหาร ยโสธร อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ จำนวน ๓๔ โรงเรียน

๑๐) กลุ่มที่ ๑๐ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มหาสารคาม และร้อยเอ็ด จำนวน ๔๑ โรงเรียน

^{๕๔}ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖.

^{๕๕}กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, รายงานและสถิติ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา , (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๖), หน้า ๒๐.

๑๑) กลุ่มที่ ๑๑ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และสุรินทร์ จำนวน ๔๓ โรงเรียน

๑๒) กลุ่มที่ ๑๒ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ตราด ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว จำนวน ๑๒ โรงเรียน

๑๓) กลุ่มที่ ๑๓ ประกอบด้วย โรงเรียนในสังกัดจีนิกาย ในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานคร ชลบุรี และเชียงราย จำนวน ๓ โรงเรียน

๑๔) กลุ่มที่ ๑๔ ประกอบด้วย โรงเรียนในสังกัดอนัมนิกาย ในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานคร สงขลา และอุดรธานี จำนวน ๓ โรงเรียน^{๕๖}

จากข้อมูลของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้ง ๑๔ กลุ่มนั้น กลุ่มที่ ๑ ประกอบด้วย โรงเรียนที่อยู่ในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานคร นครปฐม และปทุมธานี จำนวน ๑๔ โรงเรียนดังต่อไปนี้^{๕๗}

๑) วชิรเมกุฏ	กรุงเทพมหานคร
๒) บาลีสาธิตศึกษา มจร	กรุงเทพมหานคร
๓) วัดศรีบุญเรือง	กรุงเทพมหานคร
๔) บาลีเตรียมอุดมศึกษา มจร	กรุงเทพมหานคร
๕) พุทธศาสตร์วิทยา	กรุงเทพมหานคร
๖) วัดกาญจนสิงหาสน์วิทยา	กรุงเทพมหานคร
๗) พระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล	กรุงเทพมหานคร
๘) วัดผ่องพลอยวิริยาราม	กรุงเทพมหานคร
๙) พระปริยัติธรรมพรหมวชิรญาณ	กรุงเทพมหานคร
๑๐) วัดเสนาหา	นครปฐม
๑๑) พระปริยัติธรรมมหาสวัสดิ์วิทยา	นครปฐม
๑๒) วัดโกเมศรัตนาราม	ปทุมธานี
๑๓) เตรียมพุทธศาสตร์	ปทุมธานี
๑๔) พระปริยัติธรรมพระราหุล	ปทุมธานี

^{๕๖} พระมหาสุุดใจ ขยวฑฒ,ดร. พร้อมคณะ, การพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา, ๒๕๖๐), หน้า ๒๙-๓๐.

^{๕๗} ส่วนการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กองพุทธศาสนศึกษา, รายชื่อโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

๒.๔.๒ การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งอยู่ในวัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของ มูลนิธิทางพระพุทธศาสนา จัดการศึกษาเฉพาะสำหรับพระภิกษุสามเณรเท่านั้น โรงเรียนจะได้รับการจัดตั้งได้ ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตหรือเห็นชอบจากมหาเถรสมาคม โดยสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติเป็นผู้ออกใบอนุญาต แก่เจ้าอาวาสวัดที่ขอจัดตั้งโรงเรียน การบริหารจัดการโรงเรียน เจ้าอาวาสวัดหรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นผู้จัดการ และผู้จัดการเป็นผู้คัดเลือกพระภิกษุผู้มี คุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา รูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งจะดำเนินการคัดเลือกพระภิกษุและคฤหัสถ์เพื่อเสนอ แต่งตั้งเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน^{๕๘}

ขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ และฉบับที่ ๓ พ.ศ.๒๕๕๓ แบ่งภาระงานเป็น ๔ ด้าน ได้แก่

- ๑) ด้านการบริหารงานวิชาการ
- ๒) ด้านการบริหารงานงบประมาณ
- ๓) ด้านการบริหารงานบุคคล
- ๔) ด้านการบริหารงานทั่วไป

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ด้านการบริหารงานวิชาการ^{๕๙}

งานวิชาการ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้ง ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการ เรียนรู้ซึ่งงานวิชาการที่ครูจะต้องปฏิบัติ จะประกอบด้วยภารกิจหลัก ดังนี้

- ๑) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- ๒) การวางแผนงานด้านวิชาการ

^{๕๘} ส่วนการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, คู่มือปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๓), หน้า ๒.

^{๕๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕-๙๑.

- ๓) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
 - ๔) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 - ๕) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - ๖) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 - ๗) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
 - ๘) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
 - ๙) การนิเทศการศึกษา
 - ๑๐) การแนะแนว
 - ๑๑) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
 - ๑๒) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
 - ๑๓) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
 - ๑๔) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน
สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
 - ๑๕) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
 - ๑๖) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
 - ๑๗) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- ๒) ด้านการบริหารงานงบประมาณ^{๖๐}

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๓ มาตรา ๔๙ “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ย” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ หมวด ๒ มาตรา ๑๐ “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ย” และหมวด ๘ มาตรา ๖๐ (๑) “ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ยรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน การศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน” จากบทบัญญัติดังกล่าว รัฐบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อเป็นเงินอุดหนุนให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภาระหน้าที่ดังต่อไปนี้

^{๖๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๒-๒๔๔.

- ๑) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี
- ๒) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
- ๓) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
- ๔) การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
- ๕) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
- ๖) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
- ๗) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
- ๘) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- ๙) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
- ๑๐) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- ๑๑) การวางแผนพัสดุ
- ๑๒) การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงิน งบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี
- ๑๓) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
- ๑๔) การจัดหาพัสดุ
- ๑๕) การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
- ๑๖) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
- ๑๗) การเบิกเงินจากคลัง
- ๑๘) การรับเงิน การเก็บรักษา และการจ่ายเงิน
- ๑๙) การนำเงินส่งคลัง
- ๒๐) การจัดทำบัญชีการเงิน
- ๒๑) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- ๒๒) การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

๓) ด้านการบริหารงานบุคคล^{๖๑}

การหาทางใช้คนที่อยู่ร่วมกันในองค์กรนั้น ๆ ให้ทำงานได้ผลดีที่สุด สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ในขณะเดียวกันก็สามารถทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุขมีความพอใจที่จะให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้บริหาร เพื่อให้งานขององค์กรนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีแนวคิดดังนี้

๑. ปัจจัยทางการบริหารงานบุคคล ถือเป็นปัจจัยทางการบริหารที่สำคัญที่สุด

๒. การบริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล

๓. การจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถจะมีส่วนทำให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะทำให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและกระตือรือร้นพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

๕. การบริหารงานบุคคลเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียเป็นสำคัญ การบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑) การวางแผนอัตรากำลัง

๒) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

๔) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๕) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

๖) การลาทุกประเภท

๗) การประเมินผลการปฏิบัติงาน

๘) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

๙) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๑๐) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

๑๑) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

๑๒) การออกจากราชการ

๑๓) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

๑๔) การจัดทำบัญชีรายชื่อ และให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

^{๖๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๕-๒๗๒.

- ๑๕) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ๑๖) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- ๑๗) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- ๑๘) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ๑๙) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- ๒๐) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๔) ด้านการบริหารงานทั่วไป^{๖๒}

งานด้านการบริหารทั่วไป เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียนในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการโรงเรียนชั้นพื้นฐานงานพัฒนาระบบและเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่าย การศึกษาการจัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะซึ่งควรที่จะได้รับรู้แนวปฏิบัติในการปฏิบัติ การบริหารทั่วไปมีภาระดังนี้

- ๑) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศภายในโรงเรียน
- ๒) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- ๓) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
- ๔) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- ๕) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- ๖) การดำเนินงานธุรการ
- ๗) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- ๘) การวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- ๙) การจัดการเรียนรู้นอกสถานที่

^{๖๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗๓-๓๔๕.

๑๐) งานกิจการนักเรียน

๑๑) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

๑๒) การรายงานผลการปฏิบัติงาน

๑๓) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารสรุปได้ว่า การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และฉบับที่ ๓ พ.ศ.๒๕๕๓ และระเบียบของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และภาระงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ก็มีลักษณะเหมือนโรงเรียนทั่วไป โดยมีภาระงานหลัก ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แต่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต้องมีลักษณะพิเศษเพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับสมณสาธูปของผู้เรียน

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ งานวิจัยในประเทศ

ดวงใจ ช่วยตระกูล ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านความมั่นคงทาง การศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย โดยปัจจัยความเสี่ยงของสถานศึกษาในเมือง นอกเมืองและในแต่ละภูมิภาคมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒) แนวทางการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าปัจจัย ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนควรใช้วิธีการบริหารความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านการเงินควรใช้วิธีการบริหาร ความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านความมั่นคง ทางการศึกษาควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของ ภาศคือชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการ ปัจจัยความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมควรใช้วิธีการบริหาร ความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงถ่ายโอนความเสี่ยง ปัจจัยความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการ

ป้องกันความเสี่ยงรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง^{๖๓}

สุริย์ลักษณ์ สารฤทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ๑) ระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงตามลำดับ คือ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนของครู ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู และด้านคุณลักษณะของครู ๒) แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน พบว่า ควรมีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน โดยด้านลักษณะของครู ควรเน้นเกี่ยวกับ ๑) การทำวิจัยในชั้นเรียน ๒) การสอนตรงตามความถนัดของครู และ ๓) การวิเคราะห์หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ควรเน้นเกี่ยวกับ (๑) การสอนให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา (๒) การนำผลงานวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู ควรเน้น (๑) โอกาสในการเรียนรู้นอกโรงเรียน (๒) การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง และ (๓) การจัดสรรพาหนะสำหรับการเดินทางไปเรียนรู้นอกโรงเรียนอย่างเพียงพอ^{๖๔}

พิสันต์ จันทร์เขียว ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษา โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยผู้บริหารมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน โดยปฏิบัติในเรื่องช่วยเหลือโรงเรียนในเครือข่ายด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนในด้านทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา ผู้บริหารมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อีกทั้งควรมีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม ในด้านระบบการจัดการและกระบวนการผลิตสื่อ นั้น มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับครูผู้สอนนำไปวางแผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับการบริหารการศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบทางราชการอย่างเหมาะสม และด้านการประกันคุณภาพ มีการประชุมวางแผนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพอย่าง

^{๖๓} ดวงใจ ช่วยตระกูล, “การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, **ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

^{๖๔} สุริย์ลักษณ์ สารฤทธิ์, “การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

ต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมเตรียมรับการประเมินการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก^{๖๕}

มนสิชา แสวง ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า (๑) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ มีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย แสดงว่าทั้ง ๓ ประเด็น ผู้บริหารระดับสูงของส่วนงานสามารถยอมรับความเสี่ยงได้ แต่ต้องมีการควบคุมการปฏิบัติงานในด้านดังกล่าว ส่วนความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ มีความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง แสดงว่าในประเด็นนี้ ผู้บริหารระดับสูงของส่วนงานไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ ต้องมีการจัดการกับความเสี่ยงในด้านการเงินและงบประมาณในภาพรวม การบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้ง ๔ ด้าน มีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย แสดงว่าสามารถยอมรับความเสี่ยงได้ แต่ต้องมีกิจกรรมควบคุมในทุก ๆ ด้าน (๒) แนวทางในการจัดทำการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรมีแนวทางในเรื่อง ดังต่อไปนี้ (๒.๑) จัดการอบรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการบริหารความเสี่ยงให้แก่ผู้บริหาร และบุคลากรทุกระดับ (๒.๒) จัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง โดยให้ความสำคัญต่อความเสี่ยงด้านยุทธศาสตร์ เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ ซึ่งมีประเด็นความเสี่ยงต่อการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลลดลงในอนาคต^{๖๖}

ทิวสุตา ศรีสุระพลกิจ ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา พบว่า (๑) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนอมตวิทยามีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาเป็นประจำทุกปีการศึกษา ทำให้มีความเสี่ยงด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ เนื่องจากโรงเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรทุกปีการศึกษา ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ขาดความต่อเนื่อง(๒) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนอมตวิทยามีความเสี่ยงด้านครู ไม่ได้จัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแผนที่จัดทำไว้ แต่สอนตามรูปแบบเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติมา และครูไม่นำสื่อหลากหลายประเภทเข้ามาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากขาดความชำนาญในการใช้สื่อ (๓) ด้านการนิเทศการศึกษา โรงเรียนอมตวิทยามีความเสี่ยงในด้านการนิเทศ การศึกษาไม่เป็นไปตามปฏิทินการนิเทศ เนื่องจากโรงเรียนมีกิจกรรมภายนอกเข้ามาแทรก การนิเทศต้องเลื่อนหรือถูก

^{๖๕} พิสนต์ จันทรเชียว, “การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายแม่วินอำเภอ แม่วาง จังหวัดเชียงใหม่”, การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๖๖} มนสิชา แสวง, “การบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

ยกเลิกการนิเทศไป ทำให้การนิเทศขาดความต่อเนื่อง ขาดข้อมูลที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไข และ พัฒนาการจัดการเรียนการสอน (๔) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน โรงเรียนอเมตวิทยามีความเสี่ยงในเรื่องการเก็บรวบรวมผลการวัดและประเมินมาวิเคราะห์หาค่าอย่างจริงจัง แต่มีเพียงการนำผลการเรียนมาประมาณค่าเท่านั้น ทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อไปปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนไม่ชัดเจน (๕) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา โรงเรียนอเมตวิทยามีความเสี่ยงด้านการทำวิจัยแบบเต็มรูปแบบและนำผลวิจัยไปใช้ เนื่องจากบุคลากรยังขาดความตระหนักถึงสำคัญของการทำ วิจัย ทำให้ไม่สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอนได้เต็มศักยภาพได้ แนวทางในการบริหาร ความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ ๑) จัดทำปฏิทินงานที่มีความชัดเจนในการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ๒) ควรมีจัดอบรมสัมมนาพัฒนาความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ๓) ควรสร้างสัมพันธ์ภาพแบบพี่แบบน้องระหว่างผู้บริหารและครูภายในโรงเรียน ๔) ควรเพิ่มจำนวน ครั้งในการนิเทศต่อภาคเรียนให้มากขึ้น ๕) ควรจัดให้มีการนิเทศแบบไม่เป็นทางการ เพื่อช่วยใน เรื่องการต้องเลื่อนการนิเทศ ๖) มีการกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด และจัดทำเอกสารให้เป็นปัจจุบัน ๗) มีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนให้ครอบคลุมงานทั้ง ๔ ด้าน^{๖๗}

สมนา เสือเอก ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ใน กรุงเทพมหานคร พบว่า ๑) ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยง โดยภาพรวมและราย ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ๒) ผู้บริหารชาย มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงสูงกว่าผู้บริหาร หญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ทุกด้าน ๓) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงาน มาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ทุกด้าน ๔) ผู้บริหารที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกับต่ำ และ ผู้บริหารที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางกับต่ำ มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน อาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ แต่ ผู้บริหารที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกับปานกลาง มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน อาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน^{๖๘}

พระมหาสมบุญ เจริญทัศน์ ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในสำนักเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกบาลี ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการ บริหารความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้าน

^{๖๗} ทิวสุตา ศรีสุระพลกิจ, “การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ใน จังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาโรงเรียนอเมตวิทยา”, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๖๘} สมนา เสือเอก, “การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

การกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านการติดตามผล ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์ ด้านการตอบสนองต่อความเสี่ยง และด้านการประเมินความเสี่ยง ๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการบริหารความเสี่ยง จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พิจารณาโดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์ และด้านกิจกรรมการควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๖๔}

พระครูสังฆรักษ์ชิษณุพงศ์ สนมคโค (กฤตากร) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ ๑๒-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘ และระดับชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔ ๒) ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการใช้สื่อ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผล และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหาร การศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ๐.๐๕ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านโดยภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ขาดการวางแผนในการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียน ขาดงบประมาณในการวางแผนด้านหลักสูตร ขาดงบประมาณในการสรรหาครูมาสอนในโรงเรียนขาดครูภาษาต่างประเทศ ขาดงบประมาณจัดซื้อคอมพิวเตอร์ นักเรียนไม่ให้ความสนใจการจัดกิจกรรม ในโรงเรียน นักเรียนขาดความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันในการเรียนการสอน นักเรียนขาดความรับผิดชอบกับการวัดผลประเมินผล แนวทางการบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ครูควรจัดแผนการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยการจัดหาผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรมาดำเนินการวางแผน ควรจัดหางบประมาณมาใช้ในโรงเรียน ควรจัดหาครูชาวต่างชาติมาสอนในโรงเรียน ควรจัดหาคอมพิวเตอร์ ควรใช้สื่อที่ทันสมัยเหมาะสมกับนักเรียน ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคีกัน ควรให้นักเรียน

^{๖๔} พระมหาสมบุรณ์ เจริญทัศน์, “การบริหารความเสี่ยงในสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๗), บทคัดย่อ.

ช่วยเหลือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรให้นักเรียนสนใจเกี่ยวกับ การสอบวัดผลประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง^{๗๐}

พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภัททวโส (ศักตินิกัณฐะ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ ผลการวิจัยพบว่า ๑) ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหาร วิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ๒) ผู้บริหาร ครู ที่มี สถานภาพส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา กลุ่มที่ ๔ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ๓) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา กลุ่มที่ ๔ พบว่า จากการวิจัยพบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ ดังต่อไปนี้ (๑) งบประมาณสนับสนุนในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ ไม่เพียงพอ ทำให้งานออกมาไม่มีประสิทธิภาพ (๒) ครูขาด ขวัญกำลังใจในการ ปฏิบัติงาน ไม่มีหลักประกันความมั่นคงด้านอาชีพและสวัสดิการที่เป็นธรรม (๓) มีการปรับเปลี่ยนโยกย้าย บุคลากรบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน และไม่มี การบรรจุแต่งตั้งที่ชัดเจน (๔) จำนวนนักเรียน ที่ลดลงในแต่ละปี เพราะเมื่อจำนวนนักเรียนลดลง เงินอุดหนุนที่ได้รับในการบริหารจัดการก็ลดตามไปด้วย (๕) การฝึกอบรมและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ ในการจัดการเรียนการสอนยังมีน้อย และไม่มี การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างจริงจัง (๖) การจัดทำสรุปรายงานประจำปี และการปฏิบัติงานใน โครงการต่าง ๆ ยังไม่เป็นรูปธรรม และ ชัดเจน (๗) การนิเทศติดตามของหน่วยงานต้นสังกัด ยังไม่ ครอบคลุมในแต่ละโรงเรียน (๘) ไม่มี ระเบียบที่ชัดเจน และไม่มีกฎหมายที่บังคับใช้ทำให้ควบคุมการบริหารยาก (๙) โรงเรียนไม่มีความรู้ เรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เพราะมีครูย้ายออกบ่อย จึงทำให้ขาดความต่อเนื่อง ในงานประกันคุณภาพการศึกษา (๑๐) สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ยังไม่มี ประสิทธิภาพ และไม่ครอบคลุมทุกโรงเรียน ๔) แนวทางในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ จากการวิจัย พบว่า (๑) ควรผลักดันให้มีพระราชบัญญัติโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (๒) ควรมีระเบียบ บังคับใช้และบรรจุให้ได้รับเงินเดือนวุฒิ การศึกษาตามพระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ๒๕๔๗ (๓) ผู้บริหาร โรงเรียนควรสร้างความตระหนักเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากร ทุกคนในโรงเรียน

^{๗๐} พระครูสังฆรักษ์ชิษณุพงศ์ สนธิมคโค (ภฤตากร), “การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

มีการจัดอบรมให้ความรู้ และศึกษาดูงานประกันคุณภาพโรงเรียนอื่น ๆ (๔) หน่วยงาน ต้นสังกัด ควรแยกเงินเดือนครูออกจากค่าหัวนักเรียน และควรจัดสรรงบประมาณโดยแยกประเภทของ งบประมาณที่จะใช้จ่ายในส่วนต่าง ๆ เพื่อให้แต่ละโรงเรียนมีความสะดวกในการใช้จ่ายงบประมาณ (๕) ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำ แผนการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระต่าง ๆ (๖) ทางหน่วยงานต้นสังกัดต้องมานิเทศสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพราะจะได้ทราบ ปัญหาไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป (๗) ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมและ สนับสนุนให้มีการจัดอบรมครู และ พัฒนาครูในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการ สอน (๘) ควรมีการจัดทำสรุปรายงาน ประจำปี และรายงานผลการปฏิบัติโครงการต่าง ๆ เพื่อจัด เข้างานประกันคุณภาพการศึกษา (๙) ผู้บริหารโรงเรียนควรเพิ่มประสิทธิภาพในด้านนวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพใน การจัดกระบวนการเรียนการสอน (๑๐) โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้าน เพื่อเพิ่มประชากรนักเรียนให้มากขึ้น และ มี การสนับสนุนการศึกษาอย่างครบถ้วน^{๗๑}

พระมหาอภิชัย คุ่นเคย ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มที่ ๑ พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ กลุ่มที่ ๑ โดยรวมทั้ง ๖ ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการ เรียน ส่วนด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัยในแต่ละด้าน ดังนี้ ๑) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนฯ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบและพัฒนางานวิชาการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ โรงเรียนฯ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนโรงเรียนฯ ได้ประสานความร่วมมือกับ ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนร่วมกันเสริมสร้างพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ๒) ด้านการ พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนฯ ได้เพิ่มเติมสาระของรายวิชา สำหรับ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะเช่นการศึกษาภาษาบาลีและวิชาพระพุทธศาสนามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือโรงเรียนฯ ได้จัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนโรงเรียนฯ มีการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ๓) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู พบว่า โรงเรียนฯ ได้ปลูกฝังคุณธรรม

^{๗๑} พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภูทิวโส (ศักดิ์นิติจารุชัย), “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา กลุ่ม ๔”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๗), บทคัดย่อ.

ค่านิยมที่ดั่งาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการเป็นศาสนทายาทที่ดี ในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือโรงเรียนฯ ได้จัดสาระและกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องตรงตามหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนโรงเรียนฯ จัดบรรยากาศ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ๔) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่า โรงเรียนฯ ได้กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม โรงเรียนฯ ได้มีการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนฯ ได้มีการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือโรงเรียนฯ ได้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์หรือผลการเรียนของสถานศึกษาอื่น ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดอย่างถูกต้องเหมาะสม ส่วนโรงเรียนฯ ได้สร้างและปรับปรุงเครื่องมือวัดผล และประเมินผลให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ๕) ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า โรงเรียนฯ ได้พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ โรงเรียนฯ ได้ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ นิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่วนโรงเรียนฯ มีการประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ๖) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่า โรงเรียนฯ ได้มีการร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดระดับกลุ่มโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมดำเนินการตามระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือโรงเรียนฯ มีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพสถานศึกษา ส่วนโรงเรียนฯ มีการประสานงานกับสำนักรับรองมาตรฐานการศึกษา เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด^{๗๒}

พระมหาธชชัย จิริสโร (สงวนเรื่อง) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ๑) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นผู้บริหารและครูสอนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ภาพรวม ๕ ด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ภาพรวม ตามสถานภาพ พบว่า บรรพชิตและคฤหัสถ์มีความ

^{๗๒} พระมหาธชชัย คັນเคย, “การศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มที่ ๑”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต* (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๙), บทคัดย่อ.

คิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แตกต่างกัน อย่าง
 นัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน บรรพชิตและคฤหัสถ์มีความคิดเห็นต่อการ
 บริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้าน
 กระบวนการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา แตกต่างกัน อย่างนัยสำคัญทาง
 สถิติ ๐.๐๕ ส่วนด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการนิเทศภายใน ที่ไม่แตกต่างกัน
 อย่างนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ๓) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ตาม
 เพศ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม
 แผนกสามัญศึกษา ไม่แตกต่างกัน อย่างนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน
 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
 ศึกษา ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการ
 ศึกษา ด้านการนิเทศภายใน และด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ที่ไม่แตกต่างกัน อย่าง
 นัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ๔) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ตามอายุ ผู้บริหารและ
 ครูผู้สอนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
 ด้านการนิเทศภายใน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีอายุ ๓๐-๓๙ ปี มีความคิดเห็นต่อการ
 บริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านการนิเทศภายใน มากกว่า
 ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีอายุ ๕๐-๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ๕) ผลการเปรียบเทียบ
 ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม
 แผนกสามัญศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษาด้านสามัญศึกษา พบว่ากลุ่มที่มีวุฒิกศศึกษาปริญญา
 ตรีกับกลุ่มที่มีวุฒิกศศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันแนวทางการ
 พัฒนาการบริหารงานวิชาการ ๑) ด้านหลักสูตร ควรมีแนวทางการพัฒนาและเปิดโอกาสให้บุคลากร
 ในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และจัดอบรม
 สัมมนาด้านหลักสูตรแก่ครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ๒) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ควรมีการจัดทำ
 แผนการเรียนรู้ เพื่อเป็นรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน และทำให้
 ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ๓) ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ควรจัดนิเทศให้ความรู้
 วิธีการผลิตสื่อที่หลากหลายจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อสื่อเทคโนโลยีใหม่มาทดแทนของเก่าที่ชำรุด
 เสียหาย ๔) ด้านการนิเทศภายใน ควรมีการอบรมครูสอนก่อนเปิดภาคการศึกษาประจำปี เพื่อ
 ปรับปรุงวิธีสอนและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการนิเทศภายในระหว่างครูด้วยกัน ๕) ด้านการวัดผล
 และประเมินผลการศึกษา ควรออกแบบเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับความรู้ของ

ผู้เรียน มีกฎเกณฑ์ในการทดสอบ การวัดผลในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านความรู้ ความขยัน และความเอาใจใส่ ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลแก่ครูผู้สอน^{๗๓}

พระมหาธีรสุข ธมมสโร (อุปไซ) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี: กรณีศึกษาสำนักเรียน วัดโมลีโลกยาราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ๑. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษา ทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่ายู่ในระดับมาก ๒. ผู้บริหารครูผู้สอนและนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการจัดการศึกษา ดังนี้ ๑) ปัญหาอุปสรรคด้านหลักสูตร คือ เนื้อหาของหลักสูตร มีมากเกินไป ขาดการแก้ไขปรับปรุง และไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน ๒) ปัญหาอุปสรรค ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ การจัดครูเข้าสอนยังไม่เป็นระบบและได้มาตรฐาน ขาดแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน และการสอนขาดความยืดหยุ่น ๓) ปัญหาอุปสรรคด้าน สื่อการเรียนการสอน คือ สื่อที่ทันสมัยมีไม่เพียงพอ สื่อที่มีอยู่ขาดคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ๔) ปัญหาอุปสรรคด้าน กิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีน้อยเกินไป ขาดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้เรียนมา ๕) ปัญหาอุปสรรค ด้านการวัดผลและประเมินผล คือ เวลาในการเตรียมตัวเพื่อวัดผลประจำเดือนน้อยเกินไป การวัดผลเน้นความจำเป็นหลัก และขาดการบันทึกข้อมูลที่เป็นระบบ แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือ ๑) ด้านหลักสูตรควรปรับปรุง เนื้อหาของหลักสูตรให้ได้คุณภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน ๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น และปรับปรุงหนังสือเรียนให้ได้มาตรฐาน ๔) ด้านการเรียนการสอน ควรมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ๕) ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรกำหนดเวลาในการวัดผลประจำเดือนให้เหมาะสม ควรมีการวัดผลด้านอื่นนอกเหนือจากการวัดความจำและควรมีการบันทึกข้อมูลการวัดผลอย่างเป็นระบบ^{๗๔}

^{๗๓}พระมหาธชชัย จิริสโร (สงวนเรื่อง), “การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

^{๗๔}พระมหาธีรสุข ธมมสโร (อุปไซ), “การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี : กรณีศึกษาสำนักเรียน วัดโมลีโลกยาราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

๒.๕.๒ งานวิจัยในต่างประเทศ

Jong ได้ทำการศึกษาการบริหารความเสี่ยงในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และการวิจัยในเนเธอร์แลนด์ การศึกษานี้เพื่อทดสอบความเสี่ยงในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และวิจัยพื้นฐานในการจัดประเภทความรู้ ความเข้าใจ ๓ ประเภท ประโยชน์ที่จะเกิดกับความรู้ ความคิด ความสนใจที่ง่ายกว่า ในการมองเห็นความเสี่ยงในการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย อะไร คือความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการพัฒนาสังคม และอะไร คือความเสี่ยงต่อการสร้างพื้นฐาน การศึกษาที่ไม่ได้เกิดจากความแตกต่างด้านปัจจัยภายในองค์กรอื่น ผลลัพธ์จากการสำรวจด้วยการแจกแบบสอบถาม ประชุม และสัมภาษณ์ พบว่า สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยยังไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องประจำ ยังมีนโยบายผสมผสานด้านความปลอดภัย การรักษาความปลอดภัย และนักศึกษาที่มีขอบเขตจำกัด ต่อการรับรู้ความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากที่สุด น้อยที่สุด ต่อความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายในสิ่งแวดล้อมโดยไม่มีป้อมกัน ในเวลาเดียวกันไม่มีการสร้างความมุ่งมั่นเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ เกิดขึ้นเฉพาะภายในบุคคลในสถาบัน เกิดปัญหาด้านผู้สวบ่อย ๆ กับเจ้าหน้าที่และนักศึกษา นโยบายด้านความปลอดภัย และการรักษาความปลอดภัย และสิ่งที่ทำให้เกิดผลนั้นยังไม่มีแน่นอน^{๗๕}

Muehlbach ได้ศึกษาการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง: ความเข้าใจ ความสัมพันธ์ของปัจจัยเสี่ยงด้วยการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า นักศึกษาต่อเนื่องต้องการกระบวนการเพื่อพัฒนาวิธีการจัดการความเสี่ยง ระหว่างการวางแผนข้อค้นพบพิเศษ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ชี้ให้เห็นว่า ๑) แนวทางที่ดีที่สุดในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงสำหรับนักศึกษาต่อเนื่อง คือวางแผนให้ดี ๒) ผลหรือผลลัพธ์ที่ตามมาของความเสี่ยงในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องสามารถควบคุมได้ ๓) การปรับเปลี่ยนสามารถใช้ลดความเสี่ยงของการศึกษาต่อเนื่อง และ ๔) นักศึกษาต่อเนื่องจะต้องยอมรับความจริงว่าความเสี่ยงมักจะเกิดขึ้นเสมอในบางระดับ ระหว่างกิจกรรมการวางแผนทางวิชาการ ดังนั้น จึงมีข้อสังเกตจากการวิจัยอยู่ ๒ ประเด็น ประเด็นแรก และเป็นประเด็นที่เด่นที่สุด คือ นักการศึกษาต่อเนื่องจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับความเสี่ยง ประเด็นที่สอง การสร้างหรือพิสูจน์เทคนิคการจัดการความเสี่ยง ควรสังเคราะห์ขึ้น เพื่อให้เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดจากกระบวนการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง^{๗๖}

^{๗๕} Helsloot, J., & Jong, W. (2006, September). "Risk Management in Higher Education and Research in Netherlands". Journal of Contingencies and Crisis Management, Oxford, 14 (3), p 142.

^{๗๖} Muehlbach, S. Donald. (2008, December). "Risk Management Content analysis : Understanding the Relationship With Continuing Education Planning," Dissertation Abstracts International. 69(6), unpagged.

George Westerman ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อความจำเป็นในคุณค่ากลยุทธ์ทางธุรกิจ พบว่า ความเสี่ยงทางด้านเทคโนโลยี มี ๖ ด้านด้วยกัน คือ ๑) เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วยการบริหารองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน ระดับมาตรฐาน อายุ และเทคโนโลยี ๒) ประโยชน์การใช้และข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วยความสอดคล้องของข้อมูล ระดับของข้อกำหนดความซับซ้อนของโครงสร้าง ๓) บุคคลและทักษะ ประกอบด้วยการหมุนเวียน การวางแผนทางด้านทักษะ อบรม การรับคนใหม่ ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ๔) ผู้จำหน่ายและหุ้นส่วนอื่น ๆ ประกอบด้วยวิธีการใช้/มาตรฐานการยอมรับความเสี่ยงของลูกค้า ๕) นโยบายและกระบวนการ ประกอบด้วยการควบคุมโครงสร้างระดับมาตรฐาน ระดับความรับผิดชอบ และ ๖) องค์กร ประกอบด้วยโครงสร้างองค์กร การตัดค่าใช้จ่าย/ต้นทุน กระบวนการลงทุน^{๗๕}

Calantone, Cavusgil และ Zhao ได้ศึกษาการปรับตัวขององค์กรศักยภาพของบริษัทและผลประกอบการของบริษัท พบว่า องค์กรสมัยใหม่ต้องการการเรียนรู้และการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง และการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบัน การหาข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวต่อการเรียนรู้มีส่วนประกอบ ๔ อย่าง คือ การมีข้อมูลที่จะเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ การเปิดใจยอมรับ และการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กร กรอบแนวคิดที่ใช้ทดสอบข้อมูลจากคณะผู้บริหารของอุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา การปรับตัวต่อการเรียนรู้มีแนวโน้มจะเสริมสร้างเป็นอันดับที่สองมีผลมาจากนวัตกรรมของบริษัท และจะมีผลย้อนกลับมาต่อผลประกอบการของบริษัทจากการทดสอบผล สรุปโดยทั่วไปการพยากรณ์เชิงทฤษฎีสามารถสนับสนุนและทำให้ปรากฏสิ่งที่น่าสนใจได้^{๗๖}

Buck ได้ทำการวิจัยเรื่อง Risk Analysis Method Can Help Firm's Investment Less of A Gamble พบว่า สภาพในอดีตมีข้อจำกัดในการวิเคราะห์ความเสี่ยงทางด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงในเรื่องสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน และความเสี่ยงทางด้านเศรษฐกิจ โดยสามารถปรับปรุงขึ้นโดยให้บริษัทต่าง ๆ นำแนวความคิดในเรื่องการวิเคราะห์ความ

^{๗๕} George Westerman. (2006, December). "IT Risk Management : From IT Necessity to Strategic Business Value", Center for information systems research, Sloan School of Management. 4658-07, p 336.

^{๗๖} Calantone, J. Roger, S. Tamer Cavusgil and Yushan Zhao. (2002, September) "Learning Orientation, Firm Innovation Capability, and Firm Performance," Industrial Marketing Management. 31(6), p 515-524.

เสี่ยง สามารถใช้การคำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการคำนวณ เพื่อให้การลงทุนของบริษัทนั้นไม่อยู่ในสภาพที่เสี่ยงในการลงทุน^{๗๙}

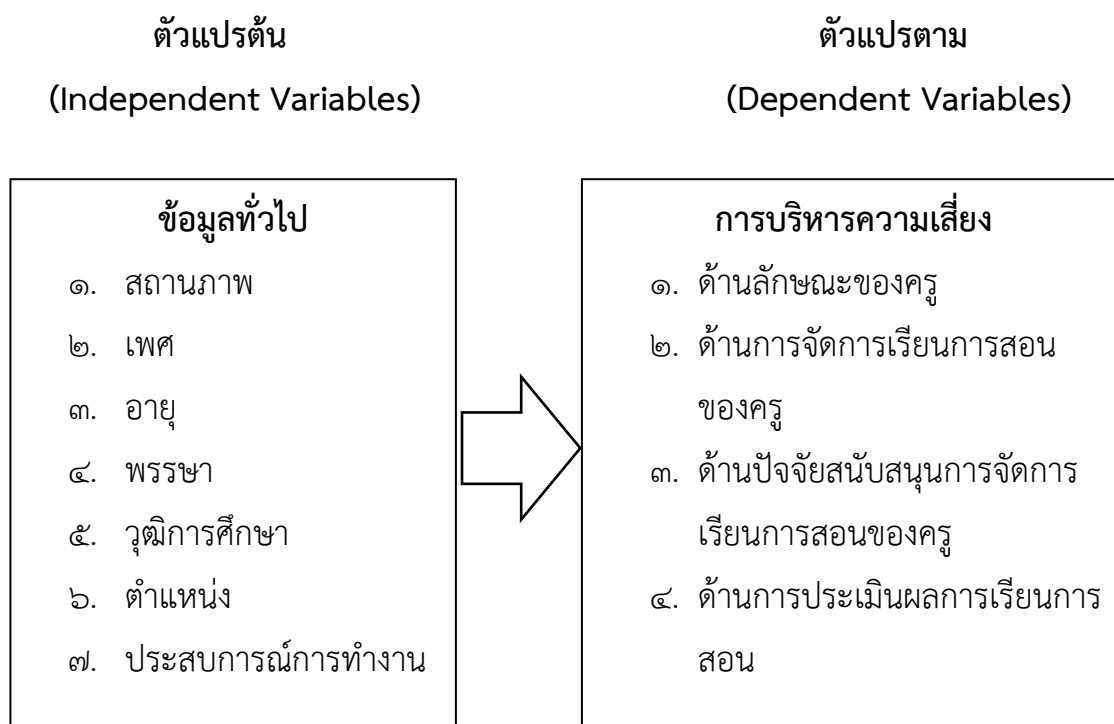
จากงานวิจัยที่ได้ศึกษามา อาจสรุปได้ว่า ความเสี่ยงในสถานศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้านเช่น ด้านการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านการบ่งชี้เหตุการณ์ ด้านการตอบสนองต่อความเสี่ยง และด้านการประเมินความเสี่ยง เป็นต้น การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา สรุปได้ว่าการบริหารงานหลายด้าน เช่น ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา เป็นต้น และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ก็เป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยจะศึกษาด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนของครู ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู และด้านคุณลักษณะของครู เพราะครู ถือเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารความเสี่ยง กฎพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรฐานและเกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อบังคับของคุรุสภา พ.ศ. ๒๕๔๘ และมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาประยุกต์ใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดเพื่อการศึกษาระดับความเสี่ยงและหาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนไว้ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านคุณลักษณะของครู ๒) ด้านการ

^{๗๙} Buck, James R. (1982, November). "Risk Analysis Method can Help Firm's Investments Less of a Gamble". Industrial Engineering Journal. p 35-41.

จัดการเรียนการสอนของครู ๓) ด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู ๔) ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน กรอบแนวคิดดังกล่าวสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน หาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน และเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ โดยมีการดำเนินการวิจัยด้วยขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Description Research) โดยมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความเห็นจากผู้บริหารและครู และเก็บข้อมูลสัมภาษณ์จากผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวน ๑๔ โรงเรียน ได้ดังนี้

๑) ผู้บริหาร จำนวน ๓๔ รูป/คน

๒) ครู จำนวน ๒๔๑ รูป/คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๗๕ รูป/คน

ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนผู้บริหารและครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

ที่	รายชื่อโรงเรียน	จังหวัด	ประชากร	
			ผู้บริหาร	ครู
๑	วชิรมกุฏ	กรุงเทพมหานคร	๒	๑๑
๒	บาลีสหวิทยา มจร	กรุงเทพมหานคร	๕	๑๘
๓	วัดศรีบุญเรือง	กรุงเทพมหานคร	๒	๑๙
๔	บาลีไตรปิฎก มจร	กรุงเทพมหานคร	๕	๑๙

๕	พุทธศาสตร์วิทยา	กรุงเทพมหานคร	๒	๒๑
๖	วัดกาญจนสิงหาสน์วิทยา	กรุงเทพมหานคร	๒	๑๙
๗	พระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล	กรุงเทพมหานคร	๒	๓๒
๘	วัดผ่องพลอยวิริยาราม	กรุงเทพมหานคร	๒	๑๙
๙	พระปริยัติธรรมพรหมวชิรญาณ	กรุงเทพมหานคร	๒	๑๔
๑๐	วัดเสนาหา	นครปฐม	๒	๙
๑๑	พระปริยัติธรรมมหาสวัสดิ์วิทยา	นครปฐม	๒	๖
๑๒	วัดโกเมศรัตนาราม	ปทุมธานี	๒	๘
๑๓	เตรียมพุทธศาสตร์	ปทุมธานี	๒	๓๐
๑๔	พระปริยัติธรรมพระราหุล	ปทุมธานี	๒	๑๖
รวมประชากร			๓๔	๒๔๑
			๒๗๕	

ที่มา: กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (๒๕๖๐)^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ โดยใช้สูตรของ Krejcie & Morgan^๒ ซึ่งมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

สูตรการคำนวณของ Krejcie & Morgan

$$n = \frac{\chi^2 Np(1-p)}{e^2 (N-1) + \chi^2 p(1-p)}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

χ^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% ($\chi^2=3.841$)

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p = 0.5)

^๑ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ข้อมูลจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๐ (ครั้งที่ ๑), หน้า ๙.

^๒ Robert V.Krejcie and Eayrle W. Morgan, Educational and Psychological Measurement, 1970. p 608 – 609.

แทนค่าสูตร

วิธีการคำนวณผู้วิจัยต้องทราบขนาดประชากรและสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร และกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนและระดับความเชื่อมั่นด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน ๒๗๕ รูป/คน ยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างได้ ๕ % ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % และสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ ๐.๕ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเท่ากับ

$$n = \frac{\chi^2 Np(1-p)}{e^2 (N-1) + \chi^2 p(1-p)}$$

$$\begin{aligned} n &= \frac{3.841 \times 275 \times 0.5 \times 0.5}{(.05)^2 (275 - 1) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5} \\ &= ๑๖๑ \text{ รูป/คน} \end{aligned}$$

จากการคำนวณ โดยใช้สูตรของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๖๑ รูป/คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหาร/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน ๑๔ รูป/คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกโรงเรียนละ ๑ รูป/คน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

๓.๓.๑.๑ แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

๓.๓.๑.๑.๑ ศึกษาหลักการ แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยง และแนวคิดการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา กฎหมายการศึกษา มาตรฐานการศึกษา และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

๓.๓.๑.๑.๒ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามที่จะใช้ในการวิจัย แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๓.๓.๑.๑.๓ ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบสอบถามที่กำหนดไว้ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๓.๓.๑.๑.๔ การตรวจสอบความตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสมควรแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้มีความถูกต้องของภาษา ความตรง และความครอบคลุมเชิงเนื้อหา

๓.๓.๑.๑.๕ การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความตรงและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญเสนอไว้ แล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหาร และครูโรงเรียนในสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ จำนวน ๑ แห่ง จำนวน ๓๐ ชุด และนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach^๓

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

๓.๓.๒.๑ แบบสอบถาม แบ่งเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับ สถานภาพ เพศ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และอายุราชการ/ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนมีองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านคุณลักษณะของครู ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ๓) ด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู และ ๔) ด้านการประเมินผลการเรียนการสอนซึ่งแบ่งเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ เกี่ยวกับระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) คือ มาก ปานกลาง น้อย

^๓ Hopkin & Stanley (1990), อ้างถึงใน ประภาพร ศรีตระกูล, แบบฝึกและเอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา ๒๑๓๓๒๐ ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา, (ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ,๒๕๕๐), หน้า ๓๐.

ส่วนที่ ๒ เกี่ยวกับผลกระทบต่อโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ ๓ เกี่ยวกับวิธีบริหารความเสี่ยง เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีรายละเอียดดังนี้ ๑) ยอมรับประเด็นดังกล่าวโดยไม่ดำเนินการใด ๆ เพิ่มเติม ๒) ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน ๓) ให้หน่วยงานอื่นรับผิดชอบ ๔) หลีกเลี่ยง/หยุดการทำกิจกรรมดังกล่าว

๓.๓.๒.๒ แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการนำผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามมาสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้บริหารเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลักสูตรพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ เพื่อขออนุญาตใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

๓.๔.๒ ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามสถานศึกษา ทั้งทางไปรษณีย์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล และขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ที่คุณผู้วิจัยได้จำหน่ายซองถึงผู้วิจัย พร้อมติดแสตมป์ไว้แล้ว เพื่อความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับ และแบบสอบถามส่วนหนึ่งผู้วิจัยนำส่ง และติดต่อขอรับคืนด้วยตนเอง ส่งแบบสอบถามจำนวน ๑๖๑ ชุด และได้รับคืน ๑๖๑ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ เมื่อเก็บข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้ครบถ้วนแล้ว จึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์

๓.๔.๓ แบบสัมภาษณ์ นำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก และบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ จำนวน ๑๔ โรงเรียน

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

๓.๕.๑ การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

มีเกณฑ์ในการแปลความหมายจากค่าความถี่ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นที่มีความถี่มาก	หมายถึง	มีความเสี่ยงน้อย
ระดับความคิดเห็นที่มีความถี่ปานกลาง	หมายถึง	มีความเสี่ยงปานกลาง
ระดับความคิดเห็นที่มีความถี่น้อย	หมายถึง	มีความเสี่ยงมาก

๓.๕.๓ การวิเคราะห์ระดับผลกระทบต่อโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

มีเกณฑ์ในการแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย ดังนี้

๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง	มีผลกระทบต่อโรงเรียน	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง	มีผลกระทบต่อโรงเรียน	อยู่ในระดับ	มาก
๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง	มีผลกระทบต่อโรงเรียน	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง	มีผลกระทบต่อโรงเรียน	อยู่ในระดับ	น้อย
๑.๐๐ - ๑.๕๐	หมายถึง	มีผลกระทบต่อโรงเรียน	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

๓.๕.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนา (Descriptive Analysis)

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน และเพื่อเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ๔.๒ ระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน
- ๔.๓ ระดับผลกระทบต่อโรงเรียน
- ๔.๔ แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน
- ๔.๕ ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเพื่อหาแนวทางบริหารความเสี่ยง
- ๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวน ๑๖๑ คน ผู้วิจัยได้สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพ เพศ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และอายุราชการ/ประสบการณ์การทำงาน นำเสนอผลในรูปแบบของตารางแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) รายละเอียดดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๑๖๑)

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
๑. สถานภาพ			
	บรรพชิต	๑๑๑	๖๘.๙
	คฤหัสถ์	๕๐	๓๑.๑
๒. เพศ			
	ชาย	๑๓๙	๘๖.๓
	หญิง	๒๒	๑๓.๗
๓. อายุ			
	ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๑๑	๖.๘
	๓๐ - ๓๙ ปี	๖๕	๔๐.๔
	๔๐ - ๔๙ ปี	๓๓	๒๐.๕
	๕๐ - ๕๙ ปี	๕๒	๓๒.๓
	๖๐ ปีขึ้นไป	๐	๐
๔. พรรษา			
	ต่ำกว่า ๑๐ พรรษา	๘๗	๕๔.๐
	๑๐ - ๑๙ พรรษา	๕๘	๓๖.๐
	๒๐ - ๒๙ พรรษา	๑๐	๖.๒
	๓๐ พรรษาขึ้นไป	๖	๓.๗
๕. วุฒิการศึกษา			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑	๖.๘
	ปริญญาตรี	๙๔	๕๘.๔
	ปริญญาโท	๕๒	๓๒.๓
	ปริญญาเอก	๔	๒.๕
๖. ตำแหน่ง			
	ผู้บริหาร	๑๔	๘.๗
	ครู	๑๔๗	๙๑.๓
๗. อายุราชการ/ ประสบการณ์การทำงาน			
	ต่ำกว่า ๕ ปี	๓๓	๒๐.๕
	๖ - ๑๐ ปี	๘๐	๔๙.๗
	๑๑ - ๑๕ ปี	๔๘	๒๙.๘
	๑๖ ปีขึ้นไป	๐	๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ เป็นบรรพชิต จำนวน ๑๑๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙ เป็นชาย จำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๓ มีอายุระหว่าง ๓๐ - ๓๙ ปี จำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๔ มีพรรษาต่ำกว่า ๑๐ พรรษา จำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๔ ดำรงตำแหน่งครู ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๓ อายุราชการ/ประสบการณ์การทำงาน ๖ - ๑๐ ปี จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๗

๔.๒ ระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับความเสี่ยงด้านด้านการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงค่าความถี่ และร้อยละ รายละเอียดดังตารางที่ ๔.๒ - ๔.๕ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ความถี่ และร้อยละของระดับความเสี่ยงด้านคุณลักษณะของครู

(n = ๑๖๑)

ที่	ด้านคุณลักษณะของครู	ระดับความคิดเห็น						แปล ผล ระดับ ความ เสี่ยง
		มาก		ปานกลาง		น้อย		
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
๑	ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร	๑๑	๖.๘	๗๙	๔๙.๑	๕๐	๓๑.๑	ปาน กลาง
๒	ครูมีความรู้ในเนื้อหาสาระ วิชาที่สอน	๓๐	๑๘.๖	๖๒	๓๘.๕	๔๕	๒๘.๐	ปาน กลาง
๓	ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน	๑๓	๘.๑	๘๓	๕๑.๖	๔๘	๒๙.๘	ปาน กลาง
๔	ครูที่พัฒนาตนเองด้าน วิชาการ	๒๒	๑๓.๗	๗๙	๔๙.๑	๔๖	๒๘.๖	ปาน กลาง
๕	ครูมีความรู้เกี่ยวกับ กฎหมายการศึกษา	๓๒	๑๙.๙	๘๗	๕๔.๐	๓๔	๒๑.๑	ปาน กลาง
๖	ครูที่เอาใจใส่นักเรียนด้าน การเรียนอย่างทั่วถึงและ เป็นธรรม	๔๓	๒๖.๗	๕๔	๓๓.๕	๔๒	๒๖.๑	ปาน กลาง

จากตารางที่ ๔.๒ ครูมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐ ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๖ มีครูวิเคราะห์หลักสูตรและครูที่พัฒนาการตนเองด้านวิชาการ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑ ครูมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่สอน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๕ ครูที่เอาใจใส่นักเรียนด้านการเรียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” แสดงว่า มีความเสี่ยงอยู่ระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓ ความถี่ และร้อยละของระดับความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของครู

(n = ๑๖๑)

ที่	ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู	ระดับความคิดเห็น						แปลผลระดับความเสี่ยง
		มาก		ปานกลาง		น้อย		
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
๑	ครูมีทักษะในการเขียนโครงการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	๑๙	๑๑.๘	๗๓	๔๕.๓	๕๓	๓๒.๙	ปานกลาง
๒	ครูนำผลงานวิจัยมาใช้เป็นฐานในการเรียนการสอน	๓๗	๒๓.๐	๗๑	๔๔.๑	๔๘	๒๙.๘	ปานกลาง
๓	ครูมีทักษะในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน	๔๒	๒๖.๑	๗๓	๔๕.๓	๓๐	๑๘.๖	ปานกลาง
๔	ครูมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	๓๐	๑๘.๖	๙๖	๕๙.๖	๓๑	๑๙.๓	ปานกลาง
๕	ครูมีวิธีการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	๓๙	๒๔.๒	๕๓	๓๒.๙	๔๑	๒๕.๕	ปานกลาง
๖	ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	๓๒	๑๙.๙	๖๐	๓๗.๓	๔๑	๒๕.๕	ปานกลาง

๗	ครูมีการบูรณาการ กระบวนการเรียนรู้ข้าม กลุ่มสาระการเรียนรู้	๑๑	๖.๘	๙๔	๕๘.๔	๕๕	๓๔.๒	ปาน กลาง
๘	ครูจัดกิจกรรมที่คำนึงถึง ความแตกต่างระหว่าง บุคคลของผู้เรียน	๑๘	๑๑.๒	๑๐๓	๖๔.๐	๓๑	๑๙.๓	ปาน กลาง
๙	ครูจัดให้มีการสอนเสริม ให้กับนักเรียนที่มีผลการ เรียนต่ำ	๑๘	๑๑.๒	๗๙	๔๙.๑	๖๑	๓๗.๙	ปาน กลาง
๑๐	ครูบันทึกผลการสอน หลังจากจบกระบวนการ เรียนการสอนเพื่อเป็น ข้อมูลในการปรับปรุงการ เรียนการสอน	๕๘	๓๖.๐	๒๐	๑๒.๔	๑๘	๑๑.๒	น้อย
๑๑	ครูจัดเนื้อหาการเรียนการ สอนตรงตามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน	๗๒	๔๔.๗	๐	๐.๐	๔๙	๓๐.๔	น้อย
๑๒	ครูตรวจงานนักเรียนและ บันทึกคะแนนทุกครั้ง	๔๑	๒๕.๕	๖๐	๓๗.๓	๓๗	๒๓.๐	ปาน กลาง

จากตารางที่ ๔.๓ ครูจัดเนื้อหาการเรียนการสอนตรงตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗ ครูบันทึกผลการสอนหลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐ อยู่ในระดับ “มาก” แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย ครูจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๐ ครูมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๔ ครูมีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๔ ครูจัดให้มีการสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑ ครูมีทักษะในการเขียนโครงการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓ ครูมีทักษะในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓ ครูนำผลงานวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑ ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓ ครูตรวจงานนักเรียนและบันทึกคะแนนทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓ และครูมีวิธีการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๙ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๔ ความถี่ และร้อยละของระดับความเสี่ยงด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

(n = ๑๖๑)

ที่	ด้านปัจจัยสนับสนุน การเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น						แปล ผล ระดับ ความ เสี่ยง
		มาก		ปานกลาง		น้อย		
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
๑	มีตำราและเอกสารในการ เรียนการสอนเพียงพอ	๕๐	๓๑.๑	๖๐	๓๗.๓	๓๒	๑๙.๙	ปาน กลาง
๒	มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน	๑๐๘	๖๗.๑	๓๒	๑๙.๙	๑๔	๘.๗	น้อย
๓	มีห้องเรียนเพียงพอสำหรับ นักเรียน	๕๔	๓๓.๕	๕๙	๓๖.๖	๓๒	๑๙.๙	ปาน กลาง
๔	มีคอมพิวเตอร์หรือ อุปกรณ์/เทคโนโลยีอื่น ๆ เพียงพอสำหรับนักเรียน	๗๙	๔๙.๑	๓๙	๒๔.๒	๓๑	๑๙.๓	น้อย
๕	มีระบบเทคโนโลยีสาร สนเทศที่มีประสิทธิภาพ	๕๖	๓๔.๘	๗๐	๔๓.๕	๓๐	๑๘.๖	ปาน กลาง
๖	นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนอย่างทั่วถึง	๕๑	๓๑.๗	๕๐	๓๑.๑	๔๓	๒๖.๗	น้อย
๗	นักเรียนมีโอกาสนในการ เรียนรู้นอกโรงเรียน	๗๖	๔๗.๒	๔๕	๒๘.๐	๓๖	๒๒.๔	น้อย
๘	มีโครงการฝึกอบรมให้ครู สร้างนวัตกรรมใช้ในการ เรียนการสอน	๕๔	๓๓.๕	๕๖	๓๔.๘	๔๗	๒๙.๒	ปาน กลาง
๙	มีงบประมาณเพียงพอใน การนำนักเรียนไปหา ประสบการณ์นอกโรงเรียน	๗๖	๔๗.๒	๕๗	๓๕.๔	๑๙	๑๑.๘	น้อย
๑๐	มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการ เรียนการสอน เช่น อุปกรณ์ วิทยาศาสตร์ เพียงพอ	๘๗	๕๔.๐	๕๗	๓๕.๔	๑๔	๘.๗	น้อย

จากตารางที่ ๔.๔ มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๑ มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์วิทยาศาสตร์เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐ มีคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์/เทคโนโลยีอื่น ๆ เพียงพอสำหรับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑ นักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้นอกโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๒ มีงบประมาณเพียงพอในการนำนักเรียนไปหาประสบการณ์นอกโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๒ นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗ อยู่ในระดับ “มาก” แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕ มีตำราและเอกสารในการเรียนการสอนเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓ มีห้องเรียนเพียงพอสำหรับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖ และมีโครงการฝึกอบรมให้ครูสร้างนวัตกรรมใช้ในการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๘ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๕ ความถี่ และร้อยละของระดับความเสี่ยงด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

(n = ๑๖๑)

ที่	ด้านการประเมินผล การเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น						แปล ผล ระดับ ความ เสี่ยง
		มาก		ปานกลาง		น้อย		
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
๑	มีการประเมินก่อนการ เรียนการสอน	๘๗	๕๔.๐	๓๘	๒๓.๖	๒๕	๑๕.๕	น้อย
๒	มีการประเมินหลังการ เรียนการสอน	๕๒	๓๒.๓	๗๐	๔๓.๕	๓๘	๒๓.๖	ปาน กลาง
๓	มีการสร้างเครื่องมือและ ประเมินผลการเรียนรู้ตาม สภาพจริง	๙๗	๖๐.๒	๔๗	๒๙.๒	๑๒	๗.๕	น้อย
๔	ใช้เครื่องมือในการวัดผลที่ สอดคล้อง	๓๕	๒๑.๗	๕๙	๓๖.๖	๖๕	๔๐.๔	มาก
๕	มีการนำผลที่ได้มา พัฒนาการเรียนการสอน	๔๙	๓๐.๔	๖๒	๓๘.๕	๓๒	๑๙.๙	ปาน กลาง

จากตารางที่ ๔.๕ มีการสร้างเครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๒ มีการประเมินก่อนการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐ อยู่ในระดับ “มาก” แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย มีการประเมินหลังการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕ มีการนำ

ผลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๕ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ใช้เครื่องมือในการวัดผลที่สอดคล้อง คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๔ อยู่ในระดับ “น้อย” แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก

๔.๓ ระดับผลกระทบต่อโรงเรียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับผลกระทบต่อโรงเรียนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอ ในรูปแบบตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายละเอียดดังตารางที่ ๔.๖ - ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมของระดับผลกระทบต่อโรงเรียน

(n = ๑๖๑)

ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑. ด้านคุณลักษณะของครู	๓.๓๖	๐.๙๒๓	ปานกลาง
๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน	๓.๗๑	๐.๔๑๐	มาก
๓. ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน	๒.๗๔	๐.๔๑๘	ปานกลาง
๔. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	๓.๒๗	๐.๖๖๙	ปานกลาง
รวม	๓.๒๗	๐.๓๗๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ ระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๓๗๗ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๑๐ ด้านคุณลักษณะของครู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๒๓ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๖๙ และด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๑๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลกระทบต่อโรงเรียนด้านคุณลักษณะของครู

(n = ๑๖๑)

ด้านคุณลักษณะของครู	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑. ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร	๓.๔๓	๑.๐๘๘	ปานกลาง
๒. ครูมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่สอน	๓.๓๑	๑.๑๔๗	ปานกลาง
๓. ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน	๓.๔๒	๑.๑๐๕	ปานกลาง
๔. ครูที่พัฒนาตนเองด้านวิชาการ	๓.๔๖	๑.๑๗๘	ปานกลาง
๕. ครูมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา	๓.๒๙	๑.๒๓๘	ปานกลาง
๖. ครูที่เอาใจใส่นักเรียนด้านการเรียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	๓.๒๔	๑.๒๓๙	ปานกลาง
รวม	๓.๓๖	๐.๙๒๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ ระดับผลกระทบต่อโรงเรียนด้านคุณลักษณะของครู ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๒๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับผลกระทบปานกลาง โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครูที่พัฒนาตนเองด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๖ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๑๗๘ ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๓ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๐๘๘ ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๑๐๕ ครูมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๑ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๑๔๗ ครูมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๙ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๒๓๘ และครูที่เอาใจใส่นักเรียนด้านการเรียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๒๓๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลกระทบต่อโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนของครู

(n = ๑๖๑)

	ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑.	ครูมีทักษะในการเขียนโครงการงานเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	๓.๘๐	๑.๒๙๐	มาก
๒.	ครูนำผลงานวิจัยมาใช้เป็นฐานในการเรียนการสอน	๔.๒๕	๐.๘๘๒	มาก
๓.	ครูมีทักษะในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน	๔.๒๐	๑.๐๐๗	มาก
๔.	ครูมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	๔.๑๒	๐.๙๖๔	มาก
๕.	ครูมีวิธีการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	๓.๗๓	๑.๓๓๑	มาก
๖.	ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	๓.๙๓	๑.๑๗๙	มาก
๗.	ครูมีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้	๓.๓๗	๑.๓๕๙	ปานกลาง
๘.	ครูจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	๓.๔๕	๑.๓๖๐	ปานกลาง
๙.	ครูจัดให้มีการสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ	๓.๓๗	๑.๓๕๔	ปานกลาง
๑๐.	ครูบันทึกผลการสอนหลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน	๓.๕๑	๑.๓๒๓	มาก
๑๑.	ครูจัดเนื้อหาการเรียนการสอนตรงตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	๓.๔๙	๑.๑๐๒	ปานกลาง
๑๒.	ครูตรวจงานนักเรียนและบันทึกคะแนนทุกครั้ง	๓.๓๒	๑.๓๓๐	ปานกลาง
รวม		๓.๗๑	๐.๔๑๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ ระดับผลกระทบต่อโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนของครูในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๔๑๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับผลกระทบมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ครุณาผลงานวิจัยมาใช้เป็นฐานในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๘๒ ครูมีทักษะในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๐๐๗ ครูมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๒ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๖๔ ครุณานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๓ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๑๗๙ ครูมีทักษะในการเขียนโครงการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๒๙๐ ครูมีวิธีการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๓ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๓๓๑ และครูบันทึกผลการสอนหลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๑ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๓๒๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลกระทบต่อโรงเรียนด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

(n = ๑๖๑)

ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑. มีตำราและเอกสารในการเรียนการสอนเพียงพอ	๒.๕๙	๐.๘๒๕	ปานกลาง
๒. มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	๒.๘๗	๐.๗๙๙	ปานกลาง
๓. มีห้องเรียนเพียงพอสำหรับนักเรียน	๒.๘๘	๐.๙๑๓	ปานกลาง
๔. มีคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์/เทคโนโลยีอื่น ๆ เพียงพอสำหรับนักเรียน	๒.๙๔	๐.๖๙๑	ปานกลาง
๕. มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ	๒.๖๔	๑.๐๓๔	ปานกลาง
๖. นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างทั่วถึง	๒.๖๐	๐.๙๖๖	ปานกลาง
๗. นักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้นอกโรงเรียน	๒.๗๑	๐.๕๙๖	ปานกลาง
๘. มีโครงการฝึกอบรมให้ครูสร้างนวัตกรรมใช้	๒.๘๑	๐.๗๐๓	ปานกลาง

ในการเรียนการสอน			
๙.	มีงบประมาณเพียงพอในการนำนักเรียนไปหาประสบการณ์นอกโรงเรียน	๒.๗๐	๐.๖๙๐ ปานกลาง
๑๐.	มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ เพียงพอ	๒.๖๒	๐.๙๑๕ ปานกลาง
รวม		๒.๗๔	๐.๕๑๘ ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๙ ระดับผลกระทบต่อโรงเรียนด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๑๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับผลกระทบปานกลาง โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์/เทคโนโลยีอื่น ๆ เพียงพอสำหรับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๙๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๙๑ มีห้องเรียนเพียงพอสำหรับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๘๘ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๑๓ มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๘๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๙๙ มีโครงการฝึกอบรมให้ครูสร้างนวัตกรรมใช้ในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๘๑ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๐๓ นักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้นอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๑ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๙๖ มีงบประมาณเพียงพอในการนำนักเรียนไปหาประสบการณ์นอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๙๐ มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๔ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๐๓๔ มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๒ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๑๕ นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๐ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๖๖ และมีตำราและเอกสารในการเรียนการสอน เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๙ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๒๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับผลกระทบต่อโรงเรียนด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

(n = ๑๖๑)

ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
๑. มีการประเมินก่อนการเรียนการสอน	๓.๑๖	๑.๓๙๑	ปานกลาง
๒. มีการประเมินหลังการเรียนการสอน	๓.๓๖	๑.๒๖๓	ปานกลาง
๓. มีการสร้างเครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	๓.๒๕	๑.๒๘๐	ปานกลาง
๔. ใช้เครื่องมือในการวัดผลที่สอดคล้อง	๓.๑๗	๑.๒๘๑	ปานกลาง
๕. มีการนำผลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน	๓.๔๒	๑.๒๐๗	ปานกลาง
รวม	๓.๒๗	๐.๖๖๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๐ ระดับผลกระทบต่อโรงเรียนด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๖๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับผลกระทบปานกลาง โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการนำผลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๒๐๗ มีการประเมินหลังการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๒๖๓ มีการสร้างเครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๕ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๒๘๐ ใช้เครื่องมือในการวัดผลที่สอดคล้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๗ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๒๘๑ และมีการประเมินก่อนการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๖ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๓๙๑ ตามลำดับ

๔.๔ แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงค่าความถี่ และร้อยละ รายละเอียดดังตารางที่ ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๑ แนวทางการบริหารความเสี่ยง

(n = ๑๖๑)

ที่	ข้อสรุป	จำนวน	ร้อยละ
ด้านคุณลักษณะของครู			
๑	ยอมรับประเด็นดังกล่าวโดยไม่ดำเนินการใด ๆ เพิ่มเติม	๐	๐
๒	ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน	๑๖๑	๑๐๐.๐
๓	ให้หน่วยงานอื่นรับผิดชอบ	๐	๐
๔	หลีกเลี่ยง/หยุดการทำกิจกรรมดังกล่าว	๐	๐
ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู			
๑	ยอมรับประเด็นดังกล่าวโดยไม่ดำเนินการใด ๆ เพิ่มเติม	๐	๐
๒	ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน	๑๖๑	๑๐๐.๐
๓	ให้หน่วยงานอื่นรับผิดชอบ	๐	๐
๔	หลีกเลี่ยง/หยุดการทำกิจกรรมดังกล่าว	๐	๐
ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน			
๑	ยอมรับประเด็นดังกล่าวโดยไม่ดำเนินการใด ๆ เพิ่มเติม	๐	๐
๒	ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน	๑๖๑	๑๐๐.๐
๓	ให้หน่วยงานอื่นรับผิดชอบ	๐	๐
๔	หลีกเลี่ยง/หยุดการทำกิจกรรมดังกล่าว	๐	๐
ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน			
๑	ยอมรับประเด็นดังกล่าวโดยไม่ดำเนินการใด ๆ เพิ่มเติม	๐	๐
๒	ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน	๑๖๑	๑๐๐.๐
๓	ให้หน่วยงานอื่นรับผิดชอบ	๐	๐
๔	หลีกเลี่ยง/หยุดการทำกิจกรรมดังกล่าว	๐	๐

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง ๔ ด้าน คือ ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเพื่อหาแนวทางบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอน

เมื่อได้ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นด้วยแบบสอบถาม แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารเพื่อหาแนวทางการควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ด้านคุณลักษณะของครู พบว่า ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน มีรายละเอียด ดังนี้

๔.๕.๑ ด้านคุณลักษณะของครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ด้านคุณลักษณะของครู พบว่า ผู้บริหารยังไม่ได้ให้แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน แต่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารความเสี่ยงด้านคุณลักษณะของครู ดังนี้

๔.๕.๑.๑ การวิเคราะห์หลักสูตร

๑) โรงเรียนมีการประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้มีส่วนร่วม คือ โรงเรียน ครู และชุมชน

๒) โรงเรียนมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแกนกลาง

๓) โรงเรียนมีการติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร สม่ำเสมอ

ดังคำให้สัมภาษณ์บางตอนที่ว่า

“...หลักสูตรที่โรงเรียนนำมาใช้ต้องผ่านที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา โดยจะต้องมีการประชุมร่วมกัน ระหว่าง ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรร่วมกัน...”^๑

“...คุณครูทุกท่านมีการเขียนแผนการสอนอยู่เสมออยู่แล้ว ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำ และทางโรงเรียนยังสนับสนุนให้ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตรอยู่เสมอ นอกจากที่กล่าวมา ในบางโอกาสก็มีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร มาให้ความรู้แก่ครูในโรงเรียน...”^๒

^๑ คำให้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๒ คำให้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

“...โรงเรียนให้ฝ่ายวิชาการ ประเมินหลักสูตรที่ใช้สอนในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และยังมีการประเมินผลสมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนอยู่ตลอด...”^๓

๔.๕.๑.๒ การวิจัยในชั้นเรียน

๑) ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยได้จัดให้มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการจัดฝึกอบรม การสัมมนาเชิงวิชาการ สนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการทำวิจัย

๒) ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการทำวิจัย เพื่อให้ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำวิจัย

๓) ผู้บริหารโรงเรียน ตั้งคณะทำงานมาดูแลการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน โดยมีการติดตามประเมินผลการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

๔) ผู้บริหารโรงเรียน สนับสนุนให้มีการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ

ดังคำให้สัมภาษณ์บางตอนที่ว่า

“...ทางโรงเรียนได้มีการสนับสนุนอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำวิจัย เช่น กระดาษหมึกพิมพ์ เครื่องปริ้นท์ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการวิจัย...”^๔

“...ได้มีการจัดหาสื่อ เช่น หนังสือ วารสาร เป็นต้น ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมาไว้ประจำโรงเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลได้สะดวก...”^๕

“...ได้มีการเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญในการทำวิจัยมาให้ความรู้แก่ครู ในรูปแบบของการจัดอบรมสัมมนา หรือไม่ก็จะมีการส่งครูไปอบรมในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย แล้วนำมาเผยแพร่ความรู้ให้แก่ครูในโรงเรียนต่อไป...”^๖

๔.๕.๑.๓ พัฒนาด้านวิชาการ

๑) ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้ครูได้สอนตรงตามวิชาเอกที่ตนถนัด หากต้องสอนนอกเหนือจากวิชาเอกที่ตนถนัด ควรส่งเสริมให้มีการส่งเสริมให้ครูได้ฝึกอบรมในวิชาที่จะทำการสอน

๒) โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง

๓) โรงเรียนมีการจัดหาครูพิเศษที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ มาทำการฝึกอบรมให้แก่ครูในโรงเรียน

ดังคำให้สัมภาษณ์บางตอนที่ว่า

^๓ คำให้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๔ คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๕ คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๖ คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

“...ในโรงเรียนมีครูที่จบมาหลากหลายสาขาวิชา ครูที่นี้จึงสอนตรงตามสาขาวิชา ที่เรียนจบมาเป็นส่วนมาก มีบางวิชาที่ต้องจ้างอาจารย์พิเศษมาสอนในวิชาที่ขาด หรือไม่ก็จะมีการ ส่งครูไปอบรมในวิชาที่ขาด...”^๗

“...หากมีโครงการอบรมเชิงวิชาการต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานราชการหรือเอกชน จัดขึ้น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ามิประโยชน์กับครู ทางโรงเรียนก็จะเปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วม เพื่อ พัฒนาความรู้ให้มากขึ้น...”^๘

“...ในวิชาที่ขาดครูที่จบมาตรงสาขาวิชา โรงเรียนก็จะมีการจัดหาครูพิเศษมาทำ การเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์เต็มที่ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น...”^๙

“...โรงเรียนมีบริการอินเทอร์เน็ต ทุกทั้งโรงเรียน ครูสามารถใช้หาความรู้ในวิชา ที่สอน และยังสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้ด้วย...”^{๑๐}

๔.๕.๒ ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียน การสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ด้านการจัดการเรียนการสอน ของครู พบว่า ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารความเสี่ยงด้านการจัดการเรียนการสอนของ ครู ดังนี้

๔.๕.๒.๑ การนำผลการวิจัยมาใช้เป็นฐานในการเรียนการสอน

๑) จัดหาผลงานวิจัย ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ครูได้ศึกษา ค้นคว้า และนำผลการวิจัยมาปรับใช้หรือบูรณาการให้เข้ากับการเรียนการสอน

๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำผลงานวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอนและ สนับสนุนให้ครูเป็นนักวิจัย

๓) มีการติดตามและประเมินผลการใช้งานวิจัยในการปรับใช้ในการเรียนการ สอนอย่างต่อเนื่อง

ดังคำให้สัมภาษณ์บางตอนที่ว่า

“...โรงเรียนมีการจัดหาวารสารทางวิชาการที่นำเสนอผลการวิจัย มาไว้ในห้อง สุมต เพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าได้สะดวก แล้วนำมาบูรณาการกับสาขาวิชาที่ตนเองสอน...”^{๑๑}

^๗ คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๘ คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^๙ คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๐} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

“...ทางผู้บริหารมีส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย เพื่อจะได้นำผลจากการทำวิจัยมาปรับใช้ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยให้กว้างขวางต่อสาธารณชนหรือผู้ที่สนใจ...”^{๑๒}

“...มีบางผลงานวิจัยของโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้ไปนำเสนอในเวทีระดับประเทศและต่างประเทศ เป็นความภาคภูมิใจของครู และผู้บริหารโรงเรียน และยังเป็นกำลังใจให้ครูได้พัฒนางานวิจัยต่อไป...”^{๑๓}

“...ฝ่ายวิชาการจะเป็นฝ่ายติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีแรงกระตุ้นให้มีการนำผลงานวิจัย มีปรับใช้ในการเรียนการสอน...”^{๑๔}

๔.๕.๒.๒ การสอนให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา

๑) โรงเรียนมีการตั้งคณะกรรมการประเมินแผนการสอนของครู

๒) โรงเรียนมีการจัดอบรมสัมมนาการเขียนโครงงาน เพื่อให้ครูได้ใช้การเรียนโครงงานในการเรียนการสอน

๓) โรงเรียนจัดให้มีการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ผ่านการประเมินผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา

ดังคำให้สัมภาษณ์บางตอนที่ว่า

“...คณะกรรมการทั้งที่ตั้งขึ้น จะมีการตรวจแผนการสอนของครู และส่งผลการประเมินให้ครู เพื่อให้ครูได้นำผลการประเมินไปปรับแผนการสอน ในบางครั้งศึกษานิเทศก์ก็เข้ามาให้ความรู้แก่ครู เกี่ยวกับการเขียนแผนการสอนที่ดีและมีคุณภาพ...”^{๑๕}

“...มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญในการเขียนโครงงาน มาอบรมสัมมนาในโรงเรียน เพื่อให้ครูเกิดความชำนาญ และครูสามารถนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้นักเรียน ในรูปแบบการเขียนโครงงาน...”^{๑๖}

“...จัดโครงการพัฒนาคุณภาพบุคลากร โดยมีการให้ครูไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เช่น งานวิชาการ คุณภาพผู้เรียน เป็นต้น...”^{๑๗}

^{๑๑} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๒} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๓} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๔} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๕} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๖} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๗} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

๔.๕.๓ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียน การสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียน การสอน พบว่า ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารความเสี่ยงด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียน การสอน ดังนี้

๔.๕.๓.๑ นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง

๑) จัดหา บำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ให้สามารถใช้งานได้จริง ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และเพียงพอสำหรับนักเรียน

๒) เปิดรับความคิดเห็นจากผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้มีคุณภาพ และตรงต่อความต้องการของผู้ใช้

๓) ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้าง ใช้ และบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ ดังคำให้สัมภาษณ์บางตอนที่ว่า

“...แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต้องมีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมผู้ใช้ ทุกระดับ ใช้งานได้สะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุด ตอบโจทย์ผู้ใช้ โดยอาจเปิดให้มีการรับฟังความคิดเห็น เพื่อปรับปรุงแหล่งเรียนรู้...”^{๑๘}

“...ความคิดเห็นที่ได้จากผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่ผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ต้องการ ดังนั้นผู้บริหารไม่ควรมองข้ามสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ...”^{๑๙}

“...ชุมชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในบางโอกาสก็ได้รับการ สนับสนุนสิ่งของหรือสิ่งที่จำเป็นต่อแหล่งเรียนรู้ ...”^{๒๐}

๔.๕.๓.๒ โอกาสในการเรียนรู้นอกโรงเรียน

๑) มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน

๒) ส่งเสริมการจัดการองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

ดังคำให้สัมภาษณ์บางตอนที่ว่า

“...เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เปิดโลกทัศน์ โดยการพานักเรียนไปทัศนศึกษา ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น โครงการในพระราชดำริ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้เกิดองค์ความรู้ที่ไม่อยู่ในห้องเรียน...”^{๒๑}

^{๑๘} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๑๙} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๐} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๑} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

“...แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ต้องสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนอยู่ เพื่อจะได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดถึงวิถีชีวิตของท้องถิ่น ...”^{๒๒}

“...จากการออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน มีการสนับสนุนให้นักเรียนจัดการกับองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำรายงานหรืออาจจะทำเป็นสื่อดิจิทัล...”^{๒๓}

๔.๕.๔ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ด้านการประเมินการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารความเสี่ยงด้านการประเมินการเรียนการสอน ดังนี้

๔.๕.๔.๑ การประเมินผล

- ๑) โรงเรียนมีการตั้งคณะกรรมการวัด ติดตาม และประเมินผล
 - ๒) ครูมีการประเมินผลการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
 - ๓) มีการสร้างเครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง
- ดังคำให้สัมภาษณ์บางตอนที่ว่า

“...มีนโยบายให้ครูทุกคน ต้องมีการประเมินนักเรียน ทั้งก่อนเรียน - หลังเรียน เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาปรับใช้ในการเรียนการสอน ...”^{๒๔}

“...การวัดประเมินผล เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีการทำอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ...”^{๒๕}

“...ผลของการประเมิน มีผลต่อทิศทางการบริหารงานโรงเรียน ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการวัดประเมินผลการเรียนการสอน ...”^{๒๖}

๔.๕.๔.๒ การนำผลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน

- ๑) มีการนำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
 - ๒) ส่งเสริมให้ครูทำการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ
- ดังคำให้สัมภาษณ์บางตอนที่ว่า

^{๒๒} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๓} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๔} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๕} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

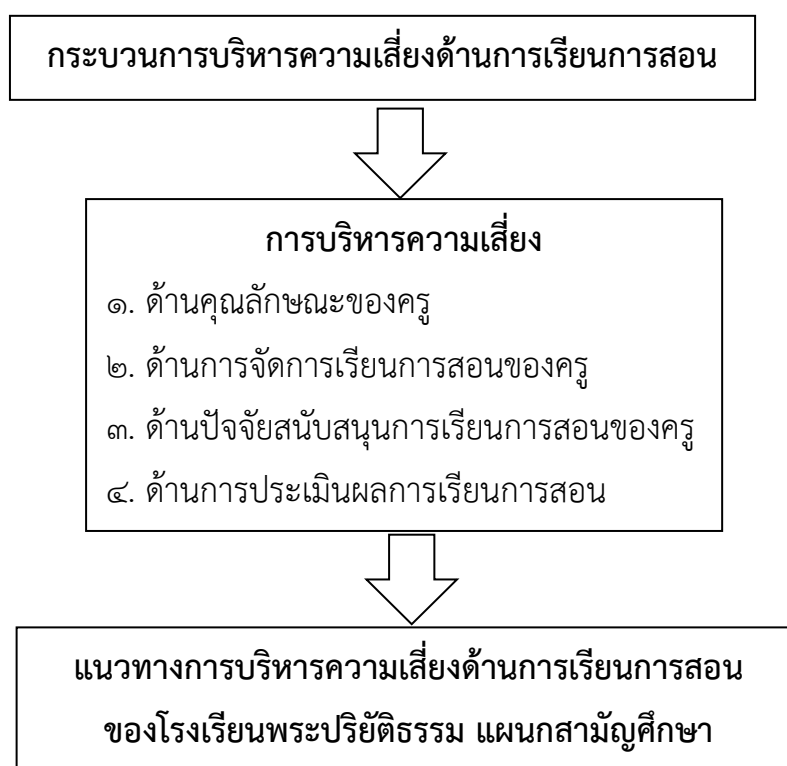
^{๒๖} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

“...การจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องมีการประเมินผล เพื่อจะได้นำมาพัฒนาให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ...”^{๒๗}

“...ส่งเสริมให้ครูทำการประเมินนักเรียน โดยสนับสนุนสิ่งที่จะเป็นแก่ครู นอกจากนี้แล้ว อาจจะมีการประชุมสัมมนาในโรงเรียน เพื่อนำผลการประเมินของครูแต่ละคน มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้...”^{๒๘}

๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ จึงสรุปมาเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังแผนภาพ ที่ ๔.๑ ดังนี้

ภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

^{๒๗} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

^{๒๘} คำสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน, ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒.

จากภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้แนวทางการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยแบ่งเป็น ๔ ด้านดังนี้

๑. ด้านลักษณะของครู

จัดการประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้มีส่วนร่วม คือ โรงเรียน ครู และชุมชน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแกนกลาง ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสม่ำเสมอ สนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยได้จัดให้มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการจัดฝึกอบรม การสัมมนาเชิงวิชาการ สนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการทำวิจัย ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการทำวิจัยเพื่อให้ครูผู้สอนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำวิจัย ตั้งคณะทำงานมาดูแลการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน โดยมีการติดตามประเมินผลการวิจัยอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้มีการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ

๒. ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู

จัดหาผลงานวิจัย ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าและนำผลการวิจัยมาปรับใช้หรือบูรณาการให้เข้ากับการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำผลงานวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอนและสนับสนุนให้ครูเป็นนักวิจัย ติดตามและประเมินผลการใช้งานวิจัยในการปรับใช้ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ตั้งคณะกรรมการประเมินแผนการสอนของครู จัดอบรมสัมมนาการเขียนโครงการ เพื่อให้ครูได้ใช้การเขียนโครงการในการเรียนการสอน และจัดให้มีการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ผ่านการประเมินผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา

๓. ด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู

จัดหา บำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ให้สามารถใช้งานได้จริง ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และเพียงพอสำหรับนักเรียน เปิดรับความคิดเห็นจากผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้มีคุณภาพ และตรงต่อความต้องการของผู้ใช้ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้าง ใช้ และบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน และส่งเสริมการจัดการองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

๔. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

ตั้งคณะกรรมการวัด ติดตาม และประเมินผล ประเมินผลการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สร้างเครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง นำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ครูทำการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ โดยได้วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑) ผลการศึกษาสภาพความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๒) ผลการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๓) ผลการศึกษาเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

การวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ จำนวน ๑๖๑ รูป/คน แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยมีการหาค่าคุณภาพ โดยการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ ๐.๙๘๗ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งสามารถ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการศึกษาเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบรรพชิต จำนวน ๑๑๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙ เพศชาย จำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๓ มีอายุระหว่าง ๓๐ - ๓๙ ปี จำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๔ มีพรรษาดำรงตำแหน่งต่ำกว่า ๑๐ พรรษา จำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๔ ดำรงตำแหน่งครู ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๓ อายุราชการ/ประสบการณ์การทำงาน ๖ - ๑๐ ปี จำนวน ๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๗

๕.๑.๒ ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ พบว่า

๑) ระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ ดังนี้

(๑) ความคิดเห็นต่อระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ด้านลักษณะของครู อยู่ในระดับปานกลาง

(๒) ความคิดเห็นต่อระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับปานกลาง

(๓) ความคิดเห็นต่อระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับปานกลาง

(๔) ความคิดเห็นต่อระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

๒) ระดับผลกระทบต่อโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ ดังนี้

(๑) ความคิดเห็นต่อระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ด้านลักษณะของครู อยู่ในระดับปานกลาง

(๒) ความคิดเห็นต่อระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับมาก

(๓) ความคิดเห็นต่อระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับปานกลาง

(๔) ความคิดเห็นต่อระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง

๕.๑.๓ ผลการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ พบว่า แนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง ๔ ด้าน คือ ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรและการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาตอบสนองสภาพความเป็นจริง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ และแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๕.๑.๔ ผลการศึกษาเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า

ควรพัฒนาการเรียนการสอนให้มีเครือข่ายการทำงานวิจัย ส่งเสริมให้ครูพัฒนาด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง พัฒนาครูให้เขียนโครงการตามรายวิชาที่ได้รับผิดชอบ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน สร้างเครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดการประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้มีส่วนร่วม คือ โรงเรียน ครู และชุมชน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแกนกลาง ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร สนับสนุนให้ครูผู้สอนมีการทำวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนให้มีการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ จัดหาผลงานวิจัย ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำผลงานวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอนและสนับสนุนให้ครูเป็นนักวิจัย ตั้งคณะกรรมการประเมินแผนการสอนของครู จัดอบรมสัมมนาการเขียนโครงการ จัดหา บำรุงรักษา แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้สามารถใช้งานได้จริง ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และเพียงพอสำหรับนักเรียน ส่งเสริมการจัดการองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ตั้งคณะกรรมการวัด ติดตาม และประเมินผล ประเมินผลการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง นำผลที่ได้จากการประเมินมา พัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ครูทำการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒ อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยการศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ผลการศึกษา ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่สำคัญ และน่าสนใจ นำมาอภิปราย ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง ๔ ด้าน คือ ควบคุม และหามาตรการในการป้องกัน สอดคล้องกับสุรียลักษณ์ สารฤทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ๑) ระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงตามลำดับ คือ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนของครู ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู และด้านคุณลักษณะของครู ๒) แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน พบว่า ควรมีการควบคุมและหา มาตรการในการป้องกัน โดยด้านลักษณะของครู ควรเน้นเกี่ยวกับ ๑) การทำวิจัยในชั้นเรียน ๒) การสอนตรงตามความถนัดของครู และ ๓) การวิเคราะห์หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ควรเน้นเกี่ยวกับ (๑) การสอนให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา (๒) การนำ ผลงานวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู ควรเน้น (๑) โอกาสในการเรียนรู้นอกโรงเรียน (๒) การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง และ

(๓) การจัดสรรพาหนะสำหรับการเดินทางไปเรียนรู้นอกโรงเรียนอย่างเพียงพอ^๑ นอกจากนี้ ในรายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

๕.๒.๑ ด้านคุณลักษณะของครู

ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา และครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับ “ปานกลาง” แสดงว่า มีความเสี่ยงอยู่ระดับปานกลาง มีบางส่วนมีความคิดเห็นว่า มีครูวิเคราะห์หลักสูตรและครูที่พัฒนาการตนเองด้านวิชาการ ครูมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่สอน และครูที่เอาใจใส่นักเรียนด้านการเรียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับผลกระทบปานกลาง ๓ ลำดับแรก คือ ครูที่พัฒนาตนเองด้านวิชาการ ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร และครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนตามลำดับ เนื่องจากโรงเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรทุกปีการศึกษา ครูในโรงเรียนบางส่วนยังขาดกำลังใจและการปัจจัยที่จะสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองด้านวิชาการ สอดคล้องกับทิวสุตา ศรีสุระพลกิจ ได้ทำการศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น : กรณีศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา เสนอแนวทางในการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ ๑) จัดทำปฏิทินงานที่มีความชัดเจนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ๒) ควรมีจัดอบรมสัมมนาพัฒนาความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ๓) ควรสร้างสัมพันธภาพแบบพี่แบบน้องระหว่างผู้บริหารและครูภายในโรงเรียน ๔) ควรเพิ่มจำนวนครั้งในการนิเทศต่อภาคเรียนให้มากขึ้น ๕) ควรจัดให้มีการนิเทศแบบไม่เป็นทางการ เพื่อช่วยในเรื่องการต้องเลื่อนการนิเทศ ๖) มีการกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด และจัดทำเอกสารให้เป็นปัจจุบัน ๗) มีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนให้ครอบคลุมงานทั้ง ๔ ด้าน^๒ และพระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภาทวโส (ศักดิ์นิติจารุชัย) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ พบว่า จากการวิจัยพบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ ดังต่อไปนี้ (๑) งบประมาณสนับสนุนในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ ไม่เพียงพอ ทำให้งานออกมาไม่มีประสิทธิภาพ (๒) ครูขาดขวัญกำลังใจในการ ปฏิบัติงาน ไม่มีหลักประกันความมั่นคงด้านอาชีพและสวัสดิการที่เป็นธรรม (๓) มีการปรับเปลี่ยนโยกย้าย บุคลากรบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน และไม่มี

^๑ สุรีย์ลักษณ์ สาระฤทธิ์, “การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔).

^๒ ทิวสุตา ศรีสุระพลกิจ, “การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา”, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔).

การบรรจุแต่งตั้งที่ชัดเจน^๓ เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร ทางต้นสังกัดได้จัดอบรมครู โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐ แต่ครูยังไม่ได้รับการจัดอบรมครบทั้งหมด การวิเคราะห์หลักสูตรมีอยู่ แผนการสอนของครูทุกคน หลักสูตรที่ใช้จะต้องมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรทุกปีการศึกษา และต้องปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ ดวงใจ ช่วยตระกูล สัมภาษณ์ผู้บริหาร ได้แนวทางในการบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร ดังนี้ ๑) จัดให้มีการปรับปรุงเนื้อหารายวิชาอย่างต่อเนื่อง ๒) ตั้งคณะกรรมการร่วมกันวางแผนและรับผิดชอบการวิเคราะห์หลักสูตร^๔ ส่วนครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากครูยังขาดความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน และคิดว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการเพิ่มภาระงานให้มากขึ้น นอกจากนั้นยังขาดปัจจัยอื่น ๆ ในการทำวิจัย สอดคล้องกับ สุรีย์ลักษณ์ สารฤทธิ์ ได้วิจัย การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน ควรมีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน โดยด้านลักษณะของครู ควรเน้นเกี่ยวกับ ๑) การทำวิจัยในชั้นเรียน ๒) การสอนตรงตามความถนัดของครู และ ๓) การวิเคราะห์หลักสูตร^๕

๕.๒.๒ ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู

ผลการวิจัย พบว่า ครูจัดเนื้อหาการเรียนการสอนตรงตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และครูบันทึกผลการสอนหลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน อยู่ในระดับ “มาก” แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย ครูจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ครูมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และครูมีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ อยู่ในระดับ “ปานกลาง” แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ส่วนระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ๓ ลำดับแรก คือ ครูนำผลงานวิจัยมาใช้เป็นฐานในการเรียนการสอน ครูมีทักษะในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน และครูมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามลำดับ เนื่องจากครูอาจขาดแหล่งรวบรวมงานวิจัย หรือไม่มีระบบสารสนเทศด้านการวิจัยที่เป็นระบบ ทำให้มีการนำเอาผลการวิจัยมาใช้น้อย สอดคล้องกับทิวสุดา ศรีสระพลกิจ ได้ทำการศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น : กรณีศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา โรงเรียนอมตวิทยามีความเสี่ยงด้านการทำวิจัยแบบเต็ม

^๓ พระครูสังฆรักษ์ชิษณุพงศ์ สนิตมคโค (กฤดากร), “การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๔ ดวงใจ ช่วยตระกูล, “การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑).

^๕ สุรีย์ลักษณ์ สารฤทธิ์, “การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔).

รูปแบบและนำผลวิจัยไปใช้ เนื่องจากบุคลากรยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการทำ วิจัย ทำให้ไม่สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอนได้เต็มศักยภาพได้^๖ ครูมีทักษะในการนำ แหล่งเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน สอดคล้องกับพระปลัทธิพัฒน์พงษ์ ภาทวโส (ศักดิ์นิติจารุ ชัย) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ เสนอความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรเพิ่มประสิทธิภาพในด้านนวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี ทางการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพใน การจัดกระบวนการเรียนการสอน^๗ ส่วนครูมีการปรับปรุง หรือพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับพระมหาธงชัย จิรสีโล (สงวนเรื่อง) ได้ วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ๑) ด้านหลักสูตร ควรมีแนวทางการพัฒนาและ เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน และจัดอบรมสัมมนาด้านหลักสูตรแก่ครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ๒) ด้านกระบวนการ เรียนรู้ ควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ เพื่อเป็นรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างแรงจูงใจ ให้กับผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ๓) ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ควร จัดนิเทศให้ความรู้วิธีการผลิตสื่อที่หลากหลายจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อสื่อเทคโนโลยีใหม่มาทดแทน ของเก่าที่ชำรุดเสียหาย ๔) ด้านการนิเทศภายใน ควรมีการอบรมครูสอนก่อนเปิดภาคการศึกษา ประจำทุกปี เพื่อปรับปรุงวิธีสอนและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการนิเทศภายในระหว่างครูด้วยกัน ๕) ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ควรออกแบบเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ สอดคล้องกับความรู้ของผู้เรียน มีกฎเกณฑ์ในการทดสอบ การวัดผลในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้าน ความรู้ ความขยัน และความเอาใจใส่ ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล แก่ครูผู้สอน^๘

๕.๑.๕.๓ ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

ผลการวิจัย พบว่า มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์วิทยาศาสตร์เพียงพอ มีคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์/เทคโนโลยี อื่น ๆ เพียงพอสำหรับนักเรียน นักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้นอกโรงเรียน มีงบประมาณเพียงพอใน การนำนักเรียนไปหาประสบการณ์นอกโรงเรียน นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างทั่วถึง อยู่

^๖ ทิวสุตา ศรีสุระพลกิจ, “การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน ใน จังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา”, รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔).

^๗ พระปลัทธิพัฒน์พงษ์ ภาทวโส (ศักดิ์นิติจารุชัย), “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา กลุ่ม ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^๘ พระมหาธงชัย จิรสีโล (สงวนเรื่อง), “การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ในระดับมาก แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ มีตำราและเอกสารในการเรียนการสอนเพียงพอ มีห้องเรียนเพียงพอสำหรับนักเรียน และมีโครงการฝึกอบรมให้ครูสร้างนวัตกรรมใช้ในการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ส่วนระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ๓ ลำดับแรก คือ มีคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์/เทคโนโลยีอื่น ๆ เพียงพอสำหรับนักเรียน มีห้องเรียนเพียงพอสำหรับนักเรียน และมีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ตามลำดับ เนื่องจากบางโรงเรียนยังขาดการสนับสนุนในเรื่องของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ สอดคล้องกับ พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภาทวโส (ศักดิ์นิติจารุชัย) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ พบว่า ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๔ พบว่า สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ครอบคลุมทุกโรงเรียน^๙ ส่วนมีห้องเรียนเพียงพอและมีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สอดคล้องกับ สุริย์ลักษณ์ สารฤทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียน ด้านปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู ควรเน้น (๑) โอกาสในการเรียนรู้นอกโรงเรียน (๒) การใช้แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง และ (๓) การจัดสรรพาหนะสำหรับการเดินทางไปเรียนรู้นอกโรงเรียนอย่างเพียงพอ^{๑๐}

๕.๑.๕.๔ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

ผลการวิจัย พบว่า มีการสร้างเครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง และมีการประเมินก่อนการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย มีการประเมินหลังการเรียนการสอน มีการนำผลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ใช้เครื่องมือในการวัดผลที่สอดคล้อง อยู่ในระดับน้อย แสดงว่า ความเสี่ยงอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนระดับผลกระทบต่อโรงเรียน ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ๓ ลำดับแรก คือ มีการนำผลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน มีการประเมินหลังการเรียนการสอน และมีการสร้าง

^๙ พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภาทวโส (ศักดิ์นิติจารุชัย), “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๔”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๐} สุริย์ลักษณ์ สารฤทธิ์, “การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔).

เครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ตามลำดับ การนำผลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากบางโรงเรียนยังไม่มีผลการประเมินผลที่ไม่ครอบคลุม และวางแผนการประเมินยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร สอดคล้องกับพิสันต์ จันทร์เขียว ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้บริหารมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ด้านการประกันคุณภาพ มีการประชุมวางแผนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการอบรมเตรียมรับการประเมินการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก^{๑๑} ส่วนการประเมินหลังการเรียนการสอน และมีการสร้างเครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง เนื่องจากโรงเรียนทุกโรงเรียนต้องผ่านการรับรองการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก การประเมินผลจึงมีความสำคัญต่อโรงเรียน สอดคล้องกับพระมหาอภิชัย คุ่นเคย ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มที่ ๑ พบว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่า โรงเรียนได้มีการร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดระดับกลุ่มโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมดำเนินการตามระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพสถานศึกษา^{๑๒} และสอดคล้องกับพระมหาทองชัย จิรสีโล (สงวนเรื่อง) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผล การศึกษา ควรออกแบบเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับความรู้ของผู้เรียน มีกฎเกณฑ์ในการทดสอบ การวัดผลในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านความรู้ ความขยัน และความเอาใจใส่ ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลแก่ครูผู้สอน^{๑๓}

^{๑๑} พิศันต์ จันทร์เขียว, “การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายแม่วิน อำเภอ แม่วาง จังหวัดเชียงใหม่”, **การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔).

^{๑๒} พระมหาอภิชัย คุ่นเคย, “การศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มที่ ๑”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๙).

^{๑๓} พระมหาทองชัย จิรสีโล (สงวนเรื่อง), “การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๑.๑ ผู้บริหาร

ควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน โดยการ สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาตนเอง ดังนี้

๑. จัดฝึกอบรม การสัมมนาเชิงวิชาการ
๒. สนับสนุนให้ศึกษาต่อ หรือศึกษาดูงาน
๓. สนับสนุนงบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอน
๔. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
๕. สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาใน

ท้องถิ่น

๖. บริหารจัดการทรัพยากรโดยการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนพระปริยัติธรรม ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๕.๓.๑.๒ ครู

ครูควรหมั่นฝึกฝนพัฒนาตนเอง ดังนี้

๑. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในสาขาวิชาที่ตนเองสอน
๒. การวิเคราะห์ สร้าง และใช้หลักสูตร
๓. การเขียนโครงการ
๔. การทำวิจัยในชั้นเรียน
๕. ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสูงสุด
๖. ปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการที่หลากหลายที่เน้นการ

คิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหา

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. ควรจัดให้มีการวิเคราะห์หลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
๒. ควรจัดหา บำรุงรักษา แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก
๓. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการทำวิจัยมากขึ้น

๔. ควรมีการประเมินผลการศึกษาอย่างเป็นระบบ

๕. ควรนำผลที่ได้จากการวัดประเมินผลมาปรับใช้ให้ได้มากที่สุด

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอน ในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะ การดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

๕.๓.๓.๑ ควรมีการศึกษาการวิจัยแบบกรณีศึกษาในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการวางแผนการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาในด้านการเรียนการสอน เพื่อนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงนั้นมาปรับใช้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมต่อไป

๕.๓.๓.๒ ควรมีการศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของผู้บริหารในการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมอื่นหลายๆ แห่ง เพื่อนำมาสังเคราะห์แนวทางในการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๕๔.

กรมบัญชีกลาง, กระทรวงการคลัง. แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน การประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ. เอกสารประกอบการเสวนาการบริหารจัดการความเสี่ยงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. รายงานและสถิติ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๖.

_____, แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๓.

_____, ข้อมูลจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา๒๕๖๐ (ครั้งที่ ๑). สืบค้น เมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๑. จาก <http://deb.onab.go.th/images/stories/web/S0070001.PDF>

กิตติ อิศานต์, เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๙.

คณะทำงานยกร่างแนวทางการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. แผนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา. ๒๕๕๘.

เจนเนตร มณีภาค และคณะ. การบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรจากหลักการสู่ภาคปฏิบัติ.

กรุงเทพมหานคร: ซัมซิลเท็ม, ๒๕๔๘.

ชัยเสณัฐ พรหมศรี. การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๕๐.

ทิตินา แคมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.

พิมพ์ครั้งที่ ๕, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ธีธัช สุขสะอาด. คู่มือการบริหารความเสี่ยง ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย,

๒๕๕๔.

ธนรัตน์ แต้ววัฒนา. คู่มือการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา ๒๕๕๐.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐.

ธีรศักดิ์ อุปมัยอริชัย. พื้นฐานการจัดการการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

นฤมล สะอาดโณม. การบริหารความเสี่ยงองค์กร. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด,

๒๕๕๐.

ประภาพร ศรีตระกูล. แบบฝึกและเอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชา ๒๑๗๗๒๐ ระเบียบวิธี

วิจัยทางการศึกษา. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐.

ปราชญา กล้าผจญ. การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพมหานคร: ปราชญา พับบลิชซิง, ๒๕๕๑.

พระธรรมปัญญาภรณ์ (สุชาติ ธรรมรัตน์) และพระมหาทองดี ปญญาวิชโร. การศึกษาพระปริยัติธรรม

แผนกบาลี. กรุงเทพมหานคร: อาหารการพิมพ์, ๒๕๔๘.

พระมหาสุใจ ชยวุฒโธ,ดร. พร้อมคณะ. การพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

สู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา,

๒๕๖๐.

สงวน ช้างฉัตร. การบริหารความเสี่ยงโครงการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล

สงคราม, ๒๕๔๗.

สว่าง ภูพัฒน์วิบูลย์. คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล

สงคราม. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ๒๕๕๓.

ส่วนการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. คู่มือปฏิบัติงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนา

แห่งชาติ, ๒๕๕๗.

รายชื่อโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนา

แห่งชาติ. สืบค้น เมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๑. จาก <http://www1.onab.go.th/>

index.php?option=com_content&view=article&id=5380:2012-01-06-16-14-42&catid=77:2009-07-14-14-27-10&Itemid=389

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๔๕.

_____ **ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ.๒๕๔๖**. สืบค้น เมื่อ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๑. จาก http://nsn.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=604:2010-10-16-05-18-38&catid=96:2010-01-31-02-32-04&Itemid=390

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๒) ๒๕๔๕**. กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๗.

สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน). **คู่มือการบริหารความเสี่ยงองค์กรปี ๒๕๖๐**. สืบค้น เมื่อ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑. จาก https://www.businesseventsthailand.com/fileadmin/user_upload/documents/TCEB_Risk_Management_Policy_and_Manual/TCEB_Risk_Management_Policy_and_Manual_2017.pdf

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. **รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์ และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๐.

(๒) วิทยานิพนธ์:

ดวงใจ ช่วยตระกูล. “การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๔๕๕๑.

ทิวสุตา ศรีสุระพลกิจ. “การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา”. **รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔.

ประกอบ กุลเกลี้ยง. “รูปแบบการบริหารความเสี่ยงเพื่อป้องกันคอร์รัปชันในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๐.

พระครูสังฆรักษ์ชัชฌนพงศ์ สนมคโค (กฤตากร). “การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภาทวโส (ศักดิ์นิติจารย์ชัย). “การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม ๔”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระมหาธงชัย จิรสีโล (สงวนเรื่อง). “การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระมหาธีรสุข ธมมสารโ (อุปไชย). “การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี : กรณีศึกษาสำนักเรียน วัดโมลีโลกยาราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหาสมบุญณ์ เจริญทัศน์. “การบริหารความเสี่ยงในสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๗.

พระมหาอภิชัย คั่นเคย. “การศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มที่ ๑”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๙.

มนสิชา แสงวัง. “การบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่”. **การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓.

สุนา เสือเอก. “การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๓.

สุรีย์ลักษณ์ สารฤทธิ์. “การบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔.

อุษณา ภัทรมนตรี. “การตรวจสอบและควบคุมภายใน: แนวคิดและกรณีศึกษา”. **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

๒. ภาษาอังกฤษ:

Buck, James R. (1982, November). “Risk Analysis Method can Help Firm’s Investments Less of a Gamble”. *Industrial Engineering Journal*.

- Calantone, J.Roger, S.Tamer Cavusgil and Yushan Zhao. (2002, September)“**Learning Orientation, Firm Innovation Capability, and Firm Performance,**” Industrial Marketing Management.
- George Westerman. (2006, December). “**IT Risk Management : From IT Necessity to Strategic Business Value**”, Center for information systems research, Sloan School of Management.
- Grose,V.L. **Managing risk**. Englewood Cliffs: Prentice Hall. 1987.
- Helsloot, J.,& Jong, W. (2006, September). “**Risk Management in Higher Education and Research in Netherlands**”. Journal of Contingencies and Crisis Management, Oxford.
- Jones, H.E. and Long, D.L. **Principles of insurance: life, health, and annuities**.U.S.A.: Arcata Graphics. 1996.
- Karen Komoroski, “**Risk Management :A Study of Grade Appeals For Clinic Performance in a Professional Program**” The BOARD of Public Education Agenda (August 2004).
- L.Mickey Fenzel and Lindsey M.O’Brennan, **Educating At-Risk Urban African Children : The Effects of School Climate on Motivation and Academic Achievement** [Online],accessed 15 June 2561. Available form <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.924.5466&rep=rep1&type=pdf>
- Muehlbach, S. Donald. (2008, December). “**Risk Management Content analysis : Understanding the RelationshipWith Continuing Education Planning,**” Dissertation Abstracts International. 69(6), unpagued.
- Robert V.Krejcic and Earyle W. Morgan, **Educational and Psychological Measurement**, 1970.
- Stephanie Verlinden, Michel Hersen, and Jay Thomas, “**Risk Factors in School Shootings**”, Pacific University, Clinical Psychology Review (August 2000).
- Thongsiri, S. (2003). **Enterprise Risk Management and Internal Control Framework Bangkok**. Retrieved October 10, 2011, from <http://ozthaialumni.in.th/do>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

รหัสแบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

.....

คำชี้แจง:

๑. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑.๑ เพื่อศึกษาความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๑.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๑.๓ เพื่อเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงด้านการเรียนการสอนของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

๒. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกตอนทุกข้อตามสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด
ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการวิจัยอย่างเคร่งครัด ความคิดเห็นและคำตอบของท่านจะเป็น
ความลับ ผลการวิจัยจะเสนอเป็นภาพรวม ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่าน และหน่วยงานของท่าน
แต่ประการใด ทั้งนี้เพื่อให้ผลการวิจัยมีความเชื่อมั่นและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ในการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนต่อไป

๓. แบบสอบถามชุดนี้ มี ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ
เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน ๗ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความเสี่ยงทางการเรียนการสอน
ประกอบด้วยด้านคุณลักษณะของครู ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู และด้านปัจจัยสนับสนุน
การเรียนการสอน โดยส่วนที่ ๑ เป็นการระบุความเสี่ยงมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Checklist) ส่วนที่ ๒ เป็นการประเมินผลกระทบมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating scale) ๕ ระดับ จำนวน ๓๓ ข้อ และส่วนที่ ๓ แนวทางการบริหารความเสี่ยงเป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ (Checklist) (ส่วนที่ ๓ สามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๔. โปรดส่งแบบสอบถามทุกฉบับคืนไปยังผู้วิจัย หรือผู้ประสานงาน เพื่อรวบรวม
แบบสอบถามทั้งหมดไปวิเคราะห์ต่อไป

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

พระมหาบุญยงค์ บุญญาโณ (พลสิงห์)
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อ	รายการ	
๑	สถานภาพ	
		บรรพชิต
		คฤหัสถ์
๒	เพศ	
		ชาย
		หญิง
๓	อายุ	
		ต่ำกว่า ๓๐ ปี
		๓๐ - ๓๙ ปี
		๔๐ - ๔๙ ปี
		๕๐ - ๕๙ ปี
		๖๐ ปีขึ้นไป
๔	พรรษา	
		ต่ำกว่า ๑๐ พรรษา
		๑๐ - ๑๙ พรรษา
		๒๐ - ๒๙ พรรษา
		๓๐ พรรษาขึ้นไป
๕	วุฒิการศึกษา	
		ต่ำกว่าปริญญาตรี
		ปริญญาตรี
		ปริญญาโท
		ปริญญาเอก
		อื่น ๆ
๖	ตำแหน่ง	
		ผู้บริหาร
		ครู

ข้อ	รายการ
๗	อายุราชการ/ประสบการณ์การทำงาน
	ต่ำกว่า ๕ ปี
	๖ - ๑๐ ปี
	๑๑ - ๑๕ ปี
	๑๖ ปีขึ้นไป

**ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนและแนวทางการบริหารความเสี่ยง
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑**

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน มุ่งค์
ประกอบ ๔ ด้าน คือ ๑) คุณลักษณะของครู ๒) การจัดการเรียนการสอนของครู
๓) ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ๔) การประเมินผลการเรียนการสอน

แบบสอบถาม ประกอบด้วย ส่วนที่ ๑ การระบุความเสี่ยงเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ส่วนที่ ๒ การประเมินผลกระทบที่จะเกิดกับโรงเรียนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และส่วนที่ ๓ การระบุแนวทางการบริหารความเสี่ยงเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ในการตอบแบบสอบถามแต่ละข้อ ให้ท่านตอบตามสภาพที่เป็นจริง โดยระบุความเสี่ยง ประเมินผลกระทบ และระบุแนวทางการบริหารความเสี่ยง เพียงข้อละ ๑ คำตอบ ยกเว้น ส่วนที่ ๓ สามารถตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่เป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่าน

โดยการประเมินระดับความเสี่ยง (ช่องที่ ๑) มีเกณฑ์ ดังนี้

มาก	หมายถึง	มีระดับความเสี่ยง น้อย
ปานกลาง	หมายถึง	มีระดับความเสี่ยง ปานกลาง
น้อย	หมายถึง	มีระดับความเสี่ยง มาก

ระดับผลกระทบต่อโรงเรียน (ช่องที่ ๒) พิจารณาตามเกณฑ์การวิเคราะห์ ดังนี้

- ๕ หมายถึง ผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดกับโรงเรียนในระดับ มากที่สุด
- ๔ หมายถึง ผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดกับโรงเรียนในระดับ มาก
- ๓ หมายถึง ผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดกับโรงเรียนในระดับ ปานกลาง
- ๒ หมายถึง ผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดกับโรงเรียนในระดับ น้อย
- ๑ หมายถึง ผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดกับโรงเรียนในระดับ น้อยที่สุด

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และขอความกรุณาตอบคำถามทั้ง ๒ ช่อง เพื่อความครอบคลุมของเนื้อหา

ข้อ	คำถาม	ช่องที่ ๑				ช่องที่ ๒				
		มี			ไม่มี	ระดับผลกระทบต่อโรงเรียน				
		มาก	ปานกลาง	น้อย		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านคุณลักษณะของครู										
๑	ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร									
๒	ครุมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่สอน									
๓	ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน									
๔	ครูที่พัฒนาตนเองด้านวิชาการ									
๕	ครุมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา									
๖	ครูที่เอาใจใส่นักเรียนด้านการเรียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม									
สรุป หากเกิดเหตุการณ์เหล่านี้ในโรงเรียนของท่าน ท่านจะแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไร ☐ ยอมรับประเด็นดังกล่าวโดยไม่ดำเนินการใดๆ เพิ่มเติม ☐ ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน ☐ ให้หน่วยงานอื่นรับผิดชอบ ☐ หลีกเลี่ยง/หยุดการทำกิจกรรมดังกล่าว ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....										
ข้อ	คำถาม	ช่องที่ ๑				ช่องที่ ๒				
		มี			ไม่มี	ระดับผลกระทบต่อโรงเรียน				
		มาก	ปานกลาง	น้อย		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู										
๗	ครุมิทักษะในการเขียนโครงการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน									

๘	ครูนำผลงานวิจัยมาใช้เป็น ฐานในการเรียนการสอน								
๙	ครูมีทักษะในการนำแหล่ง เรียนรู้มาใช้ในการเรียนการ สอน								
๑๐	ครูมีการปรับปรุงหรือ พัฒนาวิธีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน								
๑๑	ครูมีวิธีการสอนกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา								
๑๒	ครูนำนวัตกรรมและ เทคโนโลยีมาใช้ในการเรียน การสอน								
๑๓	ครูมีการบูรณาการ กระบวนการเรียนรู้ข้าม กลุ่มสาระการเรียนรู้								
๑๔	ครูจัดกิจกรรมที่คำนึงถึง ความแตกต่างระหว่าง บุคคลของผู้เรียน								
๑๕	ครูจัดให้มีการสอนเสริม ให้กับนักเรียนที่มีผลการ เรียนต่ำ								
๑๖	ครูบันทึกผลการสอน หลังจากจบกระบวนการ เรียนการสอนเพื่อเป็น ข้อมูลในการปรับปรุงการ เรียนการสอน								
๑๗	ครูจัดเนื้อหาการเรียนการ สอนตรงตามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน								

๑๘	ครูตรวจงานนักเรียนและ บันทึกคะแนนทุกครั้ง									
สรุป หากเกิดเหตุการณ์เหล่านี้ในโรงเรียนของท่าน ท่านจะแก้ปัญหาเหล่านี้อย่างไร ☐ ยอมรับประเด็นดังกล่าวโดยไม่ดำเนินการใดๆ เพิ่มเติม ☐ ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน ☐ ให้หน่วยงานอื่นรับผิดชอบ ☐ หลีกเลี่ยง/หยุดการทำกิจกรรมดังกล่าว ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....										
ข้อ	คำถาม	ช่องที่ ๑				ช่องที่ ๒				
		มี			ไม่มี	ระดับผลกระทบต่อโรงเรียน				
		มาก	ปานกลาง	น้อย		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน										
๑๙	มีตำราและเอกสารในการ เรียนการสอนเพียงพอ									
๒๐	มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน									
๒๑	มีห้องเรียนเพียงพอสำหรับ นักเรียน									
๒๒	มีคอมพิวเตอร์หรือ อุปกรณ์/เทคโนโลยีอื่น ๆ เพียงพอสำหรับนักเรียน									
๒๓	มีระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ ที่มีประสิทธิภาพ									
๒๔	นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนอย่างทั่วถึง									
๒๕	นักเรียนมีโอกาสในการ เรียนรู้นอกโรงเรียน									
๒๖	มีโครงการฝึกอบรมให้ครู สร้างนวัตกรรมใช้ในการ เรียนการสอน									

๒๗	มีงบประมาณเพียงพอในการนำนักเรียนไปหา ประสบการณ์นอกโรงเรียน									
๒๘	มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการ เรียนการสอน เช่น อุปกรณ์ วิทยาศาสตร์ เพียงพอ									
สรุป หากเกิดเหตุการณ์เหล่านี้ในโรงเรียนของท่าน ท่านจะแก้ปัญหาเหล่านี้อย่างไร ☐ ยอมรับประเด็นดังกล่าวโดยไม่ดำเนินการใดๆ เพิ่มเติม ☐ ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน ☐ ให้องค์กรอื่นรับผิดชอบ ☐ หลีกเลี่ยง/หยุดการทำกิจกรรมดังกล่าว ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....										
ข้อ	คำถาม	ช่องที่ ๑				ช่องที่ ๒				
		มี			ไม่มี	ระดับผลกระทบต่อโรงเรียน				
		มาก	ปานกลาง	น้อย		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน										
๒๙	มีการประเมินก่อนการเรียนการสอน									
๓๐	มีการประเมินหลังการเรียนการสอน									
๓๑	มีการสร้างเครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง									
๓๒	ใช้เครื่องมือในการวัดผลที่สอดคล้อง									
๓๓	มีการนำผลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน									
สรุป หากเกิดเหตุการณ์เหล่านี้ในโรงเรียนของท่าน ท่านจะแก้ปัญหาเหล่านี้อย่างไร ☐ ยอมรับประเด็นดังกล่าวโดยไม่ดำเนินการใดๆ เพิ่มเติม ☐ ควบคุมและหามาตรการในการป้องกัน ☐ ให้องค์กรอื่นรับผิดชอบ ☐ หลีกเลี่ยง/หยุดการทำกิจกรรมดังกล่าว ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....										

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

๑) พระครูสมุห์ทอง ฐิตปณฺโญ, ดร.	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒) พระครูศัพทสุนทร, ดร.	ผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลสมาครวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร
๓) ดร.ชนันภรณ์ อารีกุล	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
๔) ดร.พิสิษฐ์ ศุภวัฒน์ธนบดี	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอุทัยธาราม
กรุงเทพมหานคร
๕) ดร.อำนาจ บัวศิริ	อาจารย์พิเศษโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา	
รับที่	๑๒๓
รับวันที่	๕ พ.ย. ๖๑
เวลา	๑๕.๕๐ น.
ผู้รับ	พ.บ. ป.ก.ก.

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๘-๘๑๘-๕๕๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๔๔๗ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

นมัสการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มจร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕
นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง
“การบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุญาตเคราะห้ ให้พระคุณ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนา
เครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงนมัสการมาเพื่อพิจารณาอนุญาตเคราะห้ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

พระครูสมุห์ทอง จิตปณฺโณ, ดร.

(รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มจร.)

วันที่ ๑๒ พ.ย. ๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๕๖

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติเคราะห้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
 นมัสการ พระครูศัพทสุนทร,ดร.
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
 ๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติให้พระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ดำเนินงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงน้อมสมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นมัสการด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(พระครูศัพทสุนทร,ดร.)

วันที่ ๓๐.๑๑.๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๕๖

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน ดร.ชนันกรณ์ อารีกุล
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕๓ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ไดงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ดร.ชนันกรณ์ อารีกุล)

วันที่ ๑๐ ธ.ค. ๒๕๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๕๖

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน ดร.พิสิษฐ์ ศุภวัฒน์ธนบดี
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

โรงเรียนวัดอภัยทายาราม	เลขที่รับ ๐๙๗
วันที่.....	เวลา.....
☐ มค.	ชก.....
☐ มค.	ชป.....
☐ มค.	ชค.....
☒ มค.	ชค. 4๐.1.....
☐ อื่นๆ.....	

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโณ นามสกุล พลสังห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุญาตเคราะห้ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ไดงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตเคราะห้ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน
๑. เพื่อโปรดทราบ
๒. เห็นควร มอบให้.....
กลุ่มงาน.....
ลงชื่อ.....
๕๕ ม.ค. ๖๒

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ดร.พิสิษฐ์ ศุภวัฒน์ธนบดี)

วันที่ ๒๕ ม.ค ๖๒

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน		
☒ ทราบ	☐ อนุมัติ	☐ มอบ
☐ รับทราบ	☐ ไม่รับทราบ	☐ ขอความเห็น
☐ ขอความเห็น	☐ ขอความเห็น	☐ ขอความเห็น
๖๕ ม.ค ๖๒	๕๖	๕๖

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๒๕๖

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๙๑

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน ดร.อำนาจ บัวศิริ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโณ นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ในงานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เอกhem แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(ดร.อำนาจ บัวศิริ)

วันที่ ๑๐ ธ.ค. ๒๕๖๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ภาคผนวก ค

ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC)

ผลการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (ICO) ของแบบสอบถาม
ฉบับหนึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน ประเมินข้อความแต่ละข้อ

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

ICO = ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ที่	การศึกษาการบริหารความเสี่ยง ทางการเรียนการสอนของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	ด้านคุณลักษณะของครู								
๑	ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ครูมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่สอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓	ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔	ครูที่พัฒนาตนเองด้านวิชาการ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕	ครูมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖	ครูที่เอาใจใส่นักเรียนด้านการเรียน อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู								
๗	ครูมีทักษะในการเขียนโครงงานเพื่อใช้ ในการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

๘	ครูนำผลงานวิจัยมาใช้เป็นฐานในการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙	ครูมีทักษะในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐	ครูมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑	ครูมีวิธีการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒	ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๓	ครูมีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔	ครูจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕	ครูจัดให้มีการสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖	ครูบันทึกผลการสอนหลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๗	ครูจัดเนื้อหาการเรียนการสอนตรงตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘	ครูตรวจงานนักเรียนและบันทึกคะแนนทุกครั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน								
๑๙	มีตำราและเอกสารในการเรียนการสอนเพียงพอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐	มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๑	มีห้องเรียนเพียงพอสำหรับนักเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๒	มีคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์/เทคโนโลยีอื่น ๆ เพียงพอสำหรับนักเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

๒๓	มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีประสิทธิภาพ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๔	นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน อย่างทั่วถึง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๕	นักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้นอก โรงเรียน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๖	มีโครงการฝึกอบรมให้ครูสร้าง นวัตกรรมใช้ในการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๗	มีงบประมาณเพียงพอในการนำ นักเรียนไปหาประสบการณ์นอก โรงเรียน	๐	+๑	๐	+๑	+๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
๒๘	มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการ สอน เช่น อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ เพียงพอ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน								
๒๙	มีการประเมินก่อนการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๐	มีการประเมินหลังการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๑	มีการสร้างเครื่องและประเมินผลการ เรียนรู้ตามสภาพจริง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๒	ใช้เครื่องมือในการวัดผลที่สอดคล้อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓๓	มีการนำผลที่ได้มา พัฒนาการเรียนการสอน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

โรงเรียนบาลีศรีนครนิคมศึกษา
วันที่ ๖-๑
รับวันที่ ๐๕ ก.พ. ๖๒
เวลา ๑๓.๔๕ น.
ผู้รับ ๑-๒-๒๐๒๖

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๖๘.๑ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีศรีนครนิคม มจร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาณโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ประธานงานหลักสูตร

ดร.เกษม แสงนนท์ โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

พระสุรชัย สุรชัย,ดร. โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

(พระราชนิเทศ)
ผู้อำนวยการ

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลทดลองวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ภาคผนวก จ
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่น (try Out) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่น (Try Out) ของแบบสอบถามเรื่อง การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.987	33

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
103.43	779.702	27.923	33

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร	3.37	1.033	30
ครูมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาการ	3.27	1.015	30
ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน	3.37	.890	30
ครูที่พัฒนาตนเองด้านวิชาการ	3.27	.828	30
ครูมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา	3.43	.935	30
ครูที่เอาใจใส่นักเรียนด้านการเรียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	3.23	.935	30
ครูมีทักษะในการเขียนโครงการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	3.23	.898	30
ครูนำผลงานวิจัยมาใช้เป็นฐานในการเรียนการสอน	3.17	.747	30
ครูมีทักษะในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน	3.03	.809	30
ครูมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.10	.885	30
ครูมีวิธีการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	3.27	.868	30
ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	3.10	.845	30
ครูมีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.07	.828	30
ครูจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	3.13	.776	30
ครูจัดให้มีการสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ	3.20	.925	30
ครูบันทึกผลการสอนหลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน	3.17	.834	30
ครูจัดเนื้อหาการเรียนการสอนตรงตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	3.17	.791	30
ครูตรวจงานนักเรียนและบันทึกคะแนนทุกครั้ง	3.03	1.033	30
มีตำราและเอกสารในการเรียนการสอนเพียงพอ	2.97	1.189	30
มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	3.17	1.085	30
มีห้องเรียนเพียงพอสำหรับนักเรียน	2.93	1.311	30
มีคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์/เทคโนโลยีอื่น ๆ เพียงพอสำหรับนักเรียน	2.93	1.285	30
มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ	2.97	1.273	30
นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างทั่วถึง	2.97	1.189	30
นักเรียนมีโอกาสนในการเรียนรู้นอกโรงเรียน	3.20	1.095	30
มีโครงการฝึกอบรมให้ครูสร้างนวัตกรรมใช้การเรียนการสอน	3.13	1.074	30
มีงบประมาณเพียงพอในการนำนักเรียนไปหาประสบการณ์นอกโรงเรียน	3.20	1.095	30
มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน เช่น	3.03	1.159	30
มีการประเมินก่อนการเรียนการสอน	3.07	1.112	30
มีการประเมินหลังการเรียนการสอน	3.10	1.185	30
มีการสร้างเครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	3.13	1.074	30
ใช้เครื่องมือในการวัดผลที่สอดคล้อง	2.93	1.015	30
มีการนำผลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน	3.10	.995	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร	100.07	742.892	.635	.987
ครูมีความรู้ในเนื้อหาสาระวิชาการ	100.17	737.454	.748	.986
ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน	100.07	743.306	.734	.986
ครูที่พัฒนาตนเองด้านวิชาการ	100.17	739.730	.873	.986
ครูมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา	100.00	740.345	.756	.986
ครูที่เอาใจใส่นักเรียนด้านการเรียนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	100.20	737.062	.822	.986
ครูมีทักษะในการเขียนโครงการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน	100.20	742.924	.735	.986
ครูนำผลงานวิจัยมาใช้เป็นฐานในการเรียนการสอน	100.27	744.961	.839	.986
ครูมีทักษะในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน	100.40	740.110	.885	.986
ครูมีการปรับปรุงหรือพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	100.33	736.989	.873	.986
ครูมีวิธีการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	100.17	740.695	.809	.986
ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	100.33	738.989	.871	.986
ครูมีการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้	100.37	741.689	.828	.986
ครูจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	100.30	741.666	.886	.986
ครูจัดให้มีการสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ	100.23	737.426	.825	.986
ครูบันทึกผลการสอนหลังจากจบกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน	100.27	741.926	.816	.986
ครูจัดเนื้อหาการเรียนการสอนตรงตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	100.27	744.271	.806	.986
ครูตรวจงานนักเรียนและบันทึกคะแนนทุกครั้ง	100.40	731.628	.841	.986
มีตำราและเอกสารในการเรียนการสอนเพียงพอ	100.47	723.568	.856	.986
มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	100.27	725.720	.903	.986
มีห้องเรียนเพียงพอสำหรับนักเรียน	100.50	718.534	.846	.986
มีคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์/เทคโนโลยีอื่น ๆ เพียงพอสำหรับนักเรียน	100.50	718.603	.863	.986
มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ	100.47	720.671	.840	.986
นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างทั่วถึง	100.47	722.189	.878	.986
นักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้นอกโรงเรียน	100.23	727.840	.857	.986
มีโครงการฝึกอบรมให้ครูสร้างนวัตกรรมใช้ในการเรียนการสอน	100.30	728.148	.869	.986
มีงบประมาณเพียงพอในการนำนักเรียนไปหาประสบการณ์นอกโรงเรียน	100.23	729.220	.833	.986
มีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน	100.40	726.524	.829	.986
มีการประเมินก่อนการเรียนการสอน	100.37	725.068	.892	.986
มีการประเมินหลังการเรียนการสอน	100.33	722.989	.868	.986
มีการสร้างเครื่องมือและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	100.30	728.286	.867	.986
ใช้เครื่องมือในการวัดผลที่สอดคล้อง	100.50	730.397	.880	.986
มีการนำผลที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอน	100.33	732.782	.853	.986

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๖ ๔๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนวชิรมกุฏ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๘ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโณ นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

บันทึกข้อความ

แผนกสารบรรณ	
โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา	
รับที่.....	ก.ตค.
รับวันที่.....	๑๓ ก.ย. ๖๒
เวลา.....	๑๖.๕๖ น.
ลงชื่อผู้อำนวยการโรงเรียน	

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ว ๒๘ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มจร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๓ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโณ นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

มอญีโหระวณคเณศพรหม

(ดร.เกษม แสงนนท์)

พระราชนิพนธ์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

พระราชรัตนสุนทร

ผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มจร

๑๓ ก.ย. ๖๒

ประธานงานหลักสูตร

ดร.เกษม แสงนนท์ โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

พระสุรชัย สุระโย,ดร. โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๕๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีบุญเรือง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๒ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาณโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

อ.วิชาญ น.พ.บุรณ
บุรณ น.พ.บุรณ
18/2/62

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

บันทึกข้อความ

โรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา
รับที่ ๒๕
รับวันที่ ๑๕ ก.พ. ๒๕๖๒
เวลา ๑๕.๑๐ น.
ผู้รับ พณ.ปณ.

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร.๐๘๙-๘๑๙-๕๙๕๑

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ว ๒๘ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มจร.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๔ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโณ นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษากาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษากาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(พระราชธีรคุณ)
ผู้อำนวยการ
พ. ๑๓.๓.๒๕๖๒

ประสานงานหลักสูตร

ดร.เกษม แสงนนท์ โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๕๑

พระสุรชัย สุรชัย,ดร. โทร. ๐๘๙-๐๕๖-๑๕๘๑

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ว ๔๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๘๙-๘๐๙-๕๙๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 นามสกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๔ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโณ นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๒๐๐๑๒๐๒๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

๐๙๓๗๖๒๑๓๔๕๖๗๘๙
๒๐ ก.พ. ๖๒

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๔๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกณจินตนาสนวิทยา
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๒ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๖ ๔๒

โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดอรุณมณเฑียร
เลขที่ ๑๓๒ / ๗๔๒๑
วันที่ ๑๕ / ๗ / ๖๒
เวลา ๑๕.๐๐ น.
ลงชื่อ พว. ศธ.ค.

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดอรุณมณเฑียร
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๒๐ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโณ นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

รันทมแล้ว

อนันต์ เสถียรพงศ์

๑๕ ก.พ. ๖๒

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ ๖ ๔๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดม่วงพลอยวิริยาราม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๒ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับทราบ
18-๑-๖๒

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๗/ ๖ ๔๒

โรงเรียนพระปริยัติธรรมทรหมวชิรญาณ

เลขที่รับ ๐๔๗

วันที่ 15/๑๐/๖๒

13.๐๔๖

คณะครูศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๕๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมทรหมวชิรญาณ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๙ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(ดร.เอกhem แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ไปรษณียบัตร
 เห็นสมควรและพิจารณา
☒ กลุ่มบริหารงานวิชาการ
☐ กลุ่มบริหารงบประมาณ/บุคคล
☐ กลุ่มบริหารทั่วไป
☐ กลุ่มบริหารกิจการนักเรียน
 (ผู้อำนวยการ)
 15/๑๐/๖๒

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๔๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเสนหา
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๖ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๔๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑๖๖๖

โรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวัดวิทย์ฯ นครปฐม กลุ่ม

ดุษฎี ๐๐๐๘๔

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ วันที่ 18 ก.พ. 62

เวลา 10-๑๐ น.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาสวัดวิทย์ฯ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๕ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโณ นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

๒๖๖ 3๖๖

3๖ ๖๖

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

๑๘ ก.พ. ๖๖

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๔๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๙ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๔๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 นามสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโกเมศรัตนาราม
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๖ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโน นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

น้อมสการมาด้วยความเคารพ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/ว ๔๒

คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๘๙-๘๑๙-๕๙๙๑

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
นมัสการ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระราชา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๑ ชุด

ด้วย พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโณ นามสกุล พลสิงห์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลแบบสอบถามเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๑” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

อนุเทพโพธิ์โพธิ์
พระมหาสมพงษ์
ส.ค.นพ.

กนิษฐา

Dr. Ekam Sangnath
(ดร.เอกม แสงนันท)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ภาคผนวก ช
หนังสือรับรองการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

ที่ ศธ พิเศษ/๒๕๖๑

ศูนย์ปฏิบัติธรรมธรรมโมลี

ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง

จังหวัดนครราชสีมา ๑๐๓๑๐

หนังสือรับรอง

หนังสือนี้ขอรับรองว่า พระมหาบุญยงค์ ฉายา ปุณฺณญาโณ นามสกุล พลสิงห์ นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๒๐๓๕ ได้เข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมทั้งสิ้น ๓๐ วัน โดยมี พระราชรัตนมุนี ประธานคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติธรรม “ธรรมโมลี” และมี พระครูสุชาตวรคุณ เป็นพระวิปัสสนาจารย์ เป็นผู้ให้กรรมฐาน สอบอารมณ์ กำกับการอบรม และสอนการวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐานสี่ เป็นผู้ตั้งใจปฏิบัติด้วยดี และมีความเพียรในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

จึงออกหนังสือนี้ให้ไว้เพื่อเป็นหลักฐานต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

ประธานคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติธรรม “ธรรมโมลี”

ประวัติผู้ทำวิจัย

- ชื่อ : พระมหาบุญยงค์ ฉายา บุญญาโณ นามสกุล พลสิงห์
- เกิด : วันอังคาร ที่ ๑๘ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐
- ภูมิลำเนา : ๒๐๕ หมู่ที่ ๙ ต.โป่งผา อ.แม่สาย จ.เชียงราย ๕๗๑๓๐
- บรรพชา : วันพุธ ที่ ๔ เดือน เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ณ พัทธสีมา วัดเชตุพน
ตรอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย โดยมี พระครูขันตปลาธ วัดฝางหมื่น
เป็นพระอุปัชฌาย์
- อุปสมบท : วันอังคาร ที่ ๒๑ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ (เป็นนาคในพระบรม
ราชาภิเษก) ณ พัทธสีมา วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร แขวงบ้านบาตร
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร โดยมี เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธาจารย์
(เกี่ยว อุปเสโณ) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระราชปัญญาโสภณ เป็นพระกรรมวาจาจารย์
พระปัญญาชิราภรณ์ เป็นพระอนุสาวนาจารย์

การศึกษาแผนกธรรม – บาลี

:	พ.ศ. ๒๕๔๗	น.ธ.เอก	วัดสันตันผิง	สำนักเรียนคณะจังหวัดเชียงราย
:	พ.ศ. ๒๕๔๗	ป.ธ.๓	วัดสันตันผิง	สำนักเรียนคณะจังหวัดเชียงราย
:	พ.ศ. ๒๕๕๐	ป.ธ.๖	วัดเชตุพน	สำนักเรียนคณะจังหวัดเชียงราย
:	พ.ศ. ๒๕๕๓	ป.ธ.๙	วัดสระเกศ	สำนักเรียนวัดสระเกศ
- เข้าศึกษา : ได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เมื่อปีการศึกษา ๒๕๖๐

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

:	เป็นกรรมการตรวจข้อสอบบาลีสนามหลวง
:	เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี สำนักเรียนวัดสระเกศ
:	เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ สังกัดโรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มจร
- ปัจจุบัน : จำพรรษาที่วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร ถนน จักรพรรดิพงษ์ แขวงบ้านบาตร
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐